

[Lønger]

Jeg vil godt tilføje, at det med kontrollen af den tilbageholdtes tilstand er én ting. Noget andet er, hvad der skal ske bagefter. Hvad når lægen har udtalt sig? Hr. Bernhard Baunsgaard har ret i én ting mere: som han siger i begrundelsen for det spørgsmål, jeg citerede for lidt siden, er dette selv for en læge meget vanskeligt.

Det, der er vanskeligt, er at forudse, hvad der senere vil ske. Vi ved, at langt de fleste dødsfald i detentionerne sker ved kvælning. Den indsatte kvæles i sit eget opkast. Det er det, der er problemet, men det kan ikke forudses, end ikke af en læge.

Derfor synes jeg, at den anden del af forslaget, som går ud på, at man skal være under opsyn, når man er indbragt i detentionen, er mindst lige så vigtig. Nok er det vigtigt, som hr. Bernhard Baunsgaard og justitsministeren nu er blevet uenige om, men det andet er lige så vigtigt, for selv en læges tilstedeværelse er ikke nogen garanti for, at det menneske overlever.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det er jo forudsat, at dette træder i kraft 1. januar 1987. Jeg gentager, for at der ikke skal være nogen som helst tvivl om det: vurderingen af et menneskes helbredstilstand kan efter min opfattelse kun foretages af en læge. Jeg håber, at dette bliver resultatet af det; ellers kan vi nå at ordne det til efteråret. Men jeg gentager: for vores vedkommende er det nødvendigt, at en læge inddrages.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Afstemning

Ændringsforslaget
vedtoges uden afstemning.

Forslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning

forkastedes, idet 67 (S, SF og VS) stemte for, 76 (KF, V, RV, CD, KrF, FP og FD) imod; 1 (Aase Olesen (RV)) stemte hverken for eller imod.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.53

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Forespørgsel nr. F 32:

Forespørgsel til statsministeren:

»Hvilke oplysninger kan regeringen give om den indenrigs- og udenrigspolitiske situation?«

Af Anker Jørgensen (S), Knud Østergaard (KF), Ivar Hansen (V), Ebba Strange (SF), Niels Helveg Petersen (RV), Bollmann (CD), Elisabeth Bruun Olesen (VS), Steffensen (KrF), Dohrmann (FP) og Maisted (FD).

(Forespørgslen anmeldt 14/5 86. Fremme af forespørgslen vedtaget 16/5 86).

Formanden:

Jeg skal efter ønske fastsætte taletiden for ordførere i første omgang til 15 minutter, og jeg giver først ordet til ordføreren for forespørgerne, hr. Anker Jørgensen, for begrundelse.

Begrundelse

Anker Jørgensen (S):

Vi nærmer os folketingssamlingens afslutning, og vi har tradition for at slutte samlingen med en debat baseret på en forespørgsel stillet til statsministeren. Forespørgslens indhold er jo ganske enkelt, nemlig om den indenrigs- og udenrigspolitiske situation, og vi har stillet den på samtlige partiers vegne.

Besvarelse

Statsministeren (Poul Schlüter):

[Statsministeren]

Det folketingsår, som nu nærmer sig afslutningen, har efter min opfattelse både været travlt og resultatrigt. Det har været et år med mange politiske landvindinger og fremskridt.

Den vigtigste begivenhed var naturligvis den store sag om forholdet mellem Danmark og EF. Da det i januar viste sig umuligt at nå frem til bred enighed i folketingset om Danmarks tiltrædelse af EF-pakken, så regeringen sig nødsaget til at foreslå en folkeafstemning. Det var en historisk begivenhed, og det gik jo, som det skulle. Vi fik et klart ja fra den danske befolkning til at fortsætte EF-medlemskabet på de nye, forbedrede vilkår.

Det er egentlig ganske ejendommeligt, at der næsten ikke længere er nogen, som taler om denne historiske folkeafstemning, selv om det faktisk kun er tre måneder siden. Jeg tror, det har sin forklaring i, at med den nødvendige – og måske også dristige – beslutning om at udskrive folkeafstemning fik vi løst ikke blot Danmarks og regeringens problem, men også oppositionens problem om forholdet til EF. Der er i hvert fald nu sat et definitivt punktum. Det er en kendsgerning, at Danmark forbliver i EF, og ingen kan overhovedet betvivle, at befolkningen står bag medlemskabet og traktatændringerne. Det betyder vel så ganske naturligt, at der nu også er blevet en form for EF-fred inden for socialdemokratiet, ja, i en vis forstand endog inden for SFs rækker. Denne sidegevinst er jeg ikke utilfreds med. Nu drejer det sig om, at vi alle samler kræfterne om at udnytte Danmarks muligheder som medlem af det forstærkede EF så positivt som muligt.

Dette folketingsår vil også blive husket for en anden betydelig præstation. Folketinget har som en af sine største arbejdsopgaver formået at gennemføre den lovgivning, som er nødvendig for, at vi kan sætte skattereformen i kraft fra nytåret. Det er et stort parlamentarisk resultat, at seks partier efter mange års overvejelser omsider skabte enighed om en reform, som jeg er sikker på bliver til stor gavn både for borgerne og for samfundet. Og den betyder da en lettelse i det personlige skattetryk for langt de fleste.

Jeg både håber og tror, at skattereformen vil bidrage til at fremme den private opsparing. Alt, som berører opsparing til pension,

kommer vi alle i den kommende tid til at beskæftige os meget indgående med, men forbedret pension kommer ikke af ingenting. Den nødvendige forudsætning er naturligvis, at vi indstiller os på gennem udskudt forbrug at få etableret den opsparing, som på et sundt grundlag kan forbedre indkomsterne, når man forlader arbejdslivet.

I det almindelige lovgivningsarbejde har der været tale om en usædvanlig stor høst. Regeringen har holdt fast ved den hovedlinje, at de samlede offentlige udgifter målt i faste priser nødvendigvis ikke nu kunne sættes i vejret. Men det har jo ikke betydet stilstand. Tværtimod er der med dette udgangspunkt gennemført mange positive og værdifulde reformer. Lad mig fremhæve en håndfuld af dem ved denne lejlighed:

Dagpengemodtageres adgang til under arbejdsløshedsperioder at uddanne sig i dagtimerne er forbedret. Som et yderligere tilbud til de ældre er der gennemført en lov om deltidspension, som mange mennesker vil få gavn af. I Statens Uddannelsesstøtte er aldersgrænsen for forældreafhængigheden nedsat fra 22 til 20 år. Ungdomsarbejdsløshedsprogrammet er forstærket, u-landsbistanden er igen forøget. På mange områder er der også i år besluttet nye miljøforbedrende foranstaltninger. Reglerne om boligstøtte er blevet forbedret, og der er gennemført en lempelse af beskatningen af lejeværdi i forbindelse med de nye ejendomsvurderinger. Samordningsfradraget for tjenestemænds ægtefæller bliver nu afviklet. Der er truffet beslutning om ophævelse af karensdagen fra 1. januar 1987.

Der er forelagt ændrede regler på kontanthjælpsområdet, og vi kan i øvrigt glæde os over, at der nu er væsentlig færre bistandsmodtagere, og antallet af modtagere af varig hjælp er stærkt reduceret. Det peger på, at den økonomiske politik har gjort det muligt for langt flere end før at finde en naturlig, aktiv plads i samfundet.

På trods af den stramme udgiftspolitik ventes der for 1985–86 en realvækst i den sociale sektor på 2,5 pct. Pensionister på laveste invalidepension har fået forbedringer på op mod 20.000 kr. om året. Der er ansat mere personale til at passe vore børn og vore ældre medborgere. Den største stigning er sket inden for hjemmehjælpen, hvor der har

[Statsministeren]

været en stigning i personaletallet på ca. 8 pct.

I kraft af den aftale, som er truffet mellem regeringen og de kommunale organisationer, er der nu mulighed for en væsentlig nedbringelse af ventetiden for hospitalsindlæggelse.

Der er fra i år indført fri adgang til en lang række uddannelser. For de erhvervsfaglige grunduddannelser er der givet garanti for, at alle ansøgere, som melder sig rettidigt til de tre store områder, jern og metal, bygge og anlæg samt handel og kontor, vil blive optaget; det drejer sig dog om $\frac{1}{3}$ af det samlede EFG-område. Der bliver i 1986 oprettet en lang række nye erhvervsuddannelser for de unge.

På trods af sparetiderne har vi gjort mange kulturelle landvindinger; myterne om det modsatte er uden bund i virkeligheden. F.eks. er Statens Kunstfond og bog- og musikrådet blevet bedre stillet. Den store nationale opgave med ombygningen af Det kgl. Teater er fuldendt. Teaterlivet i det hele mærker nu de forbedringer, som blev gennemført med den nye teaterlov.

Nu går vi så i gang med det store projekt om forbedring af nationalmuseet. Hvis – eller rettere når – folketinget i morgen vedtager loven om TV 2, får vi omsider brudt Danmarks Radios monopol. Med en høj grad af reklamefinansiering sikrer vi dermed, at danske reklamemidler bliver basis for en forøget produktion af danske TV-indslag inden for kultur og underholdning. I en tid, som er stærkt præget af materialisme, er det væsentligt, at kulturaktiviteterne ikke stagnerer, men tværtimod bringes til at blomstre yderligere op.

Nogle af de nyskabelser, jeg netop har nævnt, er foreslået af oppositionen, og langt de fleste er gennemført af et meget bredt flertal i folketinget.

Jeg har nævnt disse mange og meget spredte eksempler, fordi jeg synes, de viser, at man udmærket, selv om der føres en stram udgiftspolitik – og her er jo ingen vej udenom – kan gennemføre værdifulde forbedringer og nydannelser. Den omstændighed, at vi skal fastholde den stramme udgiftspolitik, betyder således ikke, at vi nu eller i de kommende år skal afskære os selv fra forbedringer f.eks. på det sociale, sundhedsmæssige eller uddannelsesmæssige område. Det kan lade sig gøre.

Firkloverregeringen har endnu langt fra nået alle de mål, vi satte os, da de fire partier overtog regeringsansvaret, men vi har nået mange af de vigtigste mål. Der er skabt tillid til kronens værdi, renten er halveret, vi er gået fra højinflations til lavinflations, og der er kommet gang i den private sektor.

Men fremfor alt er mindst 160.000 lønmodtagere kommet i arbejde. Ledigheden er nu faldet til det laveste niveau i de sidste fem år, og det er et stort socialt fremskridt. I de sidste 12 måneder er det samlede antal ledige faldet med over 10 pct. Forbedringen er især slået igennem for ganske almindelige lønmodtagergrupper. Og så kommer jo hertil som noget meget glædeligt, at ledighedsstatistikken viser os, at arbejdsløsheden er faldet særlig kraftigt blandt de langtidsledige og de unge. Fra at have haft en af de højeste arbejdsløshedsprocenter for unge ligger Danmark nu i bunden med en af de laveste. Vi er nu ganske tæt på at kunne sige, at enhver ung, som ønsker en uddannelse eller et job, også vil få det. Sådan var det ikke for fire år siden.

Da folketinget, unægtelig med et lillebitte flertal, stemte påskeindgrebet hjem, passerede vi en milepæl. Da firkloveret begyndte, overtog vi udsigten til et underskud i statsfinansierne for 1983 af størrelsen ca. 80 mia. kr. Arv og gæld kunne vi jo ikke fragå, så derfor måtte vi tage fat på at reparere de mange ubalancer i samfundsøkonomien. Men da påskeindgrebet var i hus, kunne vi konstatere, at året 1986 vil slutte med et overskud på statens regnskab. Vi har nået dette afgørende mål hurtigt, faktisk flere år før tiden.

Men så er der jo skattetrykket. Skattetrykket må nødvendigvis i disse år være højere end ønskeligt i Danmark, fordi opgaven er så hurtigt som muligt at komme væk fra underskud og gæld. Men det ægte skattetryk var faktisk højere i den forrige regerings tid, for den betalte ikke regningerne.

Og det griner de ad endnu. Det var egentlig også billigt sluppet at kunne give slip på tøjlerne efter et antal år, hvor man praktisk taget kun krævede 67 kr. ind for hver 100 kr., man gav ud. Jeg forstår godt den stille latter. For dengang var det ikke sådan, at man hvert år skaffede lige så store indtægter, som man afholdt udgifter for.

[Statsministeren]

Jeg mener, det er helt afgørende, at det offentlige udgiftstryk nu er klart faldende. Det er det, det kommer an på. Det er det, der er perspektiv i. De offentlige driftsudgifter målt i forhold til bruttonationalproduktet var 51,4 pct. i 1982, men i 1986 er vi dog nået så vidt, at dette udgiftstryk er nede på ca. 44 pct. af bruttonationalproduktet. Det er en dramatisk vending til det bedre. Men når skattetrykket nogle år må ligge højere, end regeringen og dets partier bryder sig om, har det sin naturlige forklaring i, at vi ud over at dække statens løbende driftsudgifter nødvendigvis må sørge for at få underskuddet på statsregnskabet ud af verden.

Men nu er vi da nået så vidt, at statens samlede renteudgift begynder at falde, og samtidig oplever vi stigende beskæftigelse. Derfor kan vi også øjne en fremtid, hvor det bliver muligt at reducere skattetrykket mærkbart, men vi skal først have underskuddene bort og gælden bragt ned. Og vi må stå aldeles fast på ikke igen at sætte de offentlige udgifter i vejret i samme takt, som forbedringerne i den offentlig økonomi slår igennem.

Jeg skal i øvrigt ikke tærske langhalm på de store forbedringer, som er sket i det danske samfunds økonomi. Bortset fra vurderingerne fra den professionelle opposition er der jo almindelig anerkendelse både hjemme og ikke mindst ude af, at Danmark gennem de sidste års politik har bragt sig i spidsen med ting som vækst, investeringer, beskæftigelse, nedbringelse af statsunderskud osv. inden for hele OECD-landegruppen.

Jeg vil hellere i særlig grad tage fat på et område, hvor vi stadig væk ikke kan være tilfreds med udviklingen. Jeg tænker selvfølgelig på betalingsbalancen. I 1986 kommer vi til at opleve et underskud på betalingsbalancen, som er utilfredsstillende stort. Meget taler for, at vi så året efter vil møde en afgørende, positiv vending, men vi har brug for en meget ekspansiv erhvervsudvikling, når vi ønsker at sikre, at vi allerede i løbet af 1988 når at få ligevægt på betalingsbalancen.

Vi har dog – det synes jeg ikke skal forbigås – gennem de sidste år oplevet nogle positive, grundlæggende gode udviklingstendenser. Jeg tænker på, at der er sket en mærkbar forbedring af balancen mellem Danmarks import og eksport af varer og tjenester. I de tre år fra 1983 til 1985 har vi i gennemsnit haft overskud på disse poster, altså alt som

har med handel og service at gøre, på lidt over 6 mia kr. om året. Det er helt pænt. Men det er ikke nok til, at vi endnu for alvor har vundet kapløbet med den gælds- og rentebyrde, vi overtog. Havde vi ikke arvet denne byrde, ville der jo i dag slet ikke have foreligget et betalingsbalanceproblem, men det gør der altså, og det er stort.

Hvorfor er det så ikke gået hurtigere? Ja, det er der både gode og mindre gode forklaringer på. Til de gode hører den udvikling, der har været i investeringerne. I 1985 var vi nået op på et investeringsniveau på 20 pct. af bruttonationalproduktet, en stor stigning. Denne stigning i investeringerne svarer til en investeringsforøgelse på ca. 20 mia kr. Det har givet en stigning i importen, og det ville have været farligt, hvis vi havde bremset den. Her tror jeg der er almindelig enighed.

Men vi har jo så samtidig oplevet en stigning i det private forbrug, som var større, end vi faktisk havde råd til. Der er nogle, der påstår, at det alene eller fortrinsvis er de velståendes overforbrug, som har belastet importen, men det er ikke rigtigt. Det lyder meget godt, men det er ikke rigtigt. Vi har slet ikke i Danmark så mange, der er så rige, at det kan spille en stor rolle for importen. Andre forhold er langt vigtigere. De sidste tre år har vi fået godt 160.000 flere i arbejde. Her taler vi naturligvis om en realindkomstforøgelse på milliardbeløb.

Man har fremhævet den store import af biler, og har især talt om luksusbilerne. Dem har der da nok været nogle stykker af, men det kan jo slet ikke forklare det store køb af 150.000 biler om året, som å propos betyder, at der nu omsider i Danmark er lige så mange biler igen, som der var i 1979. Jeg har mærket mig, at gennemsnitsprisen for de nyindregistrerede biler ligger på godt 100.000 kroner. Det er naturligvis biler, som fortrinsvis er købt af mennesker med normale indkomster. Tendensen til forbrugsstigning i almindelighed var så kraftig, at regeringen fandt det absolut nødvendigt med en afdæmpning i dette folketingsår. Virkningerne af de to store indgreb i december og marts måned vil for alvor melde sig i den kommende tid. December- og martsindgrebene drejer sig i alt om stramninger på ca. 18 mia kr. Det er nok Danmarkshistoriens største indgreb, og det vil naturligvis ikke forblive virkningsløst, når vi taler om forbrug og import.

[Statsministeren]

Siden betalingsbalancen fuldt ud skal rettes op de kommende år, er det afgørende, at vi formår at styrke eksporterhvervene og de produktioner, der konkurrerer med importen. Vi skal fortsat forbedre vore virksomheders konkurrenceevne og øge deres effektivitet. Der er mange elementer, som indgår i begrebet konkurrenceevne. En forstærket indkomstpølitik er et uundværligt led i den samlede politik.

Vi mener, at de fire års suspension af den automatiske dyrtidsregulering har været en helt afgørende forudsætning for, at lavinflationspolitikken er lykkedes. Og reallønnen har jo klaret sig godt under de nye vilkår. Regeringen mener, det er bedst, at den gamle form for dyrtidsregulering ikke genoplives. Men vi mener også, det er bedst for alle, hvis arbejdsmarkedets parter selv kan forhandle nye overenskomster igennem og finde frem til andre former for lønfastsættelse end de automatiske reguleringer.

Vi ville finde det tiltalende med en bedre beskyttelse af reallønnen for en bredere kreds af lønmodtagere. I de senere år under dyrtidsreguleringen var der jo ikke nogen særlig god garanti for de mange lønmodtagere, som var underkastet de stive lønsystemer. Her er et problem, men den lovgivning, som nu gennemføres, skal altså først og fremmest ses som en opfordring til arbejdsmarkedets parter. Prøv nu, om ikke I selv kan forhandle jer frem til noget, der på én gang er bedre for beskæftigelsen og for betalingsbalancen.

Ved siden af fortsat lavinflation skal vi formulere en ny vifte af positive elementer, som kan indgå i en forstærket og aggressiv industri- og erhvervspolitik. Kæmpeopgaven de kommende år bliver på alle måder at stimulere enhver form for erhvervsliv i Danmark. Vi har brug for ny vækst, og at en større del af vore produkter finder vej til de udenlandske markeder.

Vi skal arbejde videre med flaskehalsproblemerne, som bliver mere og mere mærkbare. Vi skal sikre, at øget produktion og mere beskæftigelse ikke bliver bremset af mangel på kvalificerede medarbejdere med de rigtige specialuddannelser. Mangler man syv af dem, kan det tit være årsag til, at halvfjerds andre går glip af et job. Og derfor har vi også fortsat brug for mange omlægninger og nyskabelser i vore uddannelser. Der skal sup-

pleres med mængder af nye omskolings- og efteruddannelsesstilbud.

Efter et stort forarbejde har regeringen netop fremlagt sin handlingsplan for forskning og udvikling. I denne regerings tid vil der med denne plan være reserveret yderligere ca. 3 mia kr. til ny forskning og udvikling. Den nye handlingsplan indeholder en strategi for ekspansion og fornyelse ind i 1990'erne. Den omfatter bl.a. finansiering af industrielle samarbejdsprojekter mellem flere virksomheder, hvor også forskningsinstitutionerne kan inddrages. Der satses på teknologiformidling og teknologihjemtagning fra udlandet. Der bliver tale om et massivt bioteknologisk forsknings- og udviklingsprogram med oprettelse af nye bioteknologiske forskningscentre.

Der bliver mulighed for støtte til forskergrupper, som arbejder på særligt lovende felter inden for grundforskningen, som kan lede til nye vækstområder. Og der vil blive oprettet et særligt forskerakademi og afsat flere penge til yngre forskere. Vi kommer til gennem de kommende år at forøge den danske forsknings- og innovationsindsats til det flerdobbelte. Det er både den offentlige forskning og virksomhedernes forskning, jeg tænker på.

Det næste store skub vil være, at regeringen i næste folketingssamling fremlægger en samlet plan for en langsigtet, dynamisk erhvervspolitik og en offensiv arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitik. I vort erhvervsliv får vi brug for mange omstillinger og fornyelser. Det bliver en hovedopgave, hvis jeg må sige det kort, at forbedre danske virksomheders muligheder for at opnå styrkepositioner, ikke mindst inden for nye produktionsfelter, der er i stadig vækst.

Folketinget har sandelig i årets løb ført mange udenrigs- og sikkerhedspolitiske debatter. Jeg skal derfor ved denne lejlighed begrænse mig til nogle få og samlende betragtninger. Det verdenspolitiske billede er uroligt og vanskeligt at overskue. Det er svært at pege på virkelig fremgang for de ideer om en fredelig og harmonisk verdensudvikling, som for 41 år siden dannede grundlag for De Forenede Nationers pagt. Tværtimod træder konfrontationstendenser skarpt frem i en række urolige brændpunkter. Jeg vil blot pege på det sydlige Afrika,

[Statsministeren]

Mellemøsten, Kampuchea og ikke mindst Afghanistan.

Vi må desværre erkende, at det nybrud i Øst-Vest-forholdet, som vi lægger så meget vægt på, stadig har usikre udsigter. Reagans og Gorbatsjovs møde i Genève i fjor var løfterigt, men i dag må vi erkende, at denne proces har brug for at genvinde sit momentum. Vi skal bruge de midler, vi har, til at bidrage til en vestlig holdning, der kan føre til afspænding og ikke mindst formindskelse af atomtruslen.

Jeg føler trang til at understrege, at Danmark baserer sin sikkerhedspolitik på, at vi er medlem af den vestlige forsvarsalliance. De demokratiske lande i NATO-alliancen har opbygget et forsvar for deres fred og frihed, som bygges på princippet: »én for alle og alle for én«. Det har givet fred og sikkerhed i Vesteuropa gennem snart 40 år.

I den alliance er der naturligvis plads til variable synspunkter og forslag, hvor man i fællesskab drøfter fælles problemer. Vi behøver ikke nødvendigvis at være enige om samtlige detaljer til enhver tid. Men på den anden side vil jeg fremhæve, at den afskrækelse mod angreb eller trusler, alle i alliancen lever i ly af, nødvendigvis forudsætter, at alle medlemslande viser en grundlæggende solidaritet og sammenhold om den overordnede forsvarsstrategi. Hvis dette gik i stykker, ville alliancen miste sin troværdighed.

Forsvaret af Danmark ville ikke være en løselig opgave uden de forstærkningsaftaler, vi har indgået med vore allierede. Jeg tænker først og fremmest på aftalerne med England og USA og på det faste samarbejde, vi har med vore nærmeste naboer i NATOs nordregion.

Regeringen er varm tilhænger af afspænding og internationale aftaler om rustningsbegrænsninger, ikke mindst når talen er om atomvåben. Men i vor naturlige iver efter at nå frem til resultater på disse vigtige områder skal vi passe på, at vi ikke gennem demonstrative særstandpunkter svækker NATO-alliancen på en sådan måde, at modpartens interesse i at nå til en forståelse med NATO svækkes.

I denne vigtige sag er der i virkeligheden ingen ægte modsætning mellem idealisme og realisme. Modsætningen findes snarere mellem trangen til at slå demonstrative slag i luften eller til at arbejde sejt og tålmodigt for

ægte og pålidelige afspændings- og nedrustningsresultater,

Firkløverpartierne har nu holdt sammen om en regeringsdannelse i snart fire år. Det er unægtelig en nydannelse i vor politiske udvikling, og jeg tror, den vil sætte sig væsentlige spor. Den tid er nok forbi, hvor socialdemokratiet praktisk taget havde monopol på at danne regering i vort land.

Vi er en mindretalsregering, og derfor må vi evne at samarbejde så godt med andre, at der kan nås de nødvendige resultater. Det kræver smidighed, det kræver hensyntagen, og det kræver forståelse for, at regeringen ikke hver eneste gang i alle detaljer får sin vilje ubeskåret. Jeg må måske have lov til forsigtigvis at antyde, at således har det heller ikke været.

Jeg har ikke mulighed for med sikkerhed at sige nu, hvornår næste folketingsvalg kommer. Jeg venter at få en vis indflydelse herpå, når øjeblikket er inde, men der skal ikke herske tvivl om, at regeringen er indstillet på så vidt muligt at udnytte hele den 4-årige folketingsperiode. Vi mener, det i sig selv er en kvalitet for dansk folkestyre, at vi efter årtier med valg mindst hvert andet år omsider skaber i alt fald den soliditet og sammenhæng uden afbrydelser i det politiske arbejde, at det folketing, vælgerne har valgt, også prøver med den givne mandatfordeling at løse opgaverne gennem en normal 4-årig periode.

Forhandling

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne sige statsministeren tak for svaret på forespørgslen. Som vanligt var det jo en velformuleret tale – jeg synes undertiden også med overraskende formuleringer. Det er første gang, jeg har hørt udenrigsministeren karakteriseret som sej og tålmodig. Der var mange lånte fjer, når resultaterne skulle præsenteres, måske ikke megen blufærdighed. Det blev nævnt, at man havde fået afskaffet samordningsfradraget for ægtefæller. Ja, efter mange års socialdemokratisk indsats, hvor vi den ene gang efter den anden blev stemt ned af regeringen, lykkedes det omsider at få talt finansministeren til fornuft. (*Afbrydelse*). Nej, det er ikke ganske forkert, uanset at justitsministeren normalt har en god hukommelse. Det er blevet stemt

[Svend Auken]

ned her i folketinget af de nuværende regeringspartier.

Man nævner de lediges adgang til uddannelse. Alle husker vel regeringens oprindelige lovforslag på det område.

Man nævner forbedringen af u-landshjælpen. Alle kender regeringens negative indstilling til det, som et flertal har pålagt regeringen.

Man praler af, at karensdagen bliver ophævet fra 1. januar næste år, og man siger, at det er godt, at boligstøtten nu bliver forbedret. På alle disse områder og i mangfoldige andre tilfælde er det folketinget, folketingets partier, oppositionen, kredse uden for dette hus, der har enten forhindret regeringen i at komme igennem med en konservativ politik eller rettet op på skavanker, regeringen har påført landet som f.eks. i forbindelse med karensdagen.

Socialdemokratiet kan ikke godtage statsministerens redegørelse. Den dækker over en fejlslagen politik, og den rummer enten ingen eller forkerte eller halvhjertede svar på fremtidens udfordringer. Statsministeren har ikke blot, som hævdet af justitsministeren, mistet gnisten. Hans regering har helt mistet grebet om udviklingen.

Dansk udenrigspolitik har de sidste 3½ år udviklet sig i retning af det tragikomiske. Folketinget mener ét, regeringen gør noget andet. Udenrigsministeren og hans støtter svinger mellem forargelse over og foragt for folketingets beslutninger, og de føler sig ikke bundet af dem. Resultatet er det nedslående, at det betyder mindre og mindre, hvad Danmark siger, og at der ingen udsigt er til, at Danmark igen kan føre udenrigspolitik, før der kommer en ny regering.

Tilsyneladende er der kun ét pejlemærke i regeringens udenrigspolitiske univers, og det er at vise ubetinget lydighed over for den konservative regering i Washington. Denne holdning er der ikke og vil der ikke blive flertal for i den danske befolkning. Den virker også lammende på alle fornuftige initiativer, hvad enten det gælder indsatsen mod atomoprustningen i Øst og Vest eller det drejer sig om alvorlige internationale økonomiske problemer for den tredje verden, for den fattige del af verden med underudvikling og gæld.

Regeringen virker undertiden, som om den er tilfreds med blot at præsentere folketinget

for nogle debatoplæg, som den på forhånd ved at den ingen chance har for at komme igennem med. Derefter sætter den sig mismodigt hen i en krog og overlader politikens udformning til de skiftende flertal, der konstateres i folketinget. Resultatet er en svag regering og et ofte meget forvirret folketting, der med sine mange saksakbeslutninger rokker af sted.

Det er en farlig udvikling, der på lang sigt kan underminere parlamentarismen som styreform.

Naturligvis bruger socialdemokratiet de politiske muligheder, der ligger i den almindelige opløsningsproces, og vi glæder os over en række resultater, vi har opnået i samarbejde med andre partier, f.eks. på miljøområdet, men systemet afspejler svaghed, rådvildhed og en god del opportuniste i regeringen, men desværre ikke åbenhed.

Når den nuværende regering har et flertal bag sig, tromler den sagerne igennem uden at lytte, uden at ville forhandle. Senest blev denne efter vor opfattelse udprægede arrogance demonstreret ved behandlingen af afskaffelsen af dyrtidsreguleringen. Jeg tror, at regeringens og de borgerlige partiers svigten- de tilslutning i befolkningen ikke mindst skyldes denne overlegenhed. Nogen særlig interesse i at finde holdbare løsninger på et bredt politisk grundlag kan man ikke anklage denne regering for. Med os i socialdemokratiet har der været få reelle forhandlinger. På stående fod husker jeg skattereformen, der fik et overbevisende socialdemokratisk tilsnit, og jeg husker også, at regeringen omsider bøjede sig for vores og tjenestemændenes ønsker om ophævelse af samordningsfradraget for tjenestemandspensionisternes ægtefæller, men bortset fra disse og nogle få andre eksempler har ministrene søgt de snævre løsninger eller sat sig uden for indflydelse. Selv forslaget om delpension skulle tromles igennem med et snævert flertal. Man ville ikke lytte til vores krav om, at pengene i den sociale pensionsfond skulle bruges til folkepensionisterne, eller til vores forslag om en delefterløn. Resultatet er, at delpensionen bliver lavet om, når flertallet skifter herinde igen. De skæve, de snævre løsninger giver ikke stabilitet.

Socialdemokratiet har længe bebredt regeringen, at den valgte konfrontation i stedet for samarbejde, at den vil spalte samfundet i

[Svend Auken]

stedet for at samle kræfterne. Filosofien er vistnok den, at jo mere afstand og ufordragelighed der er mellem mennesker, jo større er tilskyndelsen til at gøre en ekstra indsats. Virkeligheden bekræfter heldigvis ikke disse liberale teorier. Tværtimod ved vi, at ufordrageligheden og utrygheden fremmer ineffektivitet og mismod.

Tydeligst kan vi se denne udvikling i den offentlige sektor. Trods den megen smukke snak om modernisering fungerer den offentlige sektor dårligere og dårligere, og de offentligt ansatte føler sig med rette virkelig udsat for dårlig behandling. Deres løn- og arbejdsvilkår er blevet drastisk forringet, og hver gang regeringen skal finde en syndebug for den manglende succes, er det blevet de offentligt ansatte, der har måttet holde for. Det er både en uretfærdig og en uklog politik at lægge de ansatte i den offentlige sektor for had.

De borgerliges negative indstilling til den offentlige sektor har mange skadevirkninger; den er gået hårdt ud over de svageste grupper som f.eks. de syge og de arbejdsløse, som den har ramt hårdt. Sygehusvæsenet har på grund af nedskæringer nået en kritisk grænse, og mangel på uddannelsesmuligheder, teknologisk udviklingsindsats, forskning og satsning på eksport- og erhvervsfremme hæmmer i høj grad erhvervenes konkurrenceevne.

Jeg noterede mig godt nok, at statsministeren gjorde opmærksom på det program, et antal ministre fremlagde i går om forskning og udvikling. Statsministeren sagde, at det havde været længe undervejs, ja, man kan sige, at næsten 4 år undervejs har dette program været. År efter år har oppositionen bebrejdet regeringen, at man ikke gjorde noget for virkelig at gennemføre den nødvendige teknologiske omstilling. Vi har også været vidende om, at den tidligere industriminister gang efter gang forgæves er gået til sine økonomiske kolleger i regeringen for at få bevilget penge til virkelig at gøre noget, og så kommer man nu her – med stor skadevirkning for dansk industri, fordi man kommer så sent – og gør sig til af, at man nu omsider vil gøre en ekstra indsats med strukturpolitik og selektive initiativer, det, som man jo ellers tidligere altid var så negativ over for, når socialdemokratiet anbefalede det.

Et nyt flertal med et styrket socialdemokrati vil ikke besvare den kortsynede konfrontationspolitik med en konfrontationspolitik med modsat fortegn. Vi tror ikke på værdien af splid og utryghed. Tværtimod har de sidste 4 år vist, at danskerne i fællesskab kunne have magtet deres samfunds problemer. For at sige det tydeligt: vi vil ikke udsætte arbejdsgivere, industrifolk og andre erhvervskredse for den samme arrogance, hvormed den nuværende regering f.eks. har behandlet dansk fagbevægelse. Åbenhed og et langsigtet perspektiv er det positive svar på den herskende idéfattigheds fordomme. Derfor indbyder socialdemokratiet alle positive kræfter herhjemme til en samfundspolitik med perspektiv og retfærdighed. Danmark har under den nuværende regering fået en enestående økonomisk chance, med økonomisk opsving og faldende priser. Denne chance burde bruges til at indrette et mere retfærdigt, et mere menneskeligt samfund og til at få skik på økonomien.

Desværre er ingen af delene lykkedes. Menneskeligt set går udviklingen den gale vej. Stigende velstand for den bedst stillede del af befolkningen giver sig ikke udslag i velfærd for hele befolkningen. Symptomerne på, at der er noget galt, er tydelige: alkohol- og medicinforbruget er stærkt stigende, forureningen tager til igen, drikkevandet er truet i store dele af vort land. En lille ting, som alligevel viser, hvor alvorligt det går i den gale retning, er meldingerne om, at der i år er 54 færre steder i Danmark, hvor man kan bade uden sundhedsrisiko.

De mange nye biler giver øget trafikthæthed, længere køer og en uhyggelig vækst i antallet af alvorlige trafikulykker. Den meningsløse vold i samfundet er også alvorligt stigende, og befolkningens følelse af utryghed og retsløshed breder sig. Over- og Underdanmark kommer længere og længere fra hinanden.

Statsministerens evige omkvæd i denne debat er, at man gør klogt i at feje sorgerne ind under gulvtæppet og så i kor efter ham sige: alt går ufattelig godt i Danmark. Der er kommet noget næsten magisk besværgende i denne særegne form for konservativ woodoo-optimisme.

Regeringen har næppe leveret konstruktive svar på et eneste af tidens brændende spørgsmål. Tværtimod skærpes ulighederne og fru-

[Svend Auken]

strationerne i befolkningen af den skæve og idéforladte politik. Jeg noterede mig godt, at statsministeren sagde, at det er farligt med al den materialisme; vi må også gøre noget ved kulturen, og derfor var statsministeren så glad for, at der nu var udsigt til – vi ved det ikke – at vi kunne få reklamer i TV.

Langt ind i borgerlige kredse erkendes det, at regeringen er i vildrede, og mismodet breder sig. Det hjælper ikke stort på humøret, at venstres nye generation af løver nu og da forsøger sig med lidt liberal godtkøbsfilosofi. Senest har hr. Fogh Rasmussen forsøgt sig med et løfte om en markant lettelse af realrenteafgiften. Jeg vil gerne spørge finansministeren, om der er afsat penge, og i bekræftende fald hvor mange penge der er afsat, til lettelse af realrenteafgiften, og spørge finansministeren, om han virkelig mener, at det er på dette område, der er størst behov for opretning.

Værst er det imidlertid gået med økonomien, som af de borgerlige ellers er blevet gjort til altings målestok. Jeg ved godt, at statsministeren siger, at det kun er den professionelle opposition, der er kritisk. Jeg står nu her med dagbladet Børsen, der måske ikke er helt så professionelt i opposition til regeringen, og deri siger man: »Rentestigning og vakkende tillid til økonomien er de danske bankøkonomers vurdering«. Det er selvfølgelig fint, at der er kommet flere i arbejde, at der er ligevægt på statsregnskabet, at det private forbrug stiger og stiger, og at vi køber biler og foretager udenlandsrejser som aldrig før, men hvis baggrunden herfor er svigtende konkurrenceevne, fordobling af udlandsgælden, stigende import, stagnerende eksport og stagnerende produktivitet, så er der ikke meget at glæde sig over.

Statsministeren siger, at denne regering vil holde resten af denne valgperiode ud. Vi tror, man gør klogt i at være forberedt på, at valget kan komme betydeligt før valgperiodens udløb på grund af de indre spændinger i regeringssamarbejdet.

Vi har fra socialdemokratiets side for længst lagt vort eget program frem for en ny socialdemokratisk ledet regering, »Danmark for hele Folket«. Det er ikke et program, der strør om sig med løfter. Vi kan f.eks. ikke love stigninger i det private forbrug, et merforbrug, som der ikke er råd til. Tværtimod har vi foreslået reformer som nedsat arbejds-

tid, en generel pensionsordning, overskudsdeling osv., der alt sammen forhindrer, at kræfterne bliver brugt til et stigende privatforbrug, som der ikke er økonomisk basis for.

Hvad angår de offentlige udgifter ønsker vi at udvise stor tilbageholdenhed for at få plads til den sociale genopretning og den nødvendige fornyelse af produktionen og virksomhedernes konkurrenceevne, der i så høj grad er behov for. Vi ønsker, at det må blive sagt om den næste regering, at den er fremsynet, fair og påholdende. Den nuværende regering har levet, som om hver dag var den sidste og: efter Schlüter syndfloden. Nu er det tid at rebe sejlene igen og turde sige sandheden til befolkningen. Der må rene linjer til. Vi finder meget lidt forsonende ved den nuværende regering. Vi savner tiltro til dens vilje og evne til at løse samfundets problemer. Derfor skal jeg fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget ikke kan tage statsministerens redegørelse til efterretning, går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Hvis man er utilfreds med bestyrelsen i en forening, er det eneste rimelige at forkaste formandens beretning. Det er det, vi opfordrer tingets medlemmer til at gøre.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i debatten.

(Kort bemærkning).

Steffensen (KrF):

Der var mange uhyrligheder i hr. Svend Aukens tale og mange påstande, som det var værd at beskæftige sig med, men der er i hvert fald én, som jeg godt vil nævne, og det var hr. Svend Aukens tale om samordningsfradraget, hvor han beskyldte regeringen og regeringspartierne for at have brug for lånte fjer. Det er der åbenbart også andre der har. Sagen er nemlig den, at i 1980 og 1982 fremsatte kristeligt folkeparti forslag om ægtefællers pensionsretlige stilling med henblik på, at det såkaldte samordningsfradrag vedrørende tjenestemænd kunne afvikles. Vi havde

[Steffensen]

begge disse år socialdemokratiske justitsministre og socialdemokratiske regeringer, som afviste disse forslag, og så har regeringen jo nu sammen med det radikale venstre truffet aftale om den ordning, at samordningsfradraget nu aftrappes sammen med en lang række andre pensionsretlige ordninger. Jeg vil derfor sige, at det står i hvert fald til troende, at sådan har det været, og da var den socialdemokratiske regering hverken i 1980 eller i 1982 til sinds at hjælpe med at få samordningsfradraget afviklet.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg synes selvfølgelig, det er helt rimeligt, at hr. Svend Auken siger, at når man er utilfreds med bestyrelsen, må man se at få valgt en ny, men det kunne jo være rart, hr. Svend Auken, at få at vide, hvordan den nye bestyrelse skal se ud. Vi har hørt om hr. Svend Aukens program »Danmark for hele Folket«, der betyder ca. 26 mia kr. i øgede offentlige udgifter og dermed følgende stigende arbejdsløshed, og så ved vi, at vi har et rødt rædselskabinet som en mulig afløsning for den nuværende bestyrelse, og den anden halvdel af dette rædselskabinet har jo overhovedet ikke fremlagt en økonomisk politik, der harmonerer med det, hr. Svend Auken siger skulle være regeringsgrundlaget for den nye bestyrelse. Det er simpelt hen uhyrligt. Der burde være et minimum af anstændighed i socialdemokratiet, så de klart fremlagde, hvad det var for en regeringspolitik, det nye rædselskabinet ville stå for, såfremt der skulle være nogen, der var så tåbelige, at de stemte den ind som et flertal. Det tror jeg også er helt og aldeles utænkeligt, for jeg tror nemlig, Lenins ord gælder endnu, at de røde – altså de rigtig røde, kommunisterne – regner socialdemokraterne for at være nyttige idioter.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg skal sige til hr. Steffensen, at for præcis et år siden var der til afstemning i denne sal et forslag om afskaffelse af samordningsfradraget i ægtefællers pension; det stemte kristeligt folkeparti og de øvrige regeringspartier imod, og de ville ikke give nogen

form for løfter. Derefter fremlagde finansministeren en plan, som både vi og tjenestemændenes organisationer sagde nej til, og derefter lykkedes det efter meget lange og meget besværlige forhandlinger at nå til bred enighed herinde om afskaffelse af samordningsfradraget. Det tror jeg er den rigtige forhistorie til denne sag.

Så vil jeg kun sige til hr. Maisted, at jeg tror, vi er mange, der vil komme til at savne hr. Maisted efter næste valg.

(Kort bemærkning).

Steffensen (KrF):

Nej, så let går det ikke, hr. Svend Auken. Den sidste fremstilling, som hr. Svend Auken her kom med, er korrekt, men når vi sidste år stemte sammen med de øvrige regeringspartier imod dette forslag, var det just, fordi der var under opsejling det, som nu er sket, men helt tilbage i 1980 og 1982 var det socialdemokratiske regeringer, der afviste et forslag om afskaffelse af samordningsfradraget. Det er ikke til at modsige.

Grethe Fenger Møller (KF):

Endnu en gang nærmer vi os afslutningen på en folketingssamling. Endnu en gang har vi hørt hr. Svend Auken lange ud efter regeringen på socialdemokratiets vegne. Når hr. Svend Auken beskriver tilstandene i Danmark, er der ingen tvivl om, hvem der er hr. Svend Aukens historiske læremester. Han hed Viggo Starcke, blot med den væsentlige forskel, at Starcke var meget mere elegant i sit ordvalg.

Det er forunderligt at høre hr. Svend Auken tale med så store bogstaver, forunderligt, fordi de kommer fra en så velbegavet politisk modstander, og netop derfor er det svært at forstå hr. Svend Aukens depressive pessimisme. Den giver sig de særeste udslag. Når regeringspartierne glæder sig over, at optimismen breder sig i erhvervslivet, og at hjulene snurrer endnu hurtigere i industrien, så svarer hr. Svend Auken trist: hvor går det dog dårligt. Når arbejdsløshedstallene falder og flere kommer i arbejde, taler hr. Svend Auken normalt om Over- og Underdanmark. Hr. Anker Jørgensen har gjort det samme, så måske er det en slags smitsom sygdom inden for socialdemokratiet. Det ser ellers ud, som om socialdemokratiets ledere går rundt med

[Grethe Fenger Møller]

hver sin walkman, en walkman, der larmer en gammel trist traver, som socialdemokratiet har glemt at skifte ud i 1982. Den hedder: åh, hvor er det slemt, det kan næsten ikke blive værre!

Hvor ville det være dejligt, om hr. Svend Auken og socialdemokratiet ville smide den walkman og åbne bare ét øje på klem, så ville man også dér opdage, at det går fremad for Danmark. Det så sort ud dengang for 4 år siden, da socialdemokratiet gav op, men for hvert år siden er Danmark blevet lysere og gladere. Vigtige dele af den økonomiske genopretningspolitik er gennemført. Inflationen er på det nærmeste væk. Renten er bragt ned på det laveste niveau siden 1960'erne. Erhvervsinvesteringerne er steget kraftigt, og 160.000 flere er kommet i arbejde. Statsunderskuddet er bragt ud af verden, og der er udsigt til overskud på statsbudgettet i 1986, 3-4 år før den frist, firkløverregeringen gav sig selv. Det er simpelt hen flot klart.

Men regeringspartierne overtog også en tung økonomisk arv, der ikke tillader, at der slækkes på de udgiftspolitiske målsætninger. Vi slæber stadig væk rundt med et betalingsbalanceunderskud, der blev grundlagt af socialdemokratiske regeringer. Oppositionen påstår, at balancen på statsfinanserne er bragt til veje gennem gigantiske besparelser og nedskæringer af den offentlige service og stigende skattetryk. Det passer ikke. Hvis vi ser på de reelle udgifter til sygehuse, var de i 1985 på samme niveau som i 1982, det år, hvor udgifterne var højest. Sygehuse udkrev 4 pct. flere patienter i 1984 end i 1982, og socialbudgettet er også vokset fra 1982 til 1986.

Det er rigtigt, at skatterne er steget, men vi er nødt til at betale af på gammel gæld, og vi ønsker også at bevare et velfærdssamfund, der stadig udvikler sig og giver plads til ny teknologi og nye og mere menneskelige og mere effektive måder at arbejde på.

Disse ting har vi gennemført uden at stifte ny gæld, og vi glæder os til, at der kommer så meget balance mellem et producerende erhvervslivs indtjening og ønskerne om social tryghed og velfærd, at skattetrykket kan sættes væsentligt ned.

Dette er naturligvis enhver borgerlig regerings mål. Men det må ikke medføre, at den sociale velfærd sættes over styr, og det er netop den balancekunst, der adskiller os fra

tidligere, socialdemokratiske regeringer. Vi har sagt ja til både at betale renterne på den socialdemokratiske milliardgæld og til at sikre den sociale tryghed. Det burde oppositionen respektere og ikke modarbejde.

Regeringen er nået langt med sin genopretningspolitik, men vi har stadig væk ét stort problem, betalingsbalanceunderskuddet. Det erkender vi. Men hvordan kunne det egentlig være anderledes, når man som ny regering overtog en udlandsgæld på 140 mia kr., som der skal betales renters rente af, og en eksportsektor, der i årtier er blevet for sømt?

For hvad var det, socialdemokratiet gjorde? Ja, de investerede kun i den offentlige sektor, mens den private sektor og eksportsektorerne blev groft forsømt. Den ene virksomhed efter den anden måtte dreje nøglen om. Antallet af virksomhedslukninger satte en bedrøvelig rekord de sidste år under den socialdemokratiske regering. Det er årsagerne til betalingsbalanceunderskuddet, og det ved hr. Svend Auken godt. Betalingsbalanceunderskuddet gør større privat opsparing nødvendig, men den er også blevet lettere, fordi vi nu lever i et lavinflationssamfund.

Hr. Svend Auken har påstået, at regeringen ikke har fået noget af sin politik igennem. Det er jo ikke rigtigt. Hvis hr. Svend Auken havde hørt efter statsministerens tale, hvori der var en udførlig gennemgang af det, der var blevet gennemført i denne sammenhæng, ville hr. Svend Auken vide bedre. Vi har fået en skattereform igennem, så årtiers usikkerhed om skattelovgivning og rentefradrag nu er fjernet. Vi har fået en skattereform, der også betyder hjælp til børnefamilierne.

Vi arbejder på en lempelse af formueskatten. Vi har fået en række socialpolitiske forbedringer, bl.a. delpensionen og lempeligere boligregler for ældre. Heller ikke på kulturrens område holder de mismodige påstande fra oppositionen. Vi har fået flere penge til biblioteker, musik og lokalradioer, og vi ønsker, som alle ved, et brud på Danmarks Radios monopol og håber, at det lykkes.

Det økonomiske opsving har givet stærk vækst i beskæftigelsen. Derfor har vi også fået flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet, men vi arbejder intenst på at komme af med dem; vi har sat 100 mill. kr. af til dette. Vi

[Grethe Fenger Møller]

har sat 1,4 mia kr. af til udviklingen inden for forskning og teknologi.

Moderniseringen af den offentlige sektor, som er i gang, har en nøje sammenhæng med disse ting, for hvad hjælper det at have en offentlig servicesektor, som ikke kan imødekomme det nye og anderledes behov, der naturligt opstår i et samfund i rivende udvikling? Vi vil gerne have et bedre og større engagement hos den enkelte medarbejder.

Der er grund til at være glad for, at de kommunale organisationer og regeringen har indgået en aftale om rammerne for den kommunale økonomi i 1987 og 1988. Aftalen tager hensyn til de store økonomiske forskelle mellem kommunerne og sikrer, at ventelisterne til sygehuse bliver bragt ud af verden eller i hvert fald reduceret mest muligt. Det har regeringen lagt stor vægt på.

EF-folkeafstemningen viste klart, at befolkningen i udenrigspolitiske anliggender også er klar over, hvad der er i landets interesse.

For NATOs vedkommende er vi også et medlem uden tvivl. Måske kan man en gang imellem i udlandet, i hvert fald i mindre velorienterede kredse, få det indtryk, at Danmark ikke er så ivrigt et medlem som visse andre lande. Et sådant indtryk ville være helt forkert. Næppe noget land har større interesse i NATO end vort. NATO er et forsvar for demokrati. Vi har vel kun 25-30 virkelig grundfæstede demokratier i verden, og over halvdelen af dem er medlem af NATO. NATO har beskyttet freden i snart 40 år, og NATO er en grundlæggende del af vores styrke og af den enighed, som er nødvendig for, at vi kan have et ordentligt forsvar.

Naturligvis skal både vi og andre have mulighed for at have særstandpunkter, men man må også forstå, at selve enigheden om de store linjer er en fredsbevarende faktor. Det er vigtigt at være sig dette bevidst. Søg ikke i den grad uenighed, at indtrykket af enighed kan blive udvisket!

Hvordan alt dette skulle gå, hvis vi på et givet tidspunkt skulle få en S-SF-regering, tør jeg ikke tænke på. Det kunne give sig udtryk i en politik, der ville invitere til trusler, pression rettet mod Danmark. Jeg håber meget, at arbejdet i Østergaardudvalget vil gå sådan, at denne frygt kan manes i jorden ved, at NATO- og forsvarssamarbejdet fortsættes -

og med socialdemokratiet som en troværdig partner.

Der er mange, der har rejst spørgsmålet, om der egentlig er et realistisk alternativ til regeringens politik. Her er svaret et klart og utvetydigt nej, i hvert fald ikke hvis man vil have orden i økonomien og have en fornøftig sikkerhedspolitik. Vi har ganske vist hørt meget inden for de sidste måneder om et samarbejde mellem S og SF. Der er udgået paroler om samarbejde fra allerhøjeste sted i de to partier, og de taler endda om at få flertal efter næste folketingsvalg og så udnytte dette.

Det var egentlig bemærkelsesværdigt, at hr. Svend Auken slet ikke sagde noget om dette i sin tale i dag, men det er måske, fordi det er så åbenlyst for alle, at disse to partier hverken har nogen fremadrettet politik eller har et effektivt samarbejde at kunne fremvise.

Hr. Jes Lunde fra SF har sagt, at SF på et år kan halvere arbejdsløsheden og underkuddet på betalingsbalancen. Tror socialdemokratiet virkelig på det? Men det må erkendes, at de to partiers program for en økonomisk politik er et kapløb om at bruge nationalproduktet to eller måske snarere tre gange. Man vil ødelægge økonomien gennem store offentlige udgiftsstigninger, udslette erhvervslivets fremtidsstro gennem tvangsmæssige ØD-ordninger og lade omkostningsniveauet stige uhæmmet ved at nedsætte arbejdstiden til 35 timer med fuld lønkompenstation. Men det mest ufattelige er, at begge partier hævder, at dette vil gavne virksomhedernes konkurrenceevne.

Det er der vist ikke nogen uden for de to partier der kan forstå, for vi er stadig væk mange, der kan huske, hvordan det gik under den sidste socialdemokratiske regering. Hvad skete der? Arbejdsløsheden steg, antallet af familier på bistandshjælp steg, statsgælden steg, og samfundet blev med socialdemokratiets egne ord bragt på afgrundens rand.

Årsagen til den socialdemokratiske politiks sammenbrud var jo partiets overbudspolitik. I mellemtiden har partiet bevæget sig til venstre, og vil man nu yderligere tage hensyn til den overbudspolitik, der også er kommet fra SFs side? Det gik galt sidste gang, og det vil gå værre denne gang. Om så SFs første handling bliver at invitere socialdemokratiet til en slags samarbejde om NATO-medlem-

[Grethe Fenger Møller]

skabet med henvisning til, at man i løbet af foråret 1986 har ændret stilling til det vestlige forsvarssamarbejde, det er lidt svært at finde ud af.

Hr. Svend Auken er meget optaget af, hvordan det går i regeringen, og hr. Svend Auken har mange gange inden for den sidste tid sagt, at vi får valg til efteråret 1986. Det er nok ønsketænkning fra hr. Svend Aukens side.

Hr. Svend Auken siger også, at det går dårligt for regeringen, den famler sig frem osv., det er folketingsudvalgene, der bestemmer og administrerer. Selvfølgelig er det folketinget, der bestemmer – ingen over og ingen ved siden af folketinget – men at der skulle komme valg til efteråret, må vist være udtryk for ønsketænkning hos hr. Svend Auken. Hr. Svend Auken har ikke ret, når han siger, at regeringen har tabt pusten. Nej, for regeringens kondi er helt i orden, den vil kunne stå for enhver kondiprøve, og statsministeren har både tidligere og i dag i sin indledning afkræftet, at han har nogen som helst planer om et folketingsvalg til efteråret 1986.

Samarbejdet mellem regeringen og det radikale venstre er godt og positivt, og jeg synes, at der inden for de sidste 4 år er truffet mange afgørende aftaler som et led i den økonomiske genopretning. Hr. Niels Helyeg Petersen har også klart sagt, at han ønsker, at regeringen sidder valgperioden ud, så hvordan kan hr. Svend Auken blive ved med at postulere, at samarbejdet går så dårligt, og at der nok bliver valg til efteråret?

Men lad mig så til slut gentage det endnu en gang: regeringspartierne har så meget at bidrage med, når vi skal lægge rammerne for et moderne samfund, at vi helt klart ønsker at samarbejde denne valgperiode ud og fremover. De spørgsmål, som hr. Svend Auken og hans meningsfæller må stille sig selv, er: vil vælgerne gerne have den socialistiske overbudspolitik tilbage for så at få regeringer, der smider tøjlerne og render deres vej, når det hele vokser dem over hovedet? Eller vil vælgerne hellere have en stabil og rolig udvikling, hvor de kan planlægge for familien og fremtiden og ikke kun en måned frem, fordi de ikke ved, om de har noget arbejde i morgen?

Regeringspartierne og det radikale venstre har givet danskerne tryghed til at planlægge

for år frem i tiden, og den tryghed er blevet øget i denne folketingssamling. Det er der ingen der kan tage fra regeringen og partierne bag den, og vi vil gerne fortsætte dette arbejde, for det gælder Danmark og danskerne fælles tryghed og velfærd. Det er det, vi stræber efter. Det er det, vi fortsat vil arbejde på.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Både statsministeren og fru Grethe Fenger Møller har nævnt kulturen og kulturpolitikken i dag, og det er selvfølgelig glædeligt, at kulturpolitikken kommer til at indgå i afslutningsdebatten.

Statsministerens ord vil jeg gerne vende tilbage til, men jeg vil godt bede fru Grethe Fenger Møller om en uddybende forklaring på noget, som fru Grethe Fenger Møller sagde. Jeg citerer efter hukommelsen: vi har fået flere penge til biblioteker og til at sikre lokalradioer.

Det er rigtigt, at vi har fået lidt flere penge til forskningsbibliotekerne og til rigsbibliotekarembetet med stort besvær og efter meget lang tid, men det, der interesserer mig, er: hvad er det for nogle flere penge, vi har fået til at sikre lokalradioer?

Vi har fået udsat beslutningen om lokalradioer og lokalradioers og lokal-TVs finansiering den ene gang efter den anden med det resultat, at lokalradioerne og lokal-TV i dag finansielt, økonomisk, hænger i en så tynd tråd, at nogle af dem næppe vil kunne overleve, indtil regeringen og de radikale har fået sluttet et eller andet forlig om, hvordan man enten skal ødelægge eller meget nemt og meget billigt opretholde lokalradio og lokal-TV.

Jeg vil meget gerne vide, hvad det er fru Grethe Fenger Møller mener, når hun siger, vi har fået flere penge til at sikre lokalradioer, og det tror jeg også gerne at lokalradioerne vil vide.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Fru Grethe Fenger Møller har åbenbart sat sig for at udbrede kendskabet til SFs økonomiske politik, og det kan jeg da kun udtrykke en tilfredshed med, men jeg kunne måske ønske mig, at fru Grethe Fenger Møl-

[Jes Lunde]

ler så forberedte sig en lille smule bedre til opgaven, før hun kastede sig ud i det.

Fru Grethe Fenger Møller citerede mig for at have lovet, at SF ville halvere betalingsbalanceunderskuddet og halvere arbejdsløsheden på et år. Men det løfte har jo i virkeligheden hverken jeg eller nogen andre i SF nogen sinde givet, for det ville være himmelråbende urealistisk at komme med et sådant løfte. Jeg ved ikke, hvor fru Grethe Fenger Møller har det fra; det er i al fald ikke noget, vi har udtalt på noget tidspunkt.

Det samme gælder fru Grethe Fenger Møllers påstand om, at vi vil indføre 35 timers arbejdsuge med fuld lønkompensation. Heller ikke det kan der findes belæg for i SFs politik. De gentagne påstande om, at SF vil bruge bruttonationalproduktet flere gange, er altså udokumenteret, tom snak.

Det, SF har sagt, er, at den første 4 års periode for et arbejderflertal vil kunne nedbringe arbejdsløsheden til omkring 125.000, samtidig med at betalingsbalanceunderskuddet bliver mere end halveret i forhold til nu. I den anden 4 års periode vil arbejdsløsheden kunne halveres endnu en gang, og underskuddet på betalingsbalancen kan vendes til et overskud, så vi kan begynde at betale af på udlandsgælden.

Hvad angår underskuddet på statsbudgettet, så bliver det jo fjernet allerede i år, og jeg vil gerne understrege, at SF heller ikke her ser nogen grund til at løse tøjlerne igen. Vi mener, der er brug for at finde indtægter for de nye udgifter, vi får under et arbejderflertal, af hensyn til betalingsbalancen.

Derfor lover SF faktisk heller ikke lønmodtagerne generelt stigende forbrugsmuligheder; kun de dårligst stillede grupper vil få flere penge til rådighed. Det, vi kan skaffe af midler, skal i stedet bruges til arbejdstidsnedsættelse, social genopretning, miljøpolitik og en styrkelse af investeringerne, så vi kan komme ud af det morads af forgældelse, regeringens politik har kørt landet dybere ud i.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Der er ingen grund til, at fru Grethe Fenger Møller bliver stødt over, at jeg spagfærdigt tillader mig at tale om den manglende initiativrigdom og handlekraft i den nuværende regering. Det behøver hun ikke at ty til

oppositionen for at finde citater for. Læs Jyllands-Postens leder af i dag, læs Børsens Nyhedsmagasin nærmest som en føljeton i dette, prøv at følge med i den interne debat i venstre, se Monitorartiklen i Berlingske Tidende i mandags. Hvis alt dette slet ikke virker overbevisende på fru Grethe Fenger Møller, vil jeg godt komme med et enkelt lille citat, som heller ikke er fra nogen ræverød socialist. Jeg citerer:

»Det har skabt initiativløshed, lidt dårlig stemning, lidt mangel på sammenhold . . .

Regeringen er ikke oppe på dupperne, og der er en stemningskrise omkring regeringen.«

Det var hverken Viggo Starcke eller Svend Auken, der sagde det. Det var den nuværende justitsminister, der sagde det for kun få uger siden i Weekendavisen, 16.–22. maj 1986.

Så er jeg meget imod, at man forveksler falsk optimisme med tro på fremtiden. Jeg mener, at vi i høj grad har brug for en tro på fremtiden og også overskud og glæde og alt det, som fru Grethe Fenger Møller jo udstråler. Men jeg synes, det er forkert at se bort fra, at vort samfund har nogle meget grundlæggende problemer.

Jeg sagde i min tale, at jeg synes, det er fint med ligevægt i statsregnskabet, stigende beskæftigelse og et stærkt stigende privatforbrug, men jeg sagde samtidig – og det er jo det, der er problemet – at hvis baggrunden herfor er svigtende eksport, svigtende konkurrenceevne, svigtende produktivitet i samfundet, så er den baggrund ikke særlig god. Det er jo ingen kunst at få folk i arbejde, hvis man lader produktiviteten gå i stå og lader udlandsgælden fordobles på 4 år.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Først til fru Ingerlise Koefoed. Det, jeg prøvede på at fremføre i mit indlæg, var, at firkløverregeringen faktisk også har en kulturpolitik, at vi faktisk også afsætter penge til kulturen, og derfor nævnte jeg, at der er rent faktisk afsat flere penge til teater, musik og biblioteker, at vi gerne vil have et brud på Danmarks Radios monopol, at vi har et udredningsarbejde i gang med det radikale venstre med hensyn til, hvordan kan vi sikre

[Grethe Fenger Møller]

lokalradioerne, og hvordan vi eventuelt kan få en reklamefinansiering ind.

Til hr. Jes Lunde vil jeg gerne sige, at jeg har set hr. Jes Lunde refereret for, at man skulle opnå denne målsætning på ét år. Men lad os så gå ud fra, at hr. Jes Lunde siger, det er inden for en 4-årig valgperiode. Så kan jeg stadig væk ikke forstå, hvordan SF vil kunne halvere arbejdsløsheden, halvere underskuddet på betalingsbalancen, bevare overskuddet på statsregnskabet og bevare den konkurrenceevneforbedring, som vi har fået.

Så vil jeg gerne sige til hr. Svend Auken, at det, der egentlig altid generer mig lidt ved hr. Svend Auken, det er den walkman, hr. Svend Auken går rundt med, altså de dér lyttebøffer, som gør, at hr. Svend Auken ikke kan høre, hvad andre mennesker siger til ham.

Hr. Svend Auken har ikke hørt den meget grundige redegørelse, som statsministeren gav for, hvad der var blevet gennemført i folketinget, og hr. Svend Auken gør jo to ting. Han siger dels, at det er dog forfærdeligt, regeringen har ikke fået noget eller nok igennem, og hr. Svend Auken bruger også vendinger som, at regeringen nærmest har trynet nogle ting igennem med et snævert flertal såsom delpensionen og suspensionen af dyrtidsreguleringen.

Derfor synes jeg, det ville være glædeligt, om hr. Svend Auken kunne ændre stilen lidt. Vi er i hvert fald nået så langt nu, at hr. Svend Auken kan se, at jeg er en repræsentant for fremtiden og en repræsentant for optimismen, så måske er der håb forude.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg takker for det nydelige tilbagetog fra fru Grethe Fenger Møller. Selvfølgelig har firkløveret en kulturpolitik, og vist har firkløveret da også gjort noget på nogle områder for kulturpolitikken. Det har jeg ikke sagt at firkløveret ikke har gjort. Men det, jeg har sagt, er, at der altså ikke er kommet flere penge til lokalradioer, ikke endnu. Jeg håber, der kommer det, men de er ikke kommet.

Jeg takker for, at jeg her har fået at vide, at det nok også var lidt af en fejltagelse, at fru Grethe Fenger Møller kom til at udtrykke det.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg ville være meget taknemlig, hvis fru Grethe Fenger Møller ville fortælle, hvor det er, hun har opdaget, at vi skulle have udtalt noget om, at disse ting kan klares på ét år. Nu valgte fru Grethe Fenger Møller blot et tilbagetog ved at sige, at det vist nok havde stået et eller andet sted. Men fru Grethe Fenger Møller lod det spørgsmål stå tilbage, at hun ikke kunne forstå, hvordan det hele kunne gå op.

Nu er fru Grethe Fenger Møller jo ikke kun henvist til avisreferater. Jeg er vidende om, at de konservative har bedt om at få vores økonomiske program og faktisk har fået det for 14 dage siden og har haft grundig lejlighed til at regne på det. Hvis der ikke kommer mere kvalificeret modspil imod det i dag, må jeg gå ud fra, at det er, fordi man ikke har et sådant at yde.

Det, der er hovedårsagen til, at vi kan få langt mere ud af økonomien, end de konservative kan i øjeblikket, er jo, at regeringen overhovedet ikke vil styre forbrugsudviklingen. Det er klart, at når man har stigningsrater i forbruget på 2,5 pct. i 1984 og 2,7 pct. i 1985, så er der ikke mulighed for at gøre ret meget af hensyn til betalingsbalancen. SF foreslår faktisk en helt anden vej.

Den årlige realvækst i forbruget i den plan, vi lægger frem, er ½ pct. om året, altså markant lavere, til gengæld for arbejdstidsnedsættelse, investeringer og løsning af betalingsbalanceproblemet. Så vi ofrer også for at få det; vi ofrer fremtidige forbrugsmuligheder, men vi gør det på en måde, så vi får noget ud af det, i stedet for at gøre det som den borgerlige regering ved, at de dårligst stillede skal ofre forbrugsmuligheder, til gengæld for at de rige kan svælge i dem.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Fru Grethe Fenger Møller har ret, når hun siger, at statsministeren nævnte en række ting, som faktisk var gennemført under den borgerlige regering. Det er der ingen der har bestridt. Spørgsmålet er imidlertid, hvor mange af de eksempler den nuværende regering kan tage æren for.

[Svend Auken]

F.eks. tror jeg, det virker stærkt på mange, at man tager æren for, at karensdagen nu bliver afskaffet. Det tror jeg vil virke stærkt på folk. Man indførte den. Alle vi andre har bekæmpet den fra første dag. Regeringen har hele tiden sagt, den var absolut nødvendig. Til sidst besluttede det radikale venstre at opfylde sin landsmødevedtagelse, og derefter var der skabt flertal for at få den afskaffet. Så bliver den afskaffet. Ja, ja i en aftale med regeringen og fint nok, men jeg synes alligevel, det er stærkt. Jeg tror i hvert fald, det vil virke stærkt på befolkningen.

Men der er et eksempel, der er endnu bedre, og som fru Grethe Fenger Møller kender. Der er skabt bedre adgang for dagpengeomtagere til under arbejdsløshedsperioder at uddanne sig i dagtimerne, siger man. Det er rigtigt, det er sket. Fru Grethe Fenger Møller ved jo fra sin tid som arbejdsminister, at regeringen havde udarbejdet et forslag, der ville forbyde adgang til undervisning i dagtimerne. Kun fordi et enigt landsarbejdsnævn forkastede den tidligere arbejdsministers forslag, kom der et andet forslag på bordet, der derefter indebar nogle forbedringer.

Det er det, jeg har imod det. Det er ikke sådan, at der ikke er sket noget under den borgerlige regering, for vi andre foretager os jo også noget, men der er meget få af de forbedringer, der har deres udspiring i regeringens politik eller regeringens initiativer.

Men det er ikke det værste. Det værste er, at jeg ikke synes, at statsministeren – og for den sags skyld heller ikke fru Grethe Fenger Møller, men det er måske et problem, der er lettere at leve med – har givet noget bud på, hvordan fremtidens problemer skal løses. Det er i virkeligheden dér, det største problem ligger.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Til hr. Jes Lunde. Ja, det er rigtigt. Det konservative folkeparti har rekvireret SFs økonomiske program. Men tilbage bliver stadig væk spørgsmålet: hvordan vil SF bære sig ad med både at halvere arbejdsløsheden og halvere underskuddet på betalingsbalancen og bevare konkurrenceevnen og simpelt hen få hjulene til at svinge? Man siger: gennem højere skatter, man siger: gennem høje-

re selskabsskatter. Er det virkelig en realistisk måde? Det mener jeg i hvert fald ikke.

Men det, der ville være mere interessant, var, om vi også kunne få at vide, om socialdemokratiet har rekvireret SFs program, og om socialdemokratiet er enig i de forslag til økonomisk politik, som SF lægger op.

Så vil jeg gerne sige til hr. Svend Auken, som spørger om, hvad regeringen kan tage ansvaret for, at regeringen kan tage æren og ansvaret for den politik, som regeringen stemmer for. Derfor kan regeringen tage ansvaret for, at karensdagen blev indført, for den blev indført i et samarbejde mellem regeringspartierne og det radikale venstre. Vi har set i praksis, hvordan karensdagen virkede. Den virkede skævt på den måde, at den i hvert fald blev overholdt inden for den offentlige sektor, mens vi har set eksempler på, at den ikke blev overholdt på samme måde inden for den private sektor. Derfor er det også en aftale mellem regeringen og det radikale venstre, at karensdagen skal falde bort fra den 1. januar 1987.

Så siger hr. Svend Auken, at han heller ikke kan forstå det med forslaget vedrørende dagpenge under uddannelse. Men hvad er det for noget nonsens? Der var tale om et lovforslag, der blev sendt til høring i landsarbejdsnævnet. Inden lovforslaget så bliver fremsat for folketinget, bliver lovforslaget ændret, og det, der så sker, er, at det forslag, der bliver fremsat for folketinget, bliver vedtaget.

Hvad er det, hr. Svend Auken gør? Hr. Svend Auken bebrejder regeringen, at man i denne sag har lyttet til arbejdsmarkedets parter. Ja men det er da fuldkommen vanvittigt. Hr. Svend Auken, som ellers normalt taler om behovet for, at vi lytter til arbejdsmarkedets parter!

Så kunne jeg godt tænke mig at nævne én ting til.

Formanden:

Taletiden er udløbet.

Grethe Fenger Møller (KF):

Det er samordningsfradraget, hvor det ikke har været til at få socialdemokratiske finansministre, i hvert fald i de år, jeg sad i arbejdsmarkedsudvalget, fra 1977 til 1982, til at røre ved den sag.

Formanden:

Vi er i korte bemærkninger, og det er 2 minutter.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det er jo interessant, at det er regeringen og de radikale, der har indført karensdagen og nu også vil afskaffe den.

Men så kunne jeg godt tænke mig at spørge: når nu man har den aftale, at man godt vil afskaffe den, har man så også en aftale om, hvorfra man skaffer den besparelse på 1,2 mia kr., som karensdagen jo skulle give?

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Vi hører nu, at regeringen har aftalt med det radikale venstre, at karensdagen skal afskaffes fra den 1. januar 1987, og derfor vil jeg gerne spørge den konservative ordfører: hvordan kan det så i grunden være, at man stemte imod et forslag stillet af socialdemokratiet og SF om afskaffelse af karensdagen den 1. januar 1987?

Tørnæs (V):

Lad det være sagt ligeud: venstre er godt tilfreds med resultaterne i den forløbne samling. Den økonomiske genopretning fortsætter. Vi oplever stigende investeringer, stigende produktion med en stigende beskæftigelse til følge. Der er stadig flere, der har fået et aktivt perspektiv i deres tilværelse. Fra en tilværelse i udsigtsløs lediggang kommer nu flere og flere i meningsfyldt beskæftigelse.

Allerede i år er der udsigt til balance, ja, måske oven i købet et lille overskud på statens egne finanser. Det er værd at erindre sig, at det ikke mindst var udsigten til et underskud på statsfinanserne på ca. 80 mia kr., der fik regeringen Anker Jørgensen til at trække sig tilbage. Socialdemokratiske påstande om, at regeringen har mistet evnen til at styre, kan således let tilbagevises.

I øvrigt er den politiske situation for så vidt meget enkel. Firkløverregeringen har vist den nødvendige handlekraft, det har givet resultater. Venstre er indstillet på at fastholde og yderligere udbygge denne gunstige udvikling.

En anden politisk mulighed, der har vist sig i horisonten – ganske vist endnu kun i form af et spørgsmål – er muligheden for et rødt kabinet, det, hr. Svend Auken kalder et nyt flertal. Hvad vil konsekvensen af sådan et rødt kabinet da være? Ja, på lidt længere sigt, at vi må træde ud af EF, at vi må træde ud af NATO. Det er altså en farlig isolation, der i så fald venter os, hvor vi skal vende Europa ryggen. Et rødt kabinet vil uundgåeligt også føre til kraftigt øgede offentlige udgifter og dermed igen stigende finansunderskud, økonomisk stagnation og tilbagegang. En sådan udvikling må der naturligvis på det kraftigste advares imod.

Ikke mindst af hensyn til beskæftigelsen og underskuddet på betalingsbalancen er det overordentlig nødvendigt, at der fortsat føres en stram indkomstpolitik. Vi er da også af den opfattelse, at arbejdsmarkedets parter vil være indstillet på at videreføre de gode resultater, der allerede er opnået med den stramme indkomstpolitik, her ikke mindst den stigende realløn. Med bortfaldet af den automatiske dyrtidsregulering er der efter vores opfattelse skabt et godt grundlag for arbejdsmarkedets parter til at indgå fornuftige aftaler om løn- og arbejdsvilkår for den kommende overenskomstperiode.

Der er imidlertid ingen grund til at skjule, at hvor det er gået hurtigere end forudset med at løse finansunderskuddet, volder det fortsat vanskeligheder at få nedbragt og afviklet betalingsbalanceunderskuddet.

I en vis udstrækning kan vanskelighederne siges at være et udslag af regeringens egen succes og arvet gæld. Den forbedrede beskæftigelse og den stigende økonomiske aktivitet har også ført til et stigende forbrug, en forbrugsstigning, der har ligget væsentligt over produktionsstigningen. Selv om der fra erhvervslivets side er ydet en stor og dygtig indsats, som også har givet sig udslag i stigende eksport, må vi desværre konstatere, at forbruget er steget endnu mere. Det er derfor afgørende vigtigt, at vi får gjort en indsats for yderligere at fremme eksportmulighederne.

Regeringens debatoplæg og handlingsplan, hvor der i en 4-årig periode afsættes meget betydelige beløb til forskning og udvikling, er et godt og konstruktivt initiativ til at forbedre den nuværende erhvervsstruktur. Jeg vil gerne opfordre hele erhvervslivet, indu-

[Tørræs]

strien, landbruget og fiskeriet, til at komme med ideer og inspiration til, hvordan eksisterende barrierer kan fjernes, således at vi kan fremme eksporten, hvilke omdisponeringer af midler der er behov for for yderligere at øge eksporten. Ud over den stigende eksport er der også behov for, at vi får en øget opsparing. Ikke mindst bør det overvejes, hvordan opsparing til pensionsformål kan fremmes.

Også frivillige aftaler på de enkelte virksomheder om spredning af ejendomsretten og OD-ordninger kan medvirke til øget opsparing. Vi vil medvirke til at nedbryde de hindringer, der måtte være for, at sådanne aftaler kan indgås, men vi vil på det stærkeste vende os imod, at sådanne ordninger skulle gennemføres ved tvang.

Venstre er meget tilfreds med, at det er lykkedes at få et bredt flertal for vedtagelsen af en skattereform, en skattereform, der fjerner mange af de værste ulemper – ja, man kan måske næsten sige uretfærdigheder, i den eksisterende lovgivning, en skattereform, der begunstiger en hårdt tiltrængt opsparing, og som forbedrer børnefamiliernes økonomi, en reform, der er til fordel for mindre erhvervsdrivende ikke mindst med hensyn til konsolideringsmulighederne. Netop fremme af opsparingen er som sagt for venstre en klar forudsætning for, at vi kan lempe det alt for høje skattetryk. Det har været nødvendigt på grund af betalingsbalanceunderskuddet at hæve afgifterne for at begrænse forbruget. Alternativet hertil er øget privat opsparing.

Flere gange har ikke mindst socialdemokratiet og andre venstrefløjspartier fremturet med kritik af regeringen gående ud på, at regeringens politik var asocial. Er det asocialt, at 150.000 flere er kommet i beskæftigelse, heraf en væsentlig del i den private sektor? Er det asocialt, at ledigheden blandt unge, der især har givet anledning til megen bekymring, nu er stærkt faldende? Arbejdsløsheden blandt unge er faktisk faldet med 20.000 – et fald på mere end 20 pct. Mens Danmark før havde Vesteuropas højeste arbejdsløshedsprocent for unge, ligger vi nu klart i bunden. For ledige kvinder er der behov for at fortsætte den indsats, der gøres for at motivere kvinderne til at søge over i fag med bedre muligheder for varig beskæftigelse.

På lære- og praktikpladsområdet er der tilvejebragt 7.000 pladser flere. Det kan såle-

des forventes, at det problem, der i lang tid har eksisteret med at skaffe tilstrækkelig mange lære- og praktikpladser, nu står foran en endelig løsning. De økonomiske vilkår for unge under uddannelse er blevet forbedret, først og fremmest ved at forældreafhængigheden er sat ned fra 22 til 20 år. Det er således ikke mindst de unge og de ledige, der har haft gavn af og fortsat har gavn af den politik, der føres.

Men allertydeligst træder socialdemokratiets politiske nøgenhed frem i sociale spørgsmål, når det drejer sig om vedtagelse af delpensionsordningen. Indførelse af delpensionsordningen er efter venstres opfattelse intet mindre end dette årtis største sociale landvinding. Med delpension bliver det muligt for en række mennesker at få en glidende afgang fra den erhvervsaktive tilværelse over i pensionstilværelsen. Det er for venstre overordentlig vigtigt, at delpensionen omfatter alle, at det er et tilbud, som alle kan få gavn af, og ikke en ordning, der alene er forbeholdt nogle få, som i en længere årrække har været medlem af en arbejdsløshedskasse eller en fagforening, men at det netop er et tilbud, der gælder såvel lønmodtagere, medhjælpende hustruer som selvstændige. Det er nu op til arbejdsmarkedets parter at indrette aftalevilkårene om arbejdstid på en sådan måde, at delpensionen kan nyttiggøres af flest muligt.

Ingen socialdemokratisk regering har haft mod til at gennemføre en så gennemgribende socialreform, men når det så viser sig, at en mere socialt bevidst regering har mod til det, hvad oplever vi så: at socialdemokratiet end ikke ønsker at være med til at sådant socialt fremskridt, men tværtimod har gjort alt, hvad de har kunnet, for at forhindre det, herunder har stemt imod, og sidst har vi nu hørt hr. Svend Auken fortælle, at man oven i købet efterfølgende vil afskaffe det.

Hvorfor har socialdemokratiet valgt en sådan konfrontationspolitik? Hvorfor har socialdemokratiet ikke villet acceptere aftaler, der er indgået mellem amterne og kommunerne? Hvorfor vil socialdemokratiet ikke medvirke til landbrugslovgivningen? Hvorfor har socialdemokratiet på alle disse punkter valgt den passive, den modvillige, den konfronterende holdning?

I et demokratisk samfund er det overordentlig vigtigt, at nyhedsformidlingen, herun-

[Tørnæs]

der også den elektroniske nyhedsformidling, kan foregå på en alsidig måde.

Venstre er derfor overordentlig tilfreds med, at der nu er skabt mulighed for at etablere et TV 2. Vi er glade for, at der nu endelig er blevet et monopolbrud, og vi påregner, at TV 2 vil kunne udvikle sig i sund konkurrence med Danmarks Radio, således at der skabes alternative nyhedsformidlinger, i det hele taget et varieret programudbud. Vi betragter etableringen af et TV 2 som en klar styrkelse af det demokratiske samfund, men heller ikke på det område har socialdemokratiet kunnet medvirke til gennemførelsen.

Desværre lykkedes det heller ikke i indværende samling at undgå de ulidelige sikkerhedspolitiske debatter med efterfølgende dagsordensvedtagelser. Man må spørge sig selv, om nogen virkelig tror, at disse debatter er med til at fremme Danmarks sikkerhed, om der ikke i virkeligheden er en overordentlig stor risiko for, at vores allierede begynder at betragte os med forstælig skepsis på grund af den måde, et flertal her i tinget fører sig frem på.

Jeg udtrykker håbet om, at socialdemokratiet i næste samling ikke igen vil lade sig trække ved næsen af SF på det sikkerhedspolitiske område, men at vi kan få genskabt en bred enighed om dansk sikkerhedspolitik. Det er nemlig yderst sandsynligt, at det på det sikkerhedspolitiske område forholder sig akkurat ligesom med EF-pakken, nemlig at et flertal i folketinget er i klar uoverensstemmelse med befolkningsflertallet. Et flertal i folketinget ville jo forhindre, at Danmark tiltrådte ændringerne i Romtraktaten, men heldigvis sagde et stort flertal i den danske befolkning ja. Derved blev det muligt for Danmark at bekræfte sit medlemskab af De europæiske Fællesskaber og dermed også konstruktivt at medvirke til etablering af det indre marked. Den del af EF-samarbejdet er endnu ikke rigtig kommet til at fungere, men ved traktatændringen er der skabt betydelig bedre mulighed for at nedbryde diskriminerende handelshindringer, men vi oplevede altså, at et flertal i folketinget var i klar uoverensstemmelse med befolkningsflertallet.

Hvis nogen i oppositionen skulle gå med forventninger om et valg i utide, vil vi fra venstres side stærkt understrege, at så bliver de skuffede. Regeringssamarbejdet er mere solidt end nogen sinde, hvad de opnåede

resultater også tydeligt understreger. Regeringssamarbejdet er således ikke blot nødvendigt, det er også særdeles nyttigt – nødvendigt af den grund, at der ikke i dansk politik findes noget realistisk alternativ til firkløverregeringen. Mange må med frygt se på, hvis de spøgelse, der har været fremme om en socialdemokratisk-SF-regering, virkelig skulle blive en realitet. Resultatet ville uundgåeligt blive en tilbagevenden til tilstanden før firkløverregeringen – ja, måske endnu værre i takt med SFs stigende indflydelse. Derfor er der ikke noget realistisk alternativ til den eksisterende regering, men det gør heller ikke noget, for der er ikke brug for noget alternativ. Problemet er vel snarere, at vi har en mindretalsregering og en på alt for mange områder usaglig opposition.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Hr. Tørnæs havde den lidt morsomme vending, at socialdemokratiets nøgenhed, navnlig på det sociale område, stod klart frem, og så nævnte hr. Tørnæs delpensionsforslaget som et eksempel. Jeg har lyst til at minde hr. Tørnæs om socialdemokratiets socialpolitiske initiativer. For det første fremsatte socialdemokratiet i denne regeringsperiode et forslag om førtidspensionsreform, et flertal i folketinget sluttede sig til reformen, og sammen med regeringen lavede vi loven i detaljer, og et enigt folketing vedtog den. Dernæst fremsatte socialdemokratiet et delpensionsforslag, som omfattede ikke alene lønmodtagere, men også selvstændigt erhvervsdrivende. Vi sagde: der er et problem med de medhjælpende hustruer og med tjenstemændene, men det kan vi sikkert løse i fællesskab. Længe efter – ganske få dage før folketinget blev sendt hjem på sommerferie – fremsatte den daværende socialminister et delpensionsforslag og udbasunerede, at det omfattede alle grupper. For os at se – og det har vi desværre ikke kunnet ændre på – er det forslag, som regeringen sammen med de radikale med to stemmers overvægt vedtog her for få dage siden, en arbejdskraftregulator. Det er en arbejdskraftregulator finansieret af penge, der tilhører pensionisterne. Er det noget at stå af prale af her på talerstolen som et stort socialpolitisk tiltag?

[Erik B. Smith]

Hr. Tørnæs siger, at man bør overveje, hvordan man sparer op til pensionen, og samtidig, at venstre vender sig imod tvangsforanstaltningerne. Er det alt, hvad hr. Tørnæs på sit partis vegne kan sige til landets pensionister og til dem på arbejdsmarkedet om pensionsforhold? Socialdemokratiet har fremlagt en pensionsreform ikke alene på folkepensionsområdet, men også en arbejdsmarkedspension. Hvad er det for en nøgenhed, hr. Tørnæs kritiserer socialdemokratiet for? Hvad er det, hr. Tørnæs har på i denne sag?

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Jeg synes, det er meget interessant at høre hr. Tørnæs tale om nøgenhed, hvorefter hr. Tørnæs for overhovedet at få lidt slagkraft i sin ordførertale opremser en række usandheder, for at sige det meget direkte. Kan hr. Tørnæs eksempelvis dokumentere eller fortælle, hvor socialdemokratiet har handlet i uoverensstemmelse med den aftale, der er indgået med de kommunale organisationer? Er hr. Tørnæs ikke bekendt med, at socialdemokratiet tværtimod under anden behandling i forgårs af det lovforslag, som vedrører den aftale, forsøgte at tage den del af lovforslaget ud, som de kommunale organisationer ikke har accepteret, men som regeringen vil trække ned over hovedet på kommunerne? Efter at hr. Tørnæs' parti sammen med de øvrige regeringspartier har mishandlet kommuner og amter på en sådan måde, at man efterhånden er ved at slå vort lokalstyre i stykker, at vi har ventelister som aldrig før på vore sygehuse, og at vi ikke kan få vores børn passet på daginstitutionerne, fordi man har forhindret kommunerne i at opfylde deres forpligtelse, synes jeg, det er groft, at hr. Tørnæs, fordi vi ønsker at få lovforslaget indrettet således, at det er i overensstemmelse med den aftale, der er indgået, står her og påstår, at det er socialdemokratiet, der ikke accepterer de kommunale organisationer og deres indstilling til aftalen. Det er tværtimod regeringen, som har handlet i dyb uoverensstemmelse med den aftale.

(Kort bemærkning).

Tastesen (S):

Med sejrsklang i stemmen opregnede hr. Tørnæs en række resultater af regeringens politik i denne samling, herunder bl.a. regeringens og hr. Bilgrav-Nielsens forslag om et kommercielt TV 2. Jeg mener, jeg er god til at regne, men jeg synes, der er en oplysning, som hele folket venter på, hvis regnestykket nu er kommet så langt, at der er flertal for TV 2. Det er noget, som optager medieerne, og det er noget, som optager forsamlingen. Jeg synes ikke, der er grund til, at vi skal vente til i morgen. Hvordan kan hr. Tørnæs få dette regnestykke til at gå op? Jeg er kommet til tallet 87, men hr. Tørnæs kan måske bringe os på rette vej. Vi er jo hele Danmarks riges folketing.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Til hr. Erik B. Smith: en væsentlig del af den socialdemokratiske nøgenhed består i, at man sjældent anviser finansieringen af sine forslag. Det må understreges, at det absolut ikke er blevet bedre, siden socialdemokratiet er kommet i opposition.

Men jeg har svært ved at se, hvad det var for en kritik, som hr. Erik B. Smith i virkeligheden ville rette mod delpensionsforslaget. Jeg lyttede nøje efter, om der var egentlige kritikpunkter i det, men kunne ikke finde dem, og i den situation ville det klæde socialdemokratiet betydelig bedre, da der er anvist finansiering her, at man så også, ikke mindst af hensyn til de mennesker, der skulle kunne gøre brug af det, stemte for det.

Til hr. Stavad kun dette: når der er indgået en aftale mellem indenrigsministeren, amterne og kommunerne, tror jeg faktisk, at socialdemokratiet ville styrke sin troværdighed ved også at tilslutte sig den indgåede aftale.

Til hr. Tastesen kun dette: ja, man kan jo tælle meget forskelligt, men jeg er nu alligevel overbevist om, at den store opbakning, der er i befolkningen for at få etableret et TV 2, også vil give sig udslag her i folketinget, så der bliver et flertal for det.

(Kort bemærkning).

Lasse Budtz (S):

Jeg må indrømme, at det egentlig er ganske underholdende at opleve, hvordan hr.

[Lasse Budtz]

Tørnæs vrider sig i dette politiske striptease-nummer, når vi nu taler om nøgenhed. Nu har vi fået klarlagt, at hr. Tørnæs tager fejl på det sociale område, på det område, der omfatter samarbejdet med kommunerne, og i spørgsmålet om mediepolitikken.

I spørgsmålet om sikkerhedspolitik talte hr. Tørnæs karakteristisk nok om de ulidelige sikkerhedspolitiske debatter. Ja, der skal jo altså en sans til for ekshibitionisme, understreget af tidligere bemærkninger af hr. Tørnæs, for at sige den slags ting, fordi partiet venstre gang på gang er kommet i modsætningsforhold ikke alene til folketingets flertal, men – synes jeg vi skal minde denne stripteasedanser om – også befolkningen.

Sagen er jo i al sin enkelhed den – og da hr. Tørnæs ikke ved det, vil jeg gerne fortælle ham det – at der er et klart manifesteret, sikkert flertal for den afspændingspolitik, folketingsflertallet står for. Det er bevist ved den ene opinionsundersøgelse efter den anden. Det er f.eks. fastslået for kun få måneder siden, at der er 70 pct. tilhængere i befolkningen for tanken om en atomvåbenfri zone, og det blad, der står hr. Tørnæs så nær, nemlig Berlingske Tidende, offentliggjorde i et lille hjørne af en venstreside for nylig, for det skulle jo nødvendig komme frem, at resultatet var som det var, en opinionsundersøgelse, som klart fastslog, at befolkningen og et stort massivt flertal i hr. Tørnæs' egne rækker går ind for et atomprøvestop. Men det har man ikke gjort meget ved i hr. Tørnæs' parti, i regeringen, hos udenrigsministeren, hos statsministeren og slet ikke i Berlingske Tidende, der bragte omtalen af undersøgelsen.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Jeg kan forstå på hr. Tørnæs, at det, han i sit første indlæg kaldte tiårets største socialpolitiske tiltag, nu pludselig er blevet til, at socialdemokratiet sjældent anviser finansieringskilderne på sine forslag. I den anledning har jeg da lyst til at minde hr. Tørnæs om, at socialdemokratiet i fortidspensionsreformen faktisk anviste finansieringen. Vi gjorde det i øvrigt i et tæt samarbejde med regeringen, og det kan da være, at finansministeren, der dengang var socialminister, kan komme herop og fortælle hr. Tørnæs, at socialdemokra-

tiet faktisk var med. Om delpensionsforslaget må vi jo sige, at langt de fleste af dem, der kommer på delpension, i givet fald ellers ville have valgt efterløn. 105.000 kr. er nu engang mere end 56.000 kr. eller 28.000 kr., og at påstå, at det koster 1,2 mia kr., er det rene fup. Vi har ikke den mindste bekymring ved at sige til landets pensionister, at de får de penge, som rettelig tilhører dem, når socialdemokratiet kommer tilbage til regeringsmagten, for vi ved, der ikke er blevet brugt en krone. Men under denne regering er der jo slet ingen sammenhæng mellem, hvad der foregår i arbejdsministeriet, og hvad der foregår i socialministeriet. Besparelsen i arbejdsministeriet vedrører tilsyneladende slet ikke socialministeriet.

Så erklærede hr. Tørnæs, at der ikke er kommet nogen kritik fra mig af delpensionsforslaget. Nu har vi for ganske få dage siden haft den debat, men jeg vil da gerne gentage et par af de indvendinger, der kom, til ære for hr. Tørnæs. Et af de problemer, som vi brugte ganske megen tid på, og hvorunder hr. Tørnæs, så vidt jeg husker, var i salen, var det problem, som blev rejst, fordi socialministeren i et af sine bilag havde fortalt, at desværre ikke alle lønmodtagere var omfattet af regeringens, af dette tiårs største socialpolitiske tiltag, og man spurgte derfor, om socialministeren ville stille et ændringsforslag, så denne gruppe kom med, men det ville socialministeren ikke. Jeg kan forstå, at jeg ikke længere skal fortsætte den del af debatten, og den er – indrømmet – uendelig kedelig, men den er foranlediget af hr. Tørnæs.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Af hensyn til hr. Tørnæs, der måske ikke har været til stede i salen, skal jeg gerne gentage det, jeg sagde allerede under både første og anden behandling af det kommunale forslag, nemlig at socialdemokratiet klart tilslutter sig den aftale, der er indgået.

Men det må så foranledige følgende modspørgsmål til hr. Tørnæs: vil hr. Tørnæs være parat til at bringe regeringens lovforslag i overensstemmelse med det, de kommunale organisationer har accepteret? Hvis hr. Tørnæs vil det, kan han også forvente socialdemokratiets stemmer ved tredjebehandlingen.

(Kort bemærkning).

Tastesen (S):

Hr. Tørnæs kunne altså ikke bibringe os nogen nyhed med hensyn til sikkerhed for regeringens TV 2-forslag. Det er klart, at hr. Tørnæs har ret i, at der i befolkningen er ønske om et TV 2 – det er der også i socialdemokratiet – men det er regeringens ansvar at samle et parlamentarisk flertal for et grundlag, helst et bredt grundlag, hvis det havde været muligt. Derfor må jeg sige: hvor tæller hr. Tørnæs tilslutningen til det forslag, som der skal stemmes om i morgen? Jeg forstår, at hr. Tørnæs – sådan kom det til udtryk før – havde en vis viden om, at der var sikkerhed for forslaget. Det kan jo ikke længere være hr. Maisted; han har undsagt det. Er det hr. Breckmann, som er den sidste, der skal redde regeringens forslag hjem i morgen?

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg skal bestemt ikke forsvare regeringens politik på pensionsområdet – det er nok medlemmerne bekendt, at det ville ligge mig meget, meget fjernt – men jeg kan godt blive fortørnet, når man fra oppositionens side fortæller, hvor meget godt man vil gøre for pensionisterne. Jeg mindes endnu den TV-Avis, hvor hr. Anker Jørgensen og hr. Erik B. Smith havde indkaldt til pressemøde, fordi man ville fortælle, hvor godt man ville gøre det for pensionisterne. Det var faktisk meget pinligt, da de blev spurgt, hvor pengene skulle komme fra. Hvis hr. Erik B. Smith skulle have glemt det, er det hermed bragt i erindring.

Vi vil også – det ved alle partier her i folketinget – gerne gøre det godt for pensionisterne, men i modsætning til andre partier anviser fremskridtspartiet, hvor pengene skal komme fra, og det synes jeg faktisk må være en pligt.

SF siger: vi skriver bare højere skatter og afgifter ud, så er den klar. Men andre vil ikke komme frem med, hvor pengene skal komme fra, og det er jo væsentligt, hvis man ikke vil indrømme, at de skal komme i form af øgede skatter.

Endelig til hr. Lasse Budtz – og det var egentlig det, der kaldte mig herop: det kan

godt være, at den ene undersøgelse efter den anden har vist en bestemt holdning med hensyn til atomvåbenfri zoner og kemiske våben, men der er sandelig også et flertal i den danske befolkning for vores tilhørsforhold til NATO, og det vil jeg gerne minde hr. Lasse Budtz om, hvis hr. Lasse Budtz skulle have glemt det, for jeg tror også, at der i socialdemokratiet er den mening, at vi fortsat skal være medlemmer af NATO.

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Til hr. Lasse Budtz vil jeg gerne sige: der er naturligvis ingen, der går imod afspænding – selvfølgelig ikke – og det var i øvrigt heller ikke det, jeg gav udtryk for. Men det, jeg var lidt bekymret over og appellerede lidt til socialdemokratiet om, var punkt 1: at få genskabt den brede sikkerhedspolitiske enighed. Jeg tror, at det er til gavn for sikkerhedspolitikken. Det, som kan bekymre os, hvis man skal have det lidt mere i substans, er, at der skulle føres og videreføres en fodnotepolitik. Det tror vi ikke er til gavn for vores anseelse blandt de allierede og dermed heller ikke til gavn for vor sikkerhedspolitiske stilling.

Lad mig dernæst til hr. Erik B. Smith sige, at så slap det ud – mellem sidebenene ganske vist på hr. Erik B. Smith – at man hellere havde set en efterlønsordning, en efterlønsordning, som er forbeholdt nogle få. Det, som vi har lagt vægt på – og det gentager jeg gerne – er, at delpensionsordningen bliver et tilbud til et bredt udsnit af befolkningen, hvor der ikke skal stilles krav om, at man har været medlem af denne eller hin kasse i en lang periode. Vi mener, det er vigtigt, at dette sociale fremskridt kan nyttiggøres af så mange som muligt.

Til hr. Stavad kun det, at der er indgået en aftale mellem regeringen og amter og kommuner, og den står vi ved.

Til hr. Tastesen: jeg forstår ikke, hvis det ikke giver anledning til bekymring i socialdemokratiet, dette store parti, når hr. Tastesen selv står heroppe og erkender, at man med den beslutning, man træffer i socialdemokratiet, er i uoverensstemmelse med et stort befolkningsflertal.

(Kort bemærkning).

Lasse Budtz (S):

Jeg vil gerne til fru Pia Kjærsgaard sige, at jeg blankt indrømmer, at man ikke kan følge med i alt her i verden, og jeg skal være den første til at indrømme det. Men det må være sivet ind også hos fremskridtspartiets repræsentanter, at der ingen tvivl er om NATOs tilhørsforhold til socialdemokratiet og især omvendt. Vi mener helt klart, at Danmark skal være medlem af NATO, og at vort forsvar skal være en del af det, og jeg har vel nok sagt det et par hundrede gange her i tinget, så måske skulle det være gået op også for fremskridtspartiet.

Men man kan naturligvis diskutere, på hvilken måde man gavner den afspændingspolitiske og nedrustningspolitiske udvikling, og vi mener, at en af vejene er fodnoten, når regeringen ikke vil rette sig efter den enighed, der ellers er hos flertallet i dette folketing.

Spørgsmålet om enighed i det sikkerhedspolitiske udvalg er et meget ømtåligt problem på nuværende tidspunkt, hvor vi sidder og arbejder i udvalget. Socialdemokratiet vil også gerne nå til enighed om så meget som muligt, og jeg har forsøgt at antyde nogle gange, at dette at nå til enighed om f.eks. 8 punkter af 12 er bedre end ikke at nå til enighed om nogen. Men én måde at nå til enighed på er jo, at nogen også på højrefløjen bevæger sig. Der er nogle, der har forsøgt at bevæge sig lidt – det vil jeg såmænd gerne indrømme – men det er ikke meget, og venstre er det faktisk ikke.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jo, men jeg er overhovedet ikke i tvivl om NATOs tilhørsforhold til socialdemokratiet. Det, jeg gik op og anfægtede, var faktisk socialdemokratiets forhold til NATO. Det er det, jeg godt kan være i tvivl om ind imellem.

Gert Petersen (SF):

Jeg kunne godt have lyst til at minde om, at denne debat finder sted i skyggen af den største civile atomkatastrofe, verden har oplevet. Det blev helt klart, selv for de vantro, at når det drejer sig om atomkraft, sættes de mennesketrukne grænser ud af spillet. Jeg

synes – åbenbart modsat andre ordførere – at det er svært at føre denne debat, hvor vi behandler det, der er sket i det forløbne år, uden også at komme ind på den katastrofe og den problematik og de konklusioner, som kan drages.

For det første, at det var en overmåde lykkelig beslutning, vi traf, da et flertal definitivt afviste atomkraft i Danmark. I stedet for at halte bagefter blev Danmark derved et foregangsland.

For det andet, at Tjernobykatakstrofen understreger det dødsensfarlige i den ring af a-kraftværker, der er lagt omkring Danmark. Derfor er det rigtigt af os at kræve lukning af de nærmeste og indseende med de øvrige. Udnyttelse af atomkraft kan ikke betragtes som et rent nationalt anliggende.

For det tredje var den manglende forbedretthed en skandale. Man havde ladet sig lulle i søvn af såkaldte eksperter forsikringer om en utrolig sikkerhed. Værst stod det åbenbart til i Sovjetunionen. Her fik vi samtidig et indtryk af, hvordan lukkethed og myndighedernes frygt for åbent og ærligt og hurtigt at erkende en brutal sandhed over for befolkningen faktisk er uforeneligt med strukturen i et moderne, kompliceret samfund, hvor det har vidtrækkende følger, når bare et enkelt hjul løber løbsk.

Men heller ikke i vores egen del af Europa så det for godt ud: panikmeldinger og beroligende forsikringer krydsede hinanden, så folk til sidst hverken vidste ud eller ind. Autoriteterne kunne ikke blive enige om faregrænserne, og det var åbenbart, at frygten for at få atomkraften helt kompromitteret spillede ind i de meldinger, der kom fra myndigheder og autoriteter i Vesteuropa.

For det fjerde var der tale om en civil ulykke, frygtelig, men dog begrænset, langt fra det værst tænkelige; det kan gå meget værre. Men selv denne ulykke berørte millioner af mennesker, også i Vesteuropa. Radioaktivt nedfald kender ingen grænser.

Så kan man måske bedre forestille sig følgerne af en atomkrig. Selv om NATO fik affyret alt sit djævelskab, inden de andre fik svaret, ville også Vesteuropa blive ramt af en dødelig katastrofe, og selv om Sovjet fik affyret alle sine SS-20 raketter, uden at vi nåede at affyre én eneste, ville det være en frygtelig katastrofe også for Rusland. Så absurd er atomkrigen.

[Gert Petersen]

Alligevel ruster man for fulde omdrejninger med henblik på at kunne føre en atomkrig, og man vil bilde os ind, at der er sikkerhed og tryghed at hente i dette galimatias, og vi får her fra talerstolen at vide, at det er ulideligt at diskutere, hvordan vi forebygger dette galimatias.

Men heldigvis er der kræfter, der virker i modsat retning, herhjemme bl.a. udtrykt i det sikkerhedspolitiske flertal, der gang på gang har manifesteret sig med tiltag vendt imod det vanvittige rustningskapløb. Men flertallet fungerer på vanskelige vilkår. Det er slem nok, at regeringspartierne nægter at acceptere den sunde fornuft, flertallets holdning er udtryk for. Derudover oplever vi, at de ansvarlige ministre slås for folketingets standpunkter på samme måde, som Rane Jonsen sloges for sin konge. Han forsvarede ham som bekendt ved at lægge to halmstrå over kors.

Jeg kan give et eksempel: folketinget vedtager en dagsorden imod stjernekrigsprojektet. Ikke desto mindre er Danmark i den følgende tid medunderskriver af NATO-communiqueer, som reelt udtrykker støtte til projektet. Man prøver på at bortforklare det med, at teksten kan læses på to måder: som den danske forsvarsminister gør det, og som hele den øvrige verden gør det. Det hele bliver sat i relief, da den nye norske regering kommer til og faktisk tager forbehold over for communiqueet, over for den samme ordlyd. Så tør den danske regering ikke lade være længere, så tager den også forbehold efter at have tiet i et helt år.

Sideløbende med denne misadministration af folketingsflertallets udenrigspolitiske pålæg oplever vi regeringens vanrøgt af den hjemlige økonomi. O.k., vanrøgt er måske ikke det rigtige ord, for regeringen fører en meget bevidst politik, og den ved, hvilke ulemper der følger med, og den tager dem med i købet, måske ud fra den betragtning, at noget nok vil vise sig senere på året eller til næste år, eller at efter os kommer syndflo-

den. Den opskrift, regeringen fra første færd har fulgt, er klassiskborgerlig. Den går ud på at flytte den størst mulige del af indkomstmassen fra løn til profit, til privatprofit vel at mærke. Jo større de private profiler er, jo bedre går det samfundet. Sådan er filosofien.

Derfor fik vi overenskomstdiktatet med en 2 pct.s lønramme, derfor suspension af dyrtidsreguleringen, derfor nedskæring af de offentlige ydelser dels direkte, dels gennem kommunerne, derfor den faktiske forfølgelse af de arbejdsløse, de syge og de mange, der må leve af social bistand, derfor forkælelsen af kapitalindkomsterne, osv.

I en periode kvitterede børsen med uøhørte stigninger i aktie- og obligationskurserne. De, der henter deres indkomster hjem over kapitalindkomster, skovlede milliarder af kroner hjem, og fra erhvervslivet i det hele taget kunne vi høre triumferende basunklange: aldrig er det gået så godt.

Den melodi sang statsministeren selvfølgelig med på. Ja, man kan vel endda sige, at han angav takten. Hans glade optimisme smittede i hvert fald i de kredse, og selv i dag har statsministeren bevaret den optimistiske maske. Det går ufatteligt godt, siger han. Men af en eller anden grund har den mistet sin magiske effekt selv over for erhvervslivet. Selv dér er man begyndt at surmule, og børsen kvitterer nu med meget store, betydelige, kursfald, det modsatte af tidligere.

Hvad er der galt? Ja, man skal ikke lede længe for at finde krisetegnene. Underskuddet på betalingsbalancen satte jo rekord sidste år imod alle regeringens forudsigelser, men det er stadig katastrofalt stort, og det vil i år nok ligge et godt stykke over de 20 mia kr. Den eksport, man har talt så meget om, og som skulle eksportere os ud af vanskelighederne, er stagnerende, ja, måske endda i tilbagegang.

Heroverfor har regeringen måttet gribe til traditionelle udveje, som den ellers havde forsvoret at den ville gøre brug af, og inden for godt et halvt år har vi oplevet to runder med krasse afgiftsforhøjelser, der rammer de dårligst stillede hårdest – fordi der overhovedet ikke var tale om sociale kompensationer – men som indirekte også generer det erhvervsliv, man ellers ville forgyldte.

Så har vi på det allersidste fået lovforslaget om ophævelse af dyrtidsreguleringen. Det er måske tænkt som en opmuntring og trøst til de nu ellers surmulende ejere af erhvervslivet, for det er jo noget snak, når det påstås, at dermed vaskes tavlen ren. I årtier har arbejdsgiverne forlangt dyrtidsreguleringen fjernet, men fagbevægelsen har sagt nej. Nu

[Gørt Petersen]

har regeringen vendt billedet totalt om. Nu er det fagbevægelsen, der må slås for at få indført en regulering, og arbejdsgiverne, der kan sige nej og selvfølgelig gør det. Det er altid sværere at få tingene lavet om end bare at bevare det bestående.

Det kunne ikke lykkes arbejdsgiverne, hvad angik dyrtidsreguleringen, men nu er regeringen kommet dem til undsætning, og nu er det dem, der har fat i den lange ende, derfor er dette lovforslag en grov provokation over for lønarbejderne og fagbevægelsen.

Den grundlæggende årsag til den økonomiske misere er, at den borgerlige filosofi er forkert, den holder ikke. Det at give frit løb for profitdannelsen, de såkaldt selvstændige erhvervsdrivendes indkomster og kapitalindkomsterne, er da utvivlsomt til fordel og glæde for dem, der forgyldes, men ikke for samfundet som helhed.

Her har vi i øvrigt forklaringen på fru Græthe Fenger Møllers mange spørgsmål om, hvad SF kan gøre, hvad et arbejderflertal kan gøre i forhold til den nuværende regerings politik. Denne regering burde i løbet af en 4-årig periode have halveret arbejdsløsheden, samtidig med at den burde have sat ind over for betalingsbalancen. Arbejdsløsheden er faldet noget, men langt fra halveret. Betalingsbalanceunderskuddet er blevet langt værre, end det var, da regeringen startede. Det hænger sammen med den grundlæggende filosofi, der bestemmer denne regerings politik, og hvor et arbejderflertals filosofi er den decideret modsatte, som hr. Jes Lunde redegjorde for.

Det, der er sket under denne regering, er, at forbrugskvoten er steget dramatisk i strid med regeringens forudsigelser. Det kan ikke forklares gennem en vækst i lønmodtagernes disponible realindkomst, for den er kun steget ganske beskedent. Det er i den voldsomme vækst i de selvstændigt erhvervsdrivendes indkomster, i kapitalindkomsterne og i den lånoptagelse, der følger med, at vi skal finde hovedårsagen til stigningen i forbrugskvoten og dermed en væsentlig årsag til underskuddet på betalingsbalancen. Den gamle påstand om, at når de rige bliver rigere, så opsparer de deres gevinst, det, de bliver rigere med, holder simpelt hen ikke, så meget mere opsparer de ikke. De forbruger også mere. Det er det, der er forholdet.

Hvis ikke det havde været forholdet, var det ikke gået så dårligt for samfundsøkonomien. Tænk, hvilke gunstige vilkår denne regering har haft! Der er formodentlig ingen regering siden anden verdenskrig, der har haft så gunstige økonomiske vilkår internationalt set: prisfald på olie og andre råvarer, internationalt rentefald, fald i dollarkursen. Danmark har formentlig forbedret sin betalingsbalance med en halv snes milliarder kroner af denne grund. Alligevel er denne regering i stand til at præstere et underskud, som i år kommer betydeligt op over 20 mia kr. Det er godt klaret.

Alle de ofre, regeringen har aftvunget almindelige mennesker, har været forgæves. De unge, de gamle, de arbejdsløse, de lavtlønnede i den private og den offentlige sektor, de mange, der er blevet ramt, har måttet tage en voldsom social nedtur med i købet, uden at det har hjulpet en døjt på samfundsøkonomien og den meget omtalte eksport, som deres ofre skulle fremme.

Og når regeringen så vil rette op på denne situation, er det de samme store grupper, der må holde for. Det er primært dem, der rammes af det voksende skatte- og afgiftstryk, igen uden at det hjælper på samfundsøkonomien, for det er ikke deres overforbrug, der undergraver betalingsbalancen; de har intet overforbrug, og det er ikke deres skyld, at eksporten stagnerer eller går tilbage, for de er i forvejen blevet tvunget til at yde mere, end de kunne, på den berømte konkurrenceevnes alter.

Den vigtigste virkning af regeringsindgrebene er derimod nok, at arbejdsløsheden atter vil vokse. Regeringen er jo ellers så stolt over at have nedbragt den til »kun« 220.000–230.000, for os at se stadig et katastrofalt højt tal, som nu formentlig vil vokse igen. Det kan være, at det ikke vil vokse så voldsomt, men det skyldes så ironisk nok den meget beskedne arbejdstidsforkortelse, der bliver gennemført. Økonomer regner med, at den indebærer ca. 30.000 nye arbejdspladser. Det er kun én times arbejdsforkortelse om ugen. Så kan man jo forestille sig, hvad en fem timers nedsættelse af den egentlige arbejdstid ville betyde for skabelse af nye arbejdspladser.

Det er netop ad denne vej, gennem en anden fordeling af arbejdet, vi hurtigt og dybtgående kan komme arbejdsløsheden til livs,

[Gert Petersen]

selv om det også for os vil tage tid, som hr. Jes Lunde var inde på. Skal der virkelig ske noget, må det være ad arbejdstidsforkortelsesvejen, og den har selvsagt ikke den borgerlige bloks interesse.

På den baggrund nærer SF den dybeste mistillid til denne regering. Vi ser ingen vej fremad gennem samarbejde med den. Vi søger naturligvis at redde, hvad reddes kan, og vi noterer visse gevinster i det forløbne år. Men når det drejer sig om de store linjer, må vi konstatere, at der kun er én udvej, og det er at se at slippe af med denne regering.

Vi undrer os noget over de punkter, hvor socialdemokratiet har kunnet slutte forlig med regeringen: skatteforliget, senest forliget om lejeværdien, som alt i alt betyder overførsel af midler fra den almindelige befolkning til de velhavende i vores samfund. Vi synes, det er forkert. Vi beklager det.

Men heldigvis er det ikke den eneste tendens, vi oplever i socialdemokratiet. Jeg tror, at på næsten alle andre områder har der i den forløbne tid været det bedste samarbejde mellem S og SF, vi har oplevet i mange år. I mange spørgsmål har vi kunnet optræde med fælles synspunkter, f.eks. på delpensionen, kommunernes finansieringsproblemer, de økonomiske vilkår ved anden udbudsrunde, udvinding af gas og olie osv. Vi har kunnet stille en lang række fælles ændringsforslag, og selv om vi ser forskelligt på EF, har vi bl.a. med udgangspunkt i vor fælles afvisning af EF-pakken kunnet udvikle et samarbejde om en hel del EF-sager.

Det har vist sig, at når begge partier trækker i samme retning, skabes der en særlig dynamik. Det noterer vi på miljøområdet og inden for retspolitikken, for blot at nævne enkelte eksempler. Vi synes også, at VS i den forbindelse har ydet en konstruktiv indsats i samarbejdet.

Det er vores håb, at denne samarbejdets tendens mellem arbejderpartierne vil være enerådende i den kommende samling, så vi kan forberede at slippe af med denne regering og dette flertal.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Arbejderpartierne! Ja, jeg ville håbe, de havde haft et stort billede af en arbejder på

SFs landsmøde, så de vidste, hvordan sådan én så ud.

Det var typisk for hr. Gert Petersen, at han startede med at fortælle om denne civile katastrofe i Sovjet, som viste, at det er et lukket samfund. Ja, mon ikke. Og hvad er det for en samfundsmodel, hr. Gert Petersen står for? Det er den socialistiske model, vi kender fra Sovjetunionen, og som vi kender fra alle Østlandene og ingen andre steder. De er karakteriseret ved lukkethed og ved at misinformere deres befolkninger. De får kun at vide, hvad der passer den siddende regering. Det er det, den danske befolkning kan forvente at opleve, hvis man skulle få det røde rædselskabinet, som jeg før omtalte.

Det er klart, at det er en katastrofe, at man i Sovjet har så dårlig kontrol med sine a-kraftværker. Det har vi heldigvis ikke i Vesten. Dermed være ikke sagt, at man ikke skal revurdere den side af energiforsyningen. Det er helt sikkert. Men hr. Gert Petersen ved godt, at det ikke kan lade sig gøre inden for årtier.

Hvad hørte vi så om, hvordan SF ville løse de økonomiske problemer? Ja, det var filosofien, det var holdningerne imellem de såkaldte arbejderpartier. Nej, sandheden er, at de vil melde os ud af NATO, de vil nedskære vores forsvar; de vil nemlig reducere den vestlige verdens demokratier til at være slaver af de diktaturstater og de systemer, som SF bekender sig til.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg har svært ved at finde noget i hr. Maisteds indlæg, der bare lignede et spørgsmål eller andet, som der er grund til at kommentere.

Hr. Maisted ved udmærket godt, at Sovjetunionen aldeles ikke er SFs samfundsmodel. Jeg vil nærmest sige tværtimod. Hvis det er nyt for hr. Maisted, så er han formentlig den eneste i denne sal, det er nyt for. Men lad det nu ligge.

Jeg vil blot sige om det eneste konkrete, hr. Maisted var inde på, nemlig atomkraftværkerne, at der foreligger udtalelser nu fra amerikanske videnskabsmænd og atomkraftfolk om, at det pågældende atomkraftværk i Sovjetunionen beskyttelsesmæssigt ikke var så ringe endda. Det var ikke på linje med de

[Gert Petersen]

bedst beskyttede vestlige, men det var på linje med f.eks. mange britiske atomkraftværker, når det drejer sig om beskyttelsesforanstaltninger.

Vi har ord fra en meget kendt atomfysiker i Danmark, nemlig Københavns universitets rektor, om den meget ringe beskyttelsesgrad, som findes på et atomkraftværk, der ligger meget nær ved os – ikke ovre i Ukraine, men lige på den anden side af Øresund. Men Københavns universitets rektor er måske også en eller anden rød, gal mand? Det tror jeg nu ikke han er.

Lad os blot konstatere, at hr. Maisted ikke skal have lov til at nedtone de konklusioner, som nødvendigvis må drages af Tjernobylykken. Disse konklusioner må holdes fast, og de må også holdes fast i vores del af verden.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Det lader efterhånden til, at hr. Maisted har gjort det til sit hofnummer at viderebringe vås og sort uvidenhed fra denne talerstol. Han har ganske øjensynlig ikke fulgt en pind med i debatten om a-kraft, ej heller om Tjernobykatakstrofen. Eller, hvis han har gjort det, så har han lukket det ud af det andet øre meget hurtigt.

Det er fuldstændig, som hr. Gert Petersen siger, rystende, at en række af de britiske a-kraftværker har dårligere sikkerhedsforanstaltninger end det sovjetiske værk, der eksploderede. De er faktisk ikke bedre, men tværtimod dårligere. Det viser, at a-kraft er dødsensfarligt, lige meget hvor man har det, om det er i et lukket samfundssystem som Sovjetunionen eller i et såkaldt demokratisk system som det engelske. Det er under alle omstændigheder dødsensfarligt.

Englænderne har ligesom franskmændene været på nippet til en katastrofe, der kunne have været Tjernobykatakstrofen, bare i Frankrig eller i England. Og det er bestemt ikke kløgt, der forhindrede denne katastrofe, men det rene og skære held. De gambler med liv.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg er overhovedet ikke uenig, hverken med hr. Gert Petersen eller med fru Anne

Grete Holmsgård, i, at der skal ske en revurdering af kernekraft. Det påpegede jeg også. Jeg sagde, at det er det samfundssystem, hr. Gert Petersen står for, selv om han siger, at det ikke er det sovjetiske, at det ikke er kommunisterne. Fordi han tidligere har været medlem af det kommunistiske parti, tillod jeg mig den konklusion, at der nok ikke var så langt fra den samfundsmode, SF står for, og som hr. Gert Petersen ønsker at indføre her.

Jeg vil godt lige påpege, at Ove Nathan, som bliver inddraget, var med til at godkende placeringen af Barsebäck. Først bagefter – det kan da godt være, det er meget berettiget; der er noget, der tyder på, at der skal ske en revurdering på det her område – sagde han: her er et problem, vi må have løst og vi må have fjernet.

Langt de fleste videnskabsfolk med viden om disse ting ønskede at placere og bygge a-kraftværker til fredelige formål, til energiforsyning. Det er da logisk, at når der sker sådan noget som det, der er sket, så skal man tage det op til revurdering. Det behøver man ikke at være professor i kernefysik eller at være medlem af SF for at finde ud af. Det tror jeg hele den danske befolkning har forstået, og det har de forstået over hele verden.

(Kort bemærkning).

Lasse Budtz (S):

Jeg vil gerne høfligt og kammeratligt henstille til mine kammerater i socialdemokratiet og venstrefløjen ud, at de undlader at kommentere det vrøvl, hr. Maisted siger fra denne talerstol. Det er noget primitivt sludder, og der er ingen grund til at reagere på det. Det er jo det, hr. Maisted ønsker at vi gør. Jeg synes, vi skal overlade det til den side af salen, hvor højrepartierne sidder, at gøre brug af hr. Maisted, for det agter de jo at gøre i morgen, hvis de kan. Jeg synes, vi skal forære højrepartierne hr. Maisted. De passer måske lidt bedre til hinanden.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Et så godt råd som det, hr. Lasse Budtz kom med her, skal man ikke sidde overhørig. Jeg tilslutter mig, at vi forærer hr. Maisted til

[Gert Petersen]

højrepartierne og afstår fra yderligere bemærkninger!

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg ved selvfølgelig ikke, med hvilken kompetence hr. Lasse Budtz udtaler sig, men det er dog vist en helt ny praksis, at et menigt medlem af dette ting i formandens nærværelse giver sig til at belære medlemmer om, hvad de skal sige og gøre, og hvad andre skal gøre i den anledning. Det er helt uværdigt for dette ting, hvis vi finder os i den måde at opfatte tingene på.

Jeg synes, hr. Maisted meget rigtigt har gjort opmærksom på, at vi ikke skal have ført hele dette atomhysteri ind i denne debat. Det har nemlig intet med Danmark at gøre, for vi har jo desværre for længst afskrevet muligheden for at få del i atomkraftens gode sider. Det er helt udelukket. Derfor er den tid, man bruger på at diskutere det i dette ting, fuldstændig spildt.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg er selvfølgelig imponeret over hr. Lasse Budtz' evner til at vurdere, om det, andre mennesker siger, skulle være vrøvl. Det er evner, jeg absolut ikke havde tiltroet ham.

Men jeg ved i hvert fald én ting: jeg har aldrig fra denne talerstol deltaget i underminering af det danske samfund og ført kommunistisk propaganda på linje med det, hr. Lasse Budtz har præsteret i form af hans sikkerhedspolitiske forespørgsler her i tinget.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne starte, hvor hr. Gert Petersen startede, og hvor debatten, den meget elegante meningsudveksling, der lige har været, sluttede.

Jeg mener, hr. Gert Petersen har ret i, at katastrofen i Tjernobyl afslører, at også den fredelige udnyttelse af a-kraft rummer meget store farer for os alle. Den respekterer ikke grænser. Ulykken, katastrofen, viser, at det bliver påtrængende nødvendigt at inddrage den fredelige udnyttelse af a-kraft under international forhandling og international regulering. Jeg er også enig med hr. Gert Petersen i, at når en katastrofe på et civilt a-kraft-

værk kan have det omfang og få de følger, så siger det noget om, hvor utrolige katastrofer der ville opstå, hvis bare ét atomvåben blev bragt til eksplosion i vores del af verden eller i nogen anden del af verden.

Dette siger jeg, for det har også betydning for vor holdning til de nabolande, der har a-kraft. Det er det radikale venstres opfattelse, som det også fremgik af afstemningen forleden dag, at der kun findes én god løsning, kun én rigtig løsning på den fejlplacering, Barsebäck er udtryk for, og det er, at Barsebäck lukkes.

EF-diskussionen har jo optaget en helt særlig plads i denne samling. Det radikale venstre sagde på et tidligt tidspunkt nej til EF-pakken. Resultatet blev et andet end det, vi anbefalede. Det har vi taget til efterretning, som vi sagde at vi ville, og pakken er nu ratificeret.

Jeg synes personlig, at der er en vigtig pointe i vores markedsdiskussion i, at EF-pakken hurtigt blev ratificeret. Det viser nemlig i forhold til de øvrige EF-partnere, at vel følger vi i Danmark andre procedurer med en meget udvidet parlamentarisk kontrol med regeringen i markedspolitikken, som er ukendt i de øvrige medlemslande, men til gengæld er Danmark i stand til at handle, at træffe beslutninger, når vi har været vores proces igennem. Det synes jeg er et vigtigt signal til vore samarbejdspartnere. Det kan godt være besværligt, men når vi har været igennem vores demokratiske beslutningsproces, så er vi i stand til at handle hurtigt.

Kræfterne om EF-politikken må nu for det første samles om en nøje analyse og vurdering af, hvilken betydning for markedsudvalget og dets kontrol med regeringen de nye bestemmelser skal have. Det arbejde er godt i gang. Derudover skal vi ikke kun sige på, at de nye bestemmelser i traktaten – her tænker jeg især på miljøbestemmelserne og artikel 100 A – er instrumenter til at beskytte vore miljøkrav, vore arbejdsmiljøkrav, men også kan bruges konstruktivt til at påvirke andre medlemsstaters indsats på miljøområdet og arbejdsmiljøområdet. Jeg kan ikke se nogen bedre, nogen mere positiv opgave for Danmark at søge at løse i det europæiske samarbejde end at inspirere konstruktivt til et højt niveau for miljøbeskyttelse og arbejdsmiljø også i andre lande.

[Niels Helveg Petersen]

Sikkerhedspolitikken i den forløbne samling har jo været præget af vedtagelsen af en række dagsordener. En del af dem har regeringen undladt at stemme til. For det radikale venstre er det ikke noget mål i sig selv at bringe en regering i mindretal på sikkerhedspolitiske spørgsmål. Vi har andre mål med vor standpunkttagen. Vi ønsker, at Danmark skal spille en aktiv rolle i kredsen af vesteuropæiske lande, der arbejder for forhandlinger om nedrustning og afspænding og imod et våbenkapløb især på a-våbneområdet. Det er den linje, vi har fulgt, og det er den linje, vi stadig vil følge.

Om en enkelt afstemning, den om de kemiske våben, synes jeg der er en helt særlig situation. Danmark er imod oplagring af kemiske våben i Vesteuropa – og med Danmark mener jeg både regering og opposition. Det er overordentlig beklageligt, at det ikke i en sag som denne, hvor der i selve realiteten er enighed, kunne lade sig gøre at nå til et fælles standpunkt, og jeg beklager, at regeringen ikke stemte for denne dagsorden. Der er andre tilfælde, hvor jeg har kunnet forstå det ud fra de synspunkter, som er regeringens, men i denne sag forstår jeg det ikke. Det ville have givet den danske stemme i diskussionen større vægt, hvis vi havde stået sammen om standpunktet.

Indenrigspolitisk befandt vi os på dette tidspunkt sidste år endnu i en uafklaret situation for så vidt angik skattereformen. Der var på det tidspunkt ikke indgået et skatteforlig. Det skete et par uger efter folketingets hjemsendelse. Med indgåelse af skatteforliget og den efterfølgende gennemførelse af skattereformen har det radikale venstre nået et for os overordentlig vigtigt mål, som er en omfattende skattereform gennemført på et bredt grundlag.

Det er en reform. Det er ikke en tilfældig enighed om nogle tekniske detaljer, men en egentlig reform, der samlet tilvejebringer et nyt og bedre skattesystem, som nedsætter marginalskatten for alle grupper, mindsker tilskyndelsen til at stifte gæld, forøger tilskyndelsen til at spare op, gør det mere attraktivt at investere aktivt fremfor passivt, inddrager nye områder under beskatning, fonde, foreninger og kursgevinster, og sidst, men ikke mindst indebærer en meget betydelig og væsentlig forbedring af børnefamiliernes vilkår.

Skattereformen er således i sig selv en meget væsentlig reform, men den er det også politisk i hvert fald i to henseender. Den viser, at på trods af megen uenighed om i virkeligheden langt mindre sager – og vi har jo da haft sager, som vi har været stærkt uenige om, også i den forløbne samling – så er det, når det kommer til stykket, muligt også i de største sager, der angår dette samfunds fremtidige fordelingspolitik, at nå til enighed. Og det er en fantastisk god kommentar til, for ikke at sige dementi af, den megen tale om skævhed i fordelingspolitikken, at det kunne lykkes folketinget bredt at blive enige om retningslinjerne for den kommende fordelingspolitik; for det er, hvad skattereformen betyder.

Skattereformen har også betydning i en anden henseende. Uanset farve og sammensætning af fremtidige regeringer i de kommende år vil skattereformen stå. Den vil være gældende i sine principper i en lang årække, også under andre flertalskonstellationer, og det er med til at sikre stabilitet i dansk politik i sin helhed.

På en række lovgivningsområder har der i samlingens løb været et temmelig frodigt, undertiden da også muntert, politisk arbejde, hvor flertal er blevet dannet på mange forskellige måder. Det er nu engang vilkårene under mindretalsregeringer. Det har selvfølgelig for en regering sine svage sider, og det tror jeg alle her udmærket kan sætte sig ind i, men ud fra demokratiske synspunkter er det en fordel. Det er en fordel, at fornuftige, ordentlige forslag kan gennemføres i et parlament, ganske uanset hvilket parti der fremsætter forslaget. Der er, om jeg så må sige, plads til alle, der vil.

På det grundlag er der i folketingssamlingen gennemført et omfattende lovarbejde med meget betydelige forbedringer, ikke mindst på miljøområdet, også på det socialpolitiske område, kulturområdet, uddannelsesområdet og på det kommunale område, hvor vi dels har aftalt rammerne for den kommunale økonomi i to år frem, dels og nok så væsentligt gennemfører et fuldstændigt nyt finansieringssystem for kommunerne.

Derudover er der gennemført vigtig ny lovgivning både for landbrug, fiskeri og industri. Tidligere ordførere har muntert sig med at diskutere, hvem der har æren af alle de forbedringer, der er sket. Jeg vil i al be-

[Niels Helveg Petersen]

skedenhed gerne have lov til at melde mig i rækken. Jeg tror, at ved samtlige de forbedringer, der er nævnt her, har det radikale venstre spillet en rolle. (*Tilråb*). En afgørende rolle også, det medgiver jeg gerne; det var for ikke at lyde brovtende, at jeg nøjedes med den mere beskedne formulering.

Om økonomien har oppositionen jo haft travlt med at fremstille situationen meget sort, og det er da heldigvis aldeles grundløst. Underskuddet på statsfinanserne er nedbragt i år til under nul, det er blevet til et overskud i år. Beskæftigelsen er i betydelig fremgang og har været det igennem nogle år. Der er skabt 160.000 nye job. Ledigheden er på trods af de mange nye job ikke nedbragt i det tempo, som også vi kunne ønske, fordi tilgangen til arbejdsmarkedet i disse år jo er usædvanlig høj. Det er store årgange, der nu melder sig på arbejdsmarkedet, og det betyder på trods af den opgang, der har været i beskæftigelsen, at ledigheden ikke er nedbragt så meget som ønskeligt og så meget, som den bør og skal nedbringes.

Renten og inflationen er på et rekordlavt niveau for Danmark i nyere tid, og det er meget glædeligt, at investeringerne har taget et overordentlig stærkt opsving.

Se, dette er jo ikke bare kedsommelig økonomisk statistik. Det betyder reelle sociale forbedringer for mennesker i vort samfund. Det har betydet færre ungdomsledige, færre langtidsledige, færre kontanthjælpsmodtagere, og det har betydet en bedre reallønsudvikling, end vi har haft igennem 6-8 år for mennesker med ganske almindelige indkomster og i øvrigt også for landets pensionister.

På negativsiden står to forhold, der hænger sammen: betalingsbalanceudviklingen er klart utilfredsstillende, og det samme gælder for eksportudviklingen. Jeg synes, at vi i fællesskab kunne konstatere, at det forholder sig sådan, men jeg vil sige til hr. Svend Auken, at jeg i hvert fald kun kan få ud af de diskussioner, jeg har deltaget i om vores økonomi i de senere år, at havde vi fulgt socialdemokratiske anvisninger vedrørende indtægts- og udgiftspolitikken, så ville betalingsbalancen med sikkerhed have set værre ud. Muligvis havde underskuddet været mindre, men det havde investeringerne sandt for dyden også, og dermed havde beskæftigelsen været ringere. Det er helt fundamentalt at fortsætte en økonomisk politik, der bygger på ind-

komstpolitik, stram udgiftspolitik og fast kronkurs, men det er ikke tilstrækkeligt, og også det oplever vi jo i disse år.

Vi har afdækket en række vigtige strukturproblemer i vort samfund, der knytter sig til arbejdsmarkedet, til uddannelser i alle led og til forskning og teknologi. Det er problemer, som dette folketing må tage virkelig stærkt fat på i næste samling.

Til sidst har jeg lyst til at stille nogle spørgsmål til SF. Vi står jo i en situation efter forløbet af denne samling, hvor socialdemokratiet og SF, om man vil, med hinanden i hånden, går frem og siger: vi repræsenterer et regeringsalternativ. Det kan ingen indvende noget imod, det er jo regulært nok, at et par partier gør det, men så skylder SF os også ganske anderledes klart svar på, hvad de faktisk vil. Vi ved jo noget om, hvad SF ikke vil. SF anser ikke det socialdemokratiske program for et egnet regeringsgrundlag. Det er altså ikke dér, grundlaget ligger, det fremgår meget klart af udtalelser af talsmænd for SF, så hvor er det så? SF vil heller ikke lægge skattereformen til grund, har jeg forstået; ja men hvad så?

Det, SF skylder os svar på, er først og fremmest, hvilken målsætning vi skal sætte op for den offentlige udgiftsudvikling. Jeg hørte hr. Jes Lunde sige, at det ikke var meningen, at man skulle hælde penge ud i øst og vest; man skulle føre en stram indkomstpolitik. Så vil jeg til gengæld spørge hr. Jes Lunde, hvem det er, man snyder. Hvem er det, der ikke skal have de forbedringer, som SF har lovet folk i årevis?

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Hr. Niels Helveg Petersen talte heroppefra manende og kloge ord om, at det er lykkedes folketinget at komme til bred enighed om store sager, og udtrykte ønske om, at det også ville være tilfældet fremover. Jeg tror egentlig, at hele folketinget er enig heri.

Men jeg ved også, at vi er mange, som vil trygle hr. Niels Helveg Petersen om at anvende disse kloge ord på det radikale parti, sådan at vi måske kunne nå dertil, at partiet kom til enighed med sig selv om miljøpolitikken. Det ville være dejligt, hvis den opgave kunne løses.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Det er rigtigt, at det radikale venstre har været med i flertallet for alle de gode ting, der er sket herinde det sidste år. Desværre må man konstatere, at det også har været med til alle de kedelige ting, der er sket det sidste år. Det gør naturligvis, at partiet har en helt speciel placering. Jeg gjorde i mit første indlæg en række bemærkninger om vor parlamentariske styreform, som jeg naturligvis håber på at få en vurdering af fra statsministeren senere i dag. Jeg har noteret mig, at hr. Niels Helveg Petersen slet ikke gik ind på det tema.

Men i øvrigt synes jeg, det var et sobert og fair indlæg, hr. Niels Helveg Petersen holdt. Jeg har kun én bemærkning til ræsonnementet om økonomien. Vi kan altid diskutere, om ATP-tallene fra beskæftigelsesudvalget i virkeligheden er rigtige. Finansministeren og jeg har tidligere været enige om, at de nok ikke holdt stik, de er for optimistiske. Men lad os ikke stå og strides om tal.

Jeg vil egentlig gerne tage fat i hr. Niels Helveg Petersens adskillelse af resultaterne på statsbudgettet og beskæftigelsen på den ene side og så underskuddet på betalingsbalancen på den anden side. Hr. Niels Helveg Petersen siger: det er fint, at vi har fået ligevægt på statsregnskabet, og det er fint, at vi har fået flere mennesker i arbejde; og så er der kun det lille problem, der hedder underskuddet på betalingsbalancen.

Ikke mindst hr. Erhard Jakobsen har mange gange gjort opmærksom på, at kunsten er at kunne begge dele. Det er sådan set ingen kunst at få flere folk i arbejde, hvis man er ligeglad med, hvor stor gælden bliver i forhold til udlandet, eller hvis man er ligeglad med produktiviteten. Kunsten er at klare begge dele samtidig, og det er ikke sket - til trods for det fantastiske rygstød, vi har fået udefra i kraft af en fornuftig konjunkturudvikling.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Hr. Niels Helveg Petersens synspunkter omkring debatten om kemiske våben gør det nødvendigt med en enkelt bemærkning. Hr. Niels Helveg Petersen beklagede, at regerin-

gen ikke kunne stemme for den socialdemokratiske dagsorden om de kemiske våben. Og det er egentlig også meget svært at forstå, hvorfor regeringen ikke kunne stemme for den dagsorden; den kunne i hvert fald ikke rigtig selv forklare det. Men det er faktisk ikke det, der er det dybt beklagelige i den sag. Det dybt beklagelige er jo tværtimod, at det ikke lykkedes at tvinge regeringen til at anbringe en fodnote i NATO-forsvarsministermødets communiqué. Det lykkedes ikke at få gennemført, at regeringen skulle sikre, at det i de officielle NATO-dokumenter gøres klart, at Danmark rent faktisk er imod produktionen af de nye amerikanske kemiske binærvåben. Det synes jeg er nødvendigt at understrege, når hr. Niels Helveg Petersen konkluderer, at det var beklageligt, at regeringen og de andre partier ikke kunne blive enige.

Den sag viser jo netop, at hvis der skal gøres fremskridt på det sikkerhedspolitiske område, så kan det ikke lade sig gøre sammen med regeringen. Det kan netop kun lade sig gøre ved, at hr. Niels Helveg Petersens parti, socialdemokratiet, SF og VS står sammen om at gennemføre de rigtige beslutninger og de rigtige dagsordener. Det er den lære, man kan uddrage af den sag. Dette skal selvfølgelig også være en opfordring til, at vi fortsat udnytter den mulighed, der ligger i dette flertal.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Niels Helveg Petersen gjorde et stort nummer ud af, at SF ikke mener, at socialdemokratiets program skal være grundlaget for et samarbejde. Nej, det er da klart. Vi har da vores egen politik at møde op med til en sådan diskussion, og socialdemokratiet har deres, og så afsøger vi mulighederne for at finde en fællesnævner for, hvilken politik der skal føres. Det er jo sådan, politik er.

Hr. Niels Helveg Petersen beskæftigede sig også med skattereformen og konstaterede, at SF heller ikke ville lægge den til grund. Nej, det er klart. Vi har stærkt beklaget, at socialdemokratiet har indgået forliget om skattereformen, men jeg vil da klart sige, at vi ikke forventer, at socialdemokratiet siger: nå nej, men det bryder vi da, så snart der er et andet

[Jes Lunde]

flertal. Selvfølgelig kan socialdemokratiet ikke det.

Vi har noteret os, at der er kommet en række gode forslag fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd til, hvor der alligevel kan sættes ind skattepolitisk, og dem vil vi interessere os meget for. Vi må se på tingene, når arbejderflertallet kommer til at fungere. Hvis vi får brug for indtægter ud over det, der kan lade sig gøre med disse forslag, så må vi tage diskussionen op igen. Men selvfølgelig forventer vi ikke nu meldinger fra socialdemokratiet om, at skattereformen ikke holder. Selvfølgelig er det nødt til at stå ved det forlig, det har indgået.

Hr. Niels Helveg Petersen efterlyste præcise meldinger fra SF vedrørende de offentlige udgifter, og dem vil jeg da gerne give. Det, vi lægger op til, er en realvækst på 2 pct. årlig i perioden 1986-90. Så har vi vist givet en melding, der er mere præcis end det, hr. Niels Helveg Petersen kræver af sit eget parti.

Hr. Niels Helveg Petersen spørger, hvem der snydes. Hvem er det, der ikke får alt det, de regner med? Og det vil jeg da gerne svare på. Det er dem, der kun satser på et øget forbrug. De bliver snydt. SF lægger op til, at væksten i det private forbrug bliver betydelig lavere under et arbejderflertal end under den borgerlige regering. De, der kun satser på forbrug og ikke interesserer sig for andet, bliver snydt. Til gengæld får de arbejds-tidsnedsættelse, bedre miljø, investeringer, økonomisk demokrati, arbejdspladسدemokrati og orden i samfundsøkonomien.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Økonomisk politik er så nemt. Det er virkelig nemt, og jeg var imponeret.

Men det var ikke for at luften min imponerethed, jeg kom herop. Jeg kom for at kvittere for hr. Jes Lunde udtalelser om skattereformen. Det afklarer tingene overordentligt, at SF er enig i, at skattereformen skal lægges til grund for dansk skattepolitik i de kommende mange år. Det synes jeg er en vigtig erkendelse.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

For at der ikke skal opstå nogen misforståelse, vil jeg sige, at SF stadig væk er meget kritisk over for skattereformen og stadig mener, det var en fejl, at den blev gennemført. Men vi har forståelse for, at socialdemokratiet har indgået et forlig, som det naturligvis må stå ved.

Det er selvfølgelig også sådan, når vi engang skal diskutere skatteindtægter i et arbejderflertal, at hvis vi kommer til at mangle penge, så er SF mere interesseret i at tage pengene fra de bedst stillede fremfor nye afgifter i form af moms og den slags, men den diskussion tager vi med socialdemokratiet til den tid. Vi er indstillet på ikke at presse dem yderligere i den sag lige nu.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg kan af hele mit hjerte complimentere statsministeren for mange af de ting, der var i hans redegørelse i dag, men først og fremmest, fordi statsministeren synes at have bevaret hele sin optimisme. Der har været mange angreb på den, og der har været mange årsager til, at optimismen kunne neddæmpes. Jeg noterede med glæde, at både humøret og optimismen er i behold.

Et af de afsnit, som jeg helt naturligt har glædet mig mest over i statsministerens redegørelse, er hans pointering af Danmarks placering i det vestlige samarbejde. Der er ganske enkelt ikke et vigtigere spørgsmål for os end det at placere os sådan i det vestlige samarbejde, at de andre kan stole på os. Det er alfa og omega for dette lille land i sin politik at bette sig sådan, at vi ikke her sætter noget over styr. Alt det spilfægteri om dagsordener har for mange her i tinget været en stadig bekymring. Det spiller en ringe rolle her i landet, men i det lange løb kan de altså være med til at undergrave den tillid, som andre har eller måske navnlig har haft til os.

Særlig ømfindtligt er, synes jeg, forholdet til USA. Gang på gang fremsættes i dette ting udtalelser, som er ikke kritiske, men direkte fjendtlige – og det er noget ganske andet – over for USA. Det er meget svært i adskillige medlemmers holdning at spore nogen som helst erkendelse af, at USAs tilslutning til NATO og dermed støtte til et dansk forsvaret er selve det grundlag, som dette lands uafhængighed hviler på. Det er meget svært i

[Erhard Jakobsen]

mange medlemmers udtalelser at finde nogen som helst erkendelse af det.

Jeg behøver ikke at sige, at vi har ret til at kritisere USA; det er der vel ingen som vil bestride, heller ikke USA selv. De vil næppe heller tage sig meget af det, og det forstår jeg godt, men altså, naturligvis har vi ret til at kritisere. Men hvad er det, man vil opnå med sin kritik? Har man tænkt på, i hvor mange tilfælde den kritik, man fremsætter, er direkte egnet til den dansksprogede udsendelse i Sovjetunionens radio – og dér bliver den også brugt. Det går direkte ind som bevis på, at Danmark er ved at skride. Det er det farlige i disse ting, som vi måske ikke tager så højtideligt her, og som USA heldigvis heller ikke tager alt for højtideligt, men som alligevel i det lange løb kan være med til at fortegne billedet af, hvor Danmark står.

Statsministeren fremhævede som noget meget glædeligt afslutningen – for jeg kalder det virkelig en afslutning – på EF-diskussionen. Dér har vi fået Danmark placeret dér, hvor mange ønskede Danmark skulle stå.

Det har vi senest fået bekræftet i dag af et lille eksempel. Talsmanden for vore kvæstorer nede i Parlamentet holdt næsten tale for Danmark på baggrund af det her og fortalte, hvor glad han var. Han kommer fra den kristelig-demokratiske gruppe, hvor jeg kender stemningen og ved, at man er proeuropæisk. Men også mange, især de tyske deltagere, er prodanske og har med bekymring set på, hvordan Danmark teede sig med alle disse forskellige markedsudvalgsopfindelser osv.

Men der var fuld honnør for Danmark med tillid til, at Danmark vil udfylde sin plads, og vældig respekt for, at Danmark med stor psykologisk sans hos regeringen hurtigt har nået en ratifikation. Det er glædeligt at se, og det er et signal til omverdenen, som klart er blevet forstået.

Og så er der én ting til: for EF-modstanderne er det begyndelsen til enden. Allerede nu må de fire repræsentanter i EF-Parlamentet ophøre med den praksis, de hidtil har anlagt. De opfører sig pænt og ordentligt derude i modsætning til de grønne og mange andre. Men én ting har de ustandselig udmærket sig ved: de har sluttet næsten hver tale med at sige, at de hverken ville stemme for eller imod – i overensstemmelse med det flertal af den danske befolkning, som de repræsenterede, og som ønskede Danmark ud

af EF. De kan blive ved med hverken at stemme for eller imod, men de må lade være med at sige det sidste, for det er ganske øjensynligt, at nu er det ikke noget flertal, de repræsenterer. Så den vane må de lægge af. Jeg tror, dette er begyndelsen til enden, for det var jo egentlig grundlaget for deres eksistens.

Nu, da vi har gjort vor pligt over for EF og er blevet anerkendt for det, er det måske også på tide, at vi gør os lidt stærkere gældende i nogle af vore krav. En af de ting, som pakken højlydt forkyndte, var dette, at nu skulle vi altså have et fællesmarked. Vi har fra dansk side ærligt kunnet sige, at det har vi egentlig heller ikke mærket meget til. Lige op til den nyeste tid udmærker EF sig ved, at der er vældig strid og konkurrence mellem landene om at vinde valuta på hinandens bekostning. På et tidspunkt, hvor USA og Japan er trængt mere og mere ind på det europæiske marked, har de europæiske lande været travlt optaget af at konkurrere med hinanden, også på valuta.

Jeg mener, at Danmark nu med rette kan henvise til, at vi har gjort alt, hvad vi indenlandsk kan gøre, for at bringe balance i vor valuta. Vi har balance i statsbudgettet og har dermed ikke længere gældsstiftelse og alt det, som fulgte med i kølvandet på den. Renten er bragt ned. Vi har i dette land gennemført en mere vidtgående indkomstpøolitik end faktisk noget andet europæisk land. Det startede under hr. Anker Jørgensens regering med det første indgreb over for dyrtidsreguleringen, og det er fortsat siden på mange måder. Jeg skal så tilføje, at vi under denne regering ydermere har undgået at benytte os af valutakurspolitik for at klare vore problemer.

På den baggrund må vi sige: nu har vi et vist krav på, at de andre lande i deres politik tager hensyn til, at Danmark står med det specielle problem, at vi har en meget høj produktivitet, men vi har ingen råstoffer. Derfor er vi næsten dømt til helt naturligt at få underskud i vort betalingsforhold til de andre. Det må de andre forstå.

F.eks. må Forbundsrepublikken holde op med ustandselig at møde med overskud på sin betalingsbalance på 25 og 30 og 50 mia DM. Det er ganske urimeligt, for det er jo en fordel, man vinder på de andres bekostning. Det, man dér gør, er, at man i forståelse med fagbevægelsen holder lønningerne nede –

[Erhard Jakobsen]

med det resultat, at den tyske købekraft f.eks. ikke ligger på højde med den danske. Det vil sige, at uanset hvor konkurrencedygtige vi er, kan vi altså ikke komme af med tilstrækkelig mange varer til Vesttyskland, for befolkningen får ikke lov til at få en købekraft, som kan købe alt det, de sikkert gerne ville købe, om de havde den.

Vesttyskland burde ikke roses og belønnes, fordi det år efter år har overskud, men burde straffes for det. Det er en politik, der i det lange løb bidrager til at holde igen på samhandelen og tvinger landene til at vedtage restriktioner, som nedsætter forbrug og efterspørgsel, sådan som vi også har været nødt til at gøre.

Hr. Svend Auken refererede for et øjeblik siden ganske rigtigt CD og mig for, at vi er meget betænkelige over for valutaunderskuddet, men vi er navnlig betænkelige over for baggrunden for det. For baggrunden er den, at uanset vore vældige bestræbelser – og det ville have været helt forfærdeligt, om disse bestræbelser, som denne regering har æren for, ikke var blevet gennemført – kan vi altså ikke komme igennem, før man ændrer politik i de andre lande, og det synes jeg vi har god grund til nu at gøre opmærksom på i EF.

Indadtil mener jeg at grænsen er nået for, hvad vi kan opnå selv. Navnlig er der én ting, som jeg klart vil sige fra over for; det er, at man tror, at man via offentlige besparelser kan fremkalde en nedgang i valutaforbruget. Det er ikke det offentlige, der bruger udenlandsk valuta. Det er private borgere, der bruger udenlandsk valuta. Der har været mange grunde til at lave offentlige besparelser, og det kan der stadig væk være, men den grund, at man skulle spare valuta, kan ikke finde anvendelse dér.

Det er jo klart, at det er en vældig fordel, at vi nu ikke længere skal optage lån i udlandet. Så længe vi havde udsigten til de 80 mia kr., da var en lang række ubehagelige ting nødvendige, og der er ikke noget at sige til det, hvis mange mennesker i befolkningen er utilfredse med det, vi har lavet. Men hvad ville man så gøre, hvis en ny regering skulle til at føre en anden politik? Man ville på alle væsentlige punkter være nødt til at gøre det samme, eller også ville man ryge ind i en ny situation, hvad der også er blevet peget på tidligere her. Såfremt vi stadig væk skal ned-

bringe valutaunderskuddet, er det umuligt at give plads for stigende indkomster i befolkningen. Det er en nødvendighed, som alle regeringer bliver nødt til at tage i betragtning.

Så har man på baggrund af dette med den megen misfornøjelse talt om, at nu måtte tiden være inde for et snarligt valg. Jeg lyttede meget efter, hvor hr. Svend Auken ville finde begrundelsen for, at dette snarlige valg skulle komme, for alt andet her i salen, statsministerens udtalelse og senest hr. Niels Helveg Petersens udtalelse tydede ikke på det. Hr. Svend Auken havde én motivering, og det var den interne uenighed i regeringen. Der må være noget, hr. Svend Auken har misforstået. Hr. Svend Auken må åbenbart have misforstået den klare omstændighed, at det er fire forskellige partier, der er gået i regering og derfor har mange forskellige opfattelser af mange ting, men indtil nu har de været i stand til, også i svære situationer, at lægge hensyn til egne principper og programpunkter til side og bøje sig under nødvendighedens lov. Jeg vil gerne, som også hr. Tørnæs gjorde det, understrege, at der ingen tendens er til, at partierne skulle være mindre tilbøjelige til det nu, end de var ved samarbejdets begyndelse. Snarere må man sige, at så mange gange, som vi allerede har prøvet det indtil nu og set resultaterne af det, så meget mere overbevist er vi om, at det er det, vi bliver nødt til at gøre.

Så har hr. Tørnæs naturligvis også ret i, at der også er én grund til, at et valg i hvert fald ikke vil give nogen løsning på det her, for så vidt jeg kunne forstå den seneste udvikling i debatten her, hvor det radikale venstres leder fik fremtryllet nogle udtalelser – jeg bruger med vilje udtrykket »fremtryllet« – fra SF, der lysende klart viste, hvor hurtigt og nemt dette samarbejde kan etableres, tror jeg, det har lange udsigter. Men skulle der blive mere realitet i dette samarbejde med henblik på et regeringssamarbejde mellem S og SF, er jeg ganske sikker på, at så er spørgsmålet om at få en ny regering skudt langt ud i fremtiden, for jo nærmere man kommer til realiteterne, desto mere vil SF blive nødt til at lade være med at sige sådan nogle ting som dem, der er sagt her i dag. Det er jo ikke svar på nogen ting. Så vil man være nødt til at gå til realiteter, og det vil socialdemokraterne også, og enten vil man

[Erhard Jakobsen]

slet ikke kunne blive enige, eller også – hvad der sådan set fra et regeringssynspunkt er endnu bedre – bliver man meget enige, og så tvivler jeg ikke om, at befolkningen vil sige: hvis denne nye regering skal løse opgaven, er den på forhånd dømt til at mislykkes, for det, vi har brug for, er en regering, der i den rette ånd kan mildne på et og andet, hvor man måtte have grebet for hårdt ind, men det kan de folk bedst, som har gjort det og ved, hvor meget det har kostet. Hvis nogle nye kommer til, vil de – ikke mindst da under inspiration fra SF – fristes til at sætte ansvarligheden, ansvarsbevidstheden, til side og i stedet for handle ud fra popularitetsbetragtninger, og så ryger vi tilbage og kan begynde forfra.

Jeg ved, at langt de fleste socialdemokrater ønsker ikke dette, jeg er sikker på, at langt de fleste har lært af den udvikling, vi har været igennem, men hvad nytter det, hvis det er SF, man skal købe alle sine vigtigste forslag igennem hos? Så ryger vi lige ud i det. Jeg er sikker på, at hvis ikke noget andet kan garantere denne regerings lange varighed, så kan denne håbløse udsigt, som må aftegne sig for dem, der ikke nøjes med nogle fraser som dem, SF har leveret her i dag, men som ser på realiteterne.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Der er et enkelt afsnit i hr. Erhard Jakobsens tale, som absolut fortjener en bemærkning, fordi det er selvmodsigende. Hr. Erhard Jakobsen kritiserede Vesttysklands økonomi og sagde, at tyskernes overskud var for stort; jeg tror nok, hr. Erhard Jakobsen sagde, at det var uanstændigt.

Se, en af grundene til, at tyskernes økonomi er så god, som den er, er jo bl.a., at dette folketing for ikke ret lang tid siden vedtog en påskepakke, som bevirkede, at titusindvis af danskere fortsat vil strømme over grænsen til Vesttyskland og lægge deres indkøb dér, så det overskud, som hr. Erhard Jakobsen kritiserer, har han jo selv medvirket til at skabe.

Sådan går det hver eneste gang, og jeg kommer med bemærkningen, fordi det var første gang, vi så denne regering gennemføre disse skatte- og afgiftsstigninger, og det skal lige være en advarsel om, at det er noget af

det dårligste, man overhovedet kan gøre. De danske Købmandsforeninger har lige regnet ud, at der forsvinder – var det ikke 2½ mia kr. cirka over grænsen?

Man kan ikke stå og kritisere tyskernes overskud og så samtidig selv medvirke til, at folk flygter over på den anden side af grænsen og lægger deres penge.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Inden hr. Dohrmann når at komme ned på sin plads, vil han selvfølgelig være klar over, at de ting ikke har noget med de 50 mia D-mark i overskud at gøre. For det første er påskepakken fra i år, og derfor kan den ikke have haft meget indflydelse på de tal, jeg taler om, og som ligger langt tilbage i tiden, og for det andet kan enhver se, at de ting ikke har nogen forbindelse med hinanden.

Regeringen har ikke gennemført påskepakken, fordi man syntes, det var sjovt, og fordi man gerne ville; man har gjort det som nødværgeforanstaltning for ikke at gøre Danmarks situation værre. Nu kommer vi nemlig til det, der er et afgørende punkt: i og med, at Vesttyskland og andre lande bliver ved med at føre den restriktive politik, de fører, tvinger de andre landes regeringer til gennemførelse den ene gang efter den anden af det, som vi her modvilligt har gjort; vi er så små, at vi intet valg har, så selv om vi ikke kan lide det, er vi nødt til at gøre det, men det er de andre, der skal give tonen an, det er dem, der skal tillade en friere økonomi og en større udvikling i købekraft og beskæftigelse, for det er det, vi andre skal leve af. Det er det, der er vejen frem set fra et europæisk synspunkt, og det var det synspunkt, jeg prøvede at anlægge. Det kan jo aldrig skade i denne nationale forsamling.

(Kort bemærkning):

Dohrmann (FP):

Hr. Erhard Jakobsen har jo også meget med EF at gøre, og meningen med EF bl.a. på afgiftsområdet var vel, at afgifterne skulle harmoniseres, for at man kunne få en lidt mere naturlig samhandel, men det skridt, man tog dengang med påskepakken, gik jo lige præcis i modsat retning, og som jeg sag-

[Dohrmann]

de i mit første indlæg: når jeg overhovedet bad om en kort bemærkning, var det, fordi det skulle pointeres, at den politik dér med skatte- og afgiftsforhøjelser duer ikke, den bider sig selv i halen. Det var ment som en advarsel.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg har forstået, at denne regering lægger overordentlig stor ideologisk vægt på, at vi alle sammen beskæftiger os med dansk kulturtradition og med Danmarks historie. Jeg vil derfor starte mit indlæg med at berette lidt om en gammel dansk konge, Kristoffer hed han – »Kristoffer uden Land«. »Uden Land« hed han, fordi denne Kristoffer i helt enestående grad formåede at pantsætte det ganske rige til udenlandske grever. Han røg dermed også selv over grænsen i en periode. Om Kristoffer hedder det, at han allerede inden kroningen førte sig frem med ufornøden hensynsløshed. Siden vandt han ved hjælp af store løfter de danske herremænd, og så blev han konge.

I de første år var han ganske heldig. Politikken gik glat igennem, glade miner og ro på bagsmækken. Økonomi var han imidlertid ikke så god til, og hurtigt måtte han ty til højere skatter. Det medførte hurtigt stort misnøje blandt landets herremænd, Kristoffer måtte direkte ty til udlandet. Inden- og udenlandske herremænd delte riget imellem sig. Tilbage kom Kristoffer, formelt som regent, reelt, som det med Salmonsens ord hedder: som skyggekonige på Lolland. Så ilde kan det gå.

Nu skal der jo nok være en del, der finder denne historie for tyk – sikkert også undervisningsministeren. Kristoffer er jo ikke Poul, og Poul er jo heller ikke nogen rigtig majestæt. Mc-Kinney Møller er ikke greve, om end han er en slags herremand. De tyske grever er jo ikke rigtige eller var ikke rigtige banker, de var heller ikke rigtige indenlandske opkøbere af guldrandede statspapirer.

Alligevel ser det nu ud, som om historien faktisk er ved at gentage sig. Det startede jo både hensynsløst og glat i 1982 – et rigtigt karatehug. Store løfter: stol trygt på os, ikke bare kasseunderskuddet, men rigets usømmelige gæld skal fordufte! Eksporten skal eksplodere, det skal atter kunne betale sig at tjene penge. Ævl, kævl og surmuleri skal vige

for glade, friske danskere. Stor tilfredshed blandt nutidens herremænd. Oppositionen var lamslået, fagbevægelsen ikke mindre, ja, den var vel for en dels vedkommende nærmest lidt imponeret.

Så kom hverdagen. Den første bid land, vore dages Kristoffer mistede kontrol over, var landets sikkerhedspolitik. Oppositionen fik helt uventet hjælp fra landets udenrigsminister, der nærmest forguder konfrontation, og egentlig vil jeg i dag gerne sige tak til udenrigsministeren, som desværre ikke er her. Tak, fordi han hjalp os; det gjorde arbejdet meget lettere, og der er jo ingen grund til unødigt slæv.

Så begyndte de vidtløftige løfter om, at det skal kunne betale sig at spare, at krakelere. Regeringen bed tidligere heftige angreb på pensionsbeskatning i sig og gennemførte selv den forhadte pensionsbeskatning. Siden kom skatter og afgifter dryssende i en lind strøm, ja, selv landets skattenægterbevægelse tog i en periode del i gildet. Skattetrykket steg på bedste uborgerlige manér. Det hele kronedes med et omfattende skatteforlig.

Om dette kan der siges meget ondt, og det er der også gjort. Jeg finder det dog interessant, at mens socialdemokratiet ikke har høstet mange smæk fra sine egne for dette skatteforlig, så har de borgerlige partier til gengæld høstet smæk, så det klodser, fra deres egne.

Så kom turen til miljøpolitikken, og i dag står vi i den helt enestående situation, at det stort set er den miljøpolitik, som oppositionen går ind for, der gennemføres skridt for skridt. I modsætning til sikkerhedspolitikken sker dette med et bredt flertal. Miljøministeren fravalgte klogt udenrigsministerens konfrontationskurs. Han lagde øret til græsrodderne og valgte at stemme for. Øjensynlig havde han også hjertet med i ganske mange sager, og så er det jo altid behageligt for en regering at undgå for mange åbenlyse nederlag.

Så krakelerede retspolitikken. Justitsministeren ville have mere politi og flere beføjelser til efterretningsvæsenet. Det var sidste sommer. Han måtte nøjes med et par ekstra politihunde.

Offentlighedsloven blev syet efter oppositionens mønster, og anonyme vidner røg sig en tur. Og sådan kunne historien fortsætte meget, meget længe. Christiania er sikret, et

[Anne Grete Holmsgård]

TV 2, der hænger og dingler i en tynd færøsk fiskesnøre, en undervisningsminister, der har formået at molestere tidligere tiders tradition for brede uddannelsespolitiske forlig og endog formået at gøre sig selv til grin på sin gymnasierreform, en arbejdsminister, der har formået at få samtlige – samtlige – organisationer til at forlade det Bonnerupudvalg, der skulle støbe kugler til et ideologisk opgør på A-kasseområdet, osv. osv.

Det karakteristiske for hele denne historie er, at oppositionen faktisk har formået at rive flere og flere områder fra vor tids Kristoffer. Tilbage sidder han, denne Kristoffer – og nok så hårdnakket, må jeg sige – med den økonomiske politik.

Det betragter vi som både utilstedeligt og katastrofalt, katastrofalt for de mennesker, der er blevet trampet på gennem fastfrysning af dagpengesatser og sociale bistandssatser, katastrofalt for de grupper på arbejdsmarkedet, der ikke har kunnet gennemhulle regeringens snævre indkomstpolitiske ramme. Jeg tænker på de store grupper af offentligt ansatte og ufaglærte på det private arbejdsmarked, der har været dem, der har måttet betale indkomstpolitikken, mens andre har kunnet gennemhulle den. Katastrofalt for den offentlige sektor, der oplever medarbejderflugt. Tåbeligt, fordi netop dette, kombineret med regeringens ideologisk styrede privatisering af opgaver, betyder, at løsningen af disse opgaver bliver langt dyrere, end de ellers var blevet, og katastrofalt for landets samlede økonomi. For i lighed med Kristoffer uden Land har denne regering jo netop ikke formået at gøre indhug i gældsætningen, men tværtimod formået at øge den. Kasseunderskuddet er væk. Ja, det er rigtigt, men i 1986 – i år altså – vil alene rentebetalingerne på ind- og udlandsgælden lægge beslag på et beløb, der svarer til 30 pct. af statens samlede drifts- og anlægsudgifter. Det er ingen ringe bedrift på så få år.

Nu må det snart høre op. Og det rimelige er vel, at oppositionen kommer til.

Jeg må ærligt indrømme, at for et par år siden – det var under denne regerings første regeringsår – overvejede vi i VS' gruppe at stille en mistillidsdagsorden, ikke til regeringen, men til oppositionen, fordi vi syntes, den gjorde det dårligt. Siden har sagen forandret sig, og derfor vil jeg i dag gerne på VS' vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget takker oppositionen for dens solide indsats i det forgangne folketingsår og opfordrer på denne baggrund oppositionen til snarest muligt at overtage resten af ansvaret for landet, således at yderligere katastrofer af økonomisk og menneskelig art undgås.

Tinget går herefter over til næste punkt på dagsordenen.«

Jeg er helt og aldeles overbevist om, at oppositionen vil kunne udføre dette arbejde og gøre det ganske betydeligt bedre end den nuværende regering, selv i den situation, hvor den har fået enestående hjælp fra os andre.

Ikke fordi jeg tror, det bliver let. Jeg tror afgjort ikke, det bliver let, og alle ved jo, at den gæld, der cykler deropad i øjeblikket, er der nogle andre, der kommer til at sidde med på et eller andet tidspunkt, for det ser jo ikke ud til, at denne regering er i stand til at få fjernet den eller gjort bare så rimelige indhug i den, at oppositionen kan få rimelige vilkår, når den tager over.

Jeg tror, der er to hovedproblemer. Det ene er, at oppositionen, når den kommer til, vil blive mødt med nogle særdeles sure og vrisne miner fra det ellers glade og optimistiske danske erhvervsliv. Der vil næppe være den largeness at finde, som der er at finde i dag, hvor det dog indskrænker sig til en muggen Mc-Kinney Møller og lidt vrisserier rundt omkring. Nej, så vil bissen blive skruet på, og den vil blive skruet på på børsen også.

Det andet problem kunne blive for store forventninger om guld til alle fra denne opposition. Det har en række, nej, alle de borgerlige ordførere beskæftiget sig ganske aldeles ukvalificeret og overfladisk med i deres ordførerindlæg. Så galt kommer det ikke til at gå, for jeg kan allerede se, at alle partierne i oppositionen godt ved, at man ikke skal gå ud og love guld og grønne skove til alle, jo, grønne skove, men ikke guld til alle. Vi står med en udlandsgæld, som skal tackles. Det ved socialdemokratiet, det ved SF, og det ved VS – eller i hvert tilfælde den største del af VS. Det, vi skal, er, at vi skal omfordele. Vi skal omfordele det eksisterende og det nødvendige arbejde. Vi skal omfordele solidarisk i stedet for den usolidariske omfordeling, der foregår i øjeblikket.

[Anne Grete Holmsgård]

Det bliver ikke let, og det kræver fremfor noget, at vi påtager os det som en fælles opgave, en fælles opgave for socialdemokratiet, for fagbevægelsen og for venstrefløjen. Det kræver også, at vi bliver i stand til at gøre os umage med at tænke nyt, tænke i de baner, der hedder, at en række problemer også skal løses gennem ressourcebesparelser. Hvor ville det være flot, hvis et arbejderflertal ville være i stand til at gå ind og forme en energipolitik, der sikrede mindre energiforbrug, mindre energiimport og på denne måde bidrog til at løse betalingsbalanceproblemerne. Det ville være fantastisk flot. Hvor ville det være flot, hvis den samme regering ville være i stand til at sige: nu sikrer vi jer med hensyn til boligøkonomien, ikke ved at vi giver jer et voldsomt hug i jeres indkomst, for at I kan betale stadig stigende ejendomspriser, nej, i stedet for holder vi ejendomspriserne i ave! Og hvor ville det være flot, hvis den regering ville være i stand til at sige: hvad I ikke får af guld i posen, det får I af indflydelse på jeres arbejdsplads, offentlige arbejdspladser, private arbejdspladser, og i form af indflydelse på den lange række af institutioner, som I befinder jer i og omkring hver dag. Hvis vi kunne det, og hvis vi turde det – og jeg tror, vi både kan og tør – kunne vi for alvor sige: velkommen i den grønne lund!

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg har modtaget et forslag om motiveret dagsorden, som tilsyneladende er skrevet ned i stor hast med en håndskrift, som jeg ikke på stedet vil stå inde for at jeg kan læse op, og derfor skal jeg bede om, for ikke at citere forkert, at den bliver skrevet i en form, som er mere tilgængelig for formanden.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det er da muligt, at den dagsorden, vi her hørte, har fremkaldt forbavelse hos et og andet medlem af tinget, men ikke hos mig. Som en, der i 12 år omhyggeligt har fulgt børne- og ungdomsudsendelserne i Danmarks Radio, må jeg sige, at det er lige nøjagtigt skåret efter den læst. Og jeg vil gerne sige, at det har socialdemokratiet og socialistisk folkeparti rigtig ærligt fortjent. Dette sidste indlæg og denne dagsorden kommer til at stå som et værdigt monument over opposi-

tionens indsats i dag. Jeg synes, man skal tage sin egen dagsorden tilbage og stemme for det vrøvl, som står i denne dagsorden. Det ville passe ganske glimrende.

Og så skal jeg lige hjælpe på talerens fantasi. Taleren begyndte at fantasere om, hvad Mærsk Møller og andre ville sige. Taleren kan slet ikke forestille sig, hvor mange hundrede tusinde mennesker der står i protest hernede fra arbejdspladserne, når de ikke har fået en kæft af alt det, som VS har gået og bildt dem ind i årevis, suppleret af Røde Mor og jeg ved ikke, hvor mange banjospillere de ellers kan få med dernede.

Men tilbage til det alvorlige i sagen, og det er – det er afsløret lige fra hr. Svend Auker og fremefter – at denne opposition har nogle fantastiske evner i opposition til at fortælle andre, hvad de burde gøre, og til nu og da at få andre til at gennemføre ting, som man ikke selv turde gennemføre, da man sad i regering. Det er det, som fremtræder klarest af denne debat i dag, og da kan man ikke få et bedre monument end fru Anne Grete Holmsgårds dagsorden, eller hvad man nu skal kalde den, som jeg håber hurtigt kan blive trykt og komme til alles, herunder også pressens, kundskab. Og så kan P4 lave ekstraudsendelse i den anledning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Udtrykket »en kæft« passer dårligt til tingets normalt høje debatniveau.

Dohrmann (FP):

Nu er dagsordenen jo ikke omdelt, og jeg kan forstå, at det havde heller ikke hjulpet ret meget, om den havde været det. Men fru Anne Grete Holmsgård udtalte i hvert fald, at oppositionen skulle have mere magt. Fremskridtspartiet er som bekendt ikke med i regeringen, og vi er heller ikke noget støtteparti i egentlig forstand. Derfor vil jeg gerne sådan til afklaring spørge, om fru Anne Grete Holmsgård regner fremskridtspartiet med til oppositionen i denne forbindelse, og om hun også mener, vi skal have større magt.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg har ikke haft så meget tid til rådighed som hr. Erhard Jakobsen, så jeg har ikke været i stand til at følge udsendelserne fra bør-

[Gert Petersen]

ne- og ungdomsafdelingen, men nu har vi altså hørt en eksperts udsagn, en virkelig ekspert, og jeg må sige, at det havde ikke anet mig, at udsendelserne fra den afdeling var så fremragende. Det kan vi forstå de er.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Midt i den i øvrigt velformulerede tale, som jeg komplimenterer fru Anne Grete Holmsgård for, faldt der en lille skruptudse om, at der ikke skulle være skabt brede flertal i uddannelsespolitikken. Jeg gør opmærksom på, at der kun var ét parti, der stemte imod skoleforliget for 1 år siden, og det var VS. Hvis det kan kaldes et snævert forlig, så er jeg tilhænger af snævre forlig. Og min sandten om ikke det i år lykkedes at skabe et næsten lige så bredt flertal for en gymnasie-reform. At den så ikke kunne vedtages her før sommer ... (*Munterhed*) .. ja, det er der endnu ingen, der har kunnet forklare, og der er i hvert fald ingen, der indtil nu har givet mig skylden for det.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Som en af dem, der i en del år har lavet børne- og ungdomsprogrammer i Danmarks Radio, vil jeg godt takke Anne Grete Holmsgård. . .

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Fru!

Ingerlise Koefoed (SF):

. . . fru Anne Grete Holmsgård, sådan sagde vi ikke i børneprogrammerne, derfor glemte jeg det. Jeg vidste godt, at vi var gode i de programmer, men det forstår jeg da også, når jeg hører, hvor dybt indtryk de har gjort på hr. Erhard Jakobsen, men jeg vidste ikke, at vi var så gode, at vi kunne inspirere til næsten det mest kvalificerede indlæg, jeg har hørt i denne debat i dag. Tak for det, jeg skal bringe det videre til de andre, jeg kender fra børne- og ungdomsprogrammet.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Ja, det er stadig afslutningsdebatten, vi er i gang med.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg synes, det er så synd, hvis hr. Dohrmann ikke får noget svar, så jeg vil godt, ikke på oppositionens vegne, men forhåbentlig da på socialistisk folkepartis vegne besvare i første omgang hans spørgsmål med et meget klart: nej, hr. Dohrmann. Jeg forstod fru Anne Grete Holmsgård sådan, at det drejede sig om oppositionens arbejde, og det understreger måske det klare nej.

Så vil jeg godt lige spørge undervisningsministeren med hensyn til den gymnasie-reform, der var flertal for: var det således, at det radikale venstre var med i det flertal? For så forstår jeg bedre, hvorfor den ikke er blevet vedtaget.

Steffensen (KrF):

Firkløverregeringen bliver snart 4 år, og kristeligt folkeparti vedstår sit regeringsmedansvar helt og fuldt. At 4 selvstændige partier har formået at holde sammen om en regeringsdannelse i snart 4 år, er i vort lands politiske historie i sig selv en bedrift, og de positive resultater, som det har medført, er der jo gjort rede for.

For første gang i 12 år forventes der ikke et underskud på statsbudgettet, men der bliver tale om et overskud på omkring 0,3 mia kr. for 1986. Regeringen har hele tiden satset på at få investeringerne op, så det bliver muligt at gennemføre fastkurspolitikken og de frie kapitalbevægelser. Dette sammen med indkomstpolitikken er afgørende for at realisere lav rente, lav inflation og en konkurrenceevneforbedring på eksportmarkederne. Resultatet er blevet, at mange flere mennesker er kommet i arbejde. Kort sagt, genopretningen af Danmarks økonomi er ved at lykkes.

Der er dog ét problem, som må og skal løses hurtigt, og det er underskuddet på betalingsbalancen. Det er vigtigt, at eksporterhvervene styrkes, og her er det især de mindre virksomheder, som må tilgodeses.

Det er kristeligt folkepartis opfattelse, at eksportkreditterne i højere grad bør gå til mindre virksomheder; de har ikke de samme muligheder for eksportekspertise, som de store firmaer har. De støtteordninger, som er iværksat, har tilsyneladende ikke haft helt den ønskede effekt, og derfor må man overveje, om man skal ændre støtteordningerne fra direkte tilskud til eventuelt skattemæssige

[Steffensen]

incitament, f.eks. skattefri henlæggelser til eksportfremstød.

I den forbindelse foreslår kristeligt folkeparti, at mulighederne for at oprette eksportcentre undersøges. Ideen med sådanne eksportcentre er, at virksomheder, der ønsker at afsætte deres produkter i udlandet, kan henvende sig til eksportcentrene og få dem til at forestå eksportarbejdet. Små og mellemstore virksomheder kan så især drage nytte af dette tilbud, og vi er sikre på, at gennemførelsen af et sådant initiativ vil resultere i et mere effektivt eksportarbejde, og at mange af virksomhederne vil satse på en større eksport.

Den aftale, regeringen har truffet med de kommunale organisationer, finder kristeligt folkeparti særdeles værdifuld, og vi understreger nødvendigheden af, at balancen mellem den private og den offentlige sektor opretholdes, for at samfundet kan fungere tilfredsstillende; det gælder også, når der er tale om aflønningen af medarbejderne i de to sektorer.

Kristeligt folkeparti er tilfreds med de opnåede politiske resultater i det forløbne folketingsår. Væsentlige punkter i kristeligt folkepartis program er omsat i praktisk politik, f.eks. i skattereformen. Den er nævnt af mange ordførere i dag, med rette. Jeg vil også godt nævne et par eksempler.

Der gennemføres en tiltrængt fradragssaning, hvor næsten alle fradrag i fremtiden vil få en skatteværdi på ca. 50 pct. uanset indtægtens størrelse. Dermed kommer man den omsiggribende skattetænkning til livs.

I skatteforhandlingerne lykkedes det at bevare gavebrevsordningen, selv om fjernelse af denne ordning også var i søgelyset. Nu kan man give 15 pct. af sin personlige indkomst, og dette er fradragsberettiget, og såfremt begge ægtefæller har indtægtsgivende arbejde, må de begge uafhængigt af hinanden give 15 pct. af deres indtægt. Da vi ved, hvor vigtigt det er for hele menighedslivet og mange humanitære institutioner i Danmark, er det afgørende, at vi er nået frem til dette politiske resultat.

Et andet meget væsentligt element i skatte-reformen er, at splittingsystemet nu er knæsat som princip, idet den hjemmearbejdende ægtefælle er tilgodeset således, at den grænse på 130.000 kr., der gælder for aftrapning af personfradragene, ikke gælder for hjemmearbejdende ægtefæller. Nu kan familien tjene

op til 260.000 kr., inden aftrapningen af personfradragene finder sted.

Igennem mange år har kristeligt folkeparti kæmpet for, at ydremissionærernes børn fik den samme status som alle andre udsendte danskeres børn. Det er nemlig sådan, at når forældrene gør tjeneste uden for Danmarks grænser i Danida eller andre hjælpeorganisationer, så betaler den danske stat børnenes undervisning det pågældende sted i verden. Kristeligt folkeparti har bestandig hævdet, at den samme fordel burde danske missionselskaber have. Dette er nu gennemført.

Ligeledes har loven om Arbejdsgivernes Elevrefusion været en betydelig belastning for missionselskaberne, og kristeligt folkeparti har nævnt det ved mange både indledningsdebatter og afslutningsdebatter i de senere år. Vi nævner det også her i dag, for den lov er blevet ophævet i denne samling, og det er vi meget tilfredse med.

Vi har allerede tidligere i dag været inde på problemet samordningsfradrag, og som jeg nævnte efter hr. Svend Aukens indlæg, fremsatte kristeligt folkeparti i 1980 og i 1982 forslag om ægtefællers pensionsretlige stilling. Forslaget gik ud på at give de gifte pensionister samme rettigheder, som tilkommer to enlige pensionister, der lever i et såkaldt papirløst forhold, og det er også det, man kalder samordningsfradraget for ægtefæller. Diskriminationen af ægteskabet betød, at tjenestemandspensionen forringedes med ca. 25.000 kr. pr. år for en tjenestemand, blot fordi han eller hun var gift med en folkepensionist.

Finansministerens lovforslag om en løsning af dette problem er nu vedtaget i denne folketingssamling, og det går altså ud på, at man over en 3-årig periode afskaffer dette samordningsfradrag. Vi er glade for, at det er lykkedes at nå det mål.

I mere end 10 år har kristeligt folkeparti arbejdet for at få landsbevillingsnævnet nedlagt. Folketingsgruppen har taget mange initiativer i disse år, men hver gang har et større eller et mindre flertal her i folketinget nedstemt forslagene. I denne samling har et næste enigt folketing vedtaget regeringens forslag om nedlæggelse af landsbevillingsnævnet.

Det faktum, at spiritusmisbruget reelt overstiger det danske samfund 4-5 mia kr. årligt, må resultere i langt større forebyggende ar-

[Steffensen]

bejde og indsats. Denne indsats er på nuværende tidspunkt alt for ringe. Det er f.eks. urimeligt, at der på årsbasis ofres kun 2 mill. kr. på information om spiritusmisbrug. En intensiv oplysningskampagne er nødvendig, og her bør også radio og TV inddrages.

Et af de vigtigste forslag i denne samling er lovforslaget om oprettelse af et etisk råd, der skal give indstilling til indenrigsministeren om fastsættelse af regler ved lov om beskyttelse af befrugtede menneskeæg og levende fostre eller fosteranlæg. Tilsvarende gælder for genetiske forsøg på menneskelige kønsceller, som bliver brugt til befrugtning.

Enhver kan sige sig selv, at vi her står ved en skillevej for menneskeheden, hvis vi ikke fastholder den kristne etik som fundament. Vi håber derfor, at det lykkes i bred enighed at få vedtaget regeringens lovforslag herom.

Til det etiske råd har kristeligt folkeparti foreslået, at såvel folkekirken ved en repræsentant for vort lands biskopper som frikirkerne ved en repræsentant udpeget af frikirkerådet bør have sæde, ligesom vi også gerne vil have, at handicaporganisationerne bliver repræsenteret i dette råd.

De landbrugslove, som vi har haft til behandling og beslutning i denne folketings-samling er væsentlige fremskridt, både loven om nye sammenlægningsgrænser (lov om landbrugsejendomme) og loven om forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget. Jeg kan kort sige, at kristeligt folkeparti er tilfreds med at få lagt nye og bedre grænser for sammenlægning, idet vi ikke ønsker landbruget centraliseret i storbrug.

Sikkerhedspolitikken har været belastet af de forskellige dagsordener, der er kommet fra socialdemokratiet og venstrefløjen på skift, men kristeligt folkeparti mener, at vi bør vedstå vore forpligtelser i NATO, og vi mener, det er en alvorlig sag, hver gang man vedtager dagsordener her i folketinget, der sætter spørgsmålstegn ved, om vi nu vil leve op til disse forpligtelser. Vi håber, at et bredt flertal af partier fortsat kan stå sammen om sikkerhedspolitikken efter de linjer, Dyvigudvalget har afstukket, og sådan som arbejdet foregår i Knud Østergaard-udvalget.

Vi er tilfredse med, at u-landspolitikken nu er fastlagt således, at stigningstakten for bistanden fortsætter, så vi så hurtigt som muligt kan nå vor målsætning, nemlig at yde 1 pct. af bruttonationalproduktet.

Vi glæder os også over, at regeringen fører en konstruktiv miljøpolitik. Her har jeg lyst til at sige til fru Anne Grete Holmsgård, at er der noget område, hvor der har været bred enighed om lovforslag, der er blevet vedtaget, så tør det nok siges at være på dette, og det klareste eksempel herpå er jo, at vi vedtog miljøbeskyttelsesloven i formiddags i stor enighed.

Selv om der er sket forbedringer på det familiepolitiske område – både for børnefamilien og i det hele taget – i denne samling, er der dog endnu mange muligheder for at forbedre familiens vilkår. Det er sådan, at jo mere vi styrker familien, jo mere styrker vi også samfundet, og der findes efter vores opfattelse ikke en trygtere ramme for børnene og for den opvoksende slægt end familien. Kristeligt folkeparti vil derfor fortsat vedholdende arbejde for, at forældre får en reel økonomisk mulighed for at vælge, hvordan de ønsker deres børn passet. Vi mener også, at der må skabes reelle muligheder for deltid og flekstid uden tab af anciennitetsmuligheder.

Vore traditioner som folk er talrige. Traditioner er særdeles værdifulde at bevare, hvis man samtidig gør sig klart, at man ikke kan leve af traditioner alene. Det gælder også vort folkestyre. På én og samme tid må man sprænge traditionens ramme og samtidig bevare fundamentet.

Verden og vort samfund er komplicerede, og vort samfunds største problem er menneskets umenneskeliggørelse i vor tekniske verden. Menneskeværd er et ord, der står i fare for ikke blot at blive et fremmedord i vort folk, men også i vort samfund. Men det enkelte menneske er uendelig meget værd trods dataskærme og ekspertvælde, for livet er ukrænkeligt.

Det er stadig væk sådan, at fremtiden skabes af nutidens meninger og handlinger. Vi må i alle sammenhænge være med til at skabe menneskeværd, og spørgsmålet er så hvordan.

Oftentimes må vi jo ty til vore digtere for at få det sagt, vi alle føler, men som vi har svært ved at formulere. En af vor egen samtids digtere, nu afdøde Ole Sarvig, udtrykker det bl.a. sådan i et digt, som udkom i 1981:

Du stjernemand fra dødens høj,
som midt i ja og nej og støj,
fra tusind og totusind år

[Steffensen]

ved vores side går:
den nærmeste i dagens hede,
hvor vi forblændet af vor vrede
slet ingenting forstår,
og som ved aftnens rejsebord
forlader os for med dit ord
at lade verden leve.

Vi mener i kristeligt folkeparti fortsat, at det er et bæredygtigt fundament for fremtiden.

Pia Kjærsgaard (FP):

Af de fire regeringspartier, venstre, CD, konservative og kristeligt folkeparti, har befolkningen efterhånden fået et grundigt kursus i, hvordan man fører borgerlig politik. Det er et kursus, som jeg tror der er mange der er blevet skuffet over, og hvor man burde få pengene igen, men med borgerlig misforståelse er der ikke nogen, der får noget som helst tilbage.

Det optimistiske firkløver er visnet, uanset hvordan man har prøvet at tilbagevise det under debatten i dag, fordi det lod ukrudtet vokse op omkring sig. Firkløveren har ladet socialisterne overtage mere og mere af det, der skulle være alternativet til tidligere socialdemokratiske regeringer.

Alternativet er i et kort glimt blevet synligt, men det står klart for flere og flere, at et ægte alternativ bliver der desværre ikke tale om. Forlig efter forlig har bekræftet, at disse fire partier ikke har ændret holdning fra fordums forlig, hvor borgerlige og socialister kørte det danske samfund frem mod afgrunden.

Et helt afgørende slag mod den danske befolkning blev skattereformforliget, der på afgørende vis sætter staten til at kontrollere og bestemme over kommende skatteforhøjelser, mens befolkningen står magtesløs. Skattereformen er et digert værk, som socialdemokratiet helt berettiget glædede sig over at have fået i hus. Dette gigantiske skatteforlig står nu klar til at blive bragt i anvendelse – i sandhed et sort kapitel for borgerlige vælgere.

I første omgang har skatteministeren oplyst at reformen vil betyde en mulig forbrugsudvidelse på 2,5 mia kr. Det lyder jo meget besnærende, men jeg vil godt komme med den påstand, at de penge ikke når ret langt. Staten vil gribe ind og hive pengene

hjem igen, lige så hurtigt som de er blevet givet fri. Hvis man tror, at skattetryksreformen skal være ensbetydende med skattelettelser, så er det anbefalelsesværdigt at få denne opfattelse revideret hurtigst muligt. Alene det at forsøge at bevare overblikket på skatteområdet er en opgave, som må betragtes som umulig. Skattetryksreform eller ej: der er i de senere år udstedt en stadig stigende strøm af love, bekendtgørelser og cirkulærer, der følges godt op af utryghed.

Også fiktionsskatter, som betales efter teoretiske begreber, er blevet et væsentligt indslag i denne regerings politik. Realrenteafgiften, formueskatten og den skattepligtige lejeværdi er nogle af disse begreber, der efter fremskridtspartiets mening er uacceptable, og som naturligvis skal afskaffes.

Vi nærmer os jo mere og mere et samfund, hvor skattevæsenet egenrådigt kan bestemme, hvad skatteyderne skal betale. Det er uholdbart og fantastisk ringe, at en borgerlig regering ikke har ændret ved disse forhold og i stedet har forøget disse former for beskatning.

Men beskatning er jo en af regeringens kæphest, til trods for at statsministeren ved sin tiltræden den 5. oktober 1982 udtalte, at en forøgelse af skattetrykket ville den nye regering ikke anse for at være et egnet middel til at få underskuddet på statsfinanserne bragt ned. Det er da nok muligt, at statsministeren mente, hvad han sagde, men vi er så vant til, at handling ikke følger ord.

I 1986 er Danmark det land i verden, der har det højeste skattetryk, et skattetryk, som er over 51 pct. – 51 pct., når jule- og påskepakker er indregnet. Da et borgerligt regeringssamarbejde senest var aktuelt, det vil altså sige under VKR-regeringen, passerede skattetrykket 40 pct., hvilket også var en rekord. På kun små fire år er det samlede skattetryk steget med 7 pct. af bruttonationalproduktet, og erhvervsskatternes bidrag er næsten fordoblet til over 5 pct. af bruttonationalproduktet.

Den tillid, borgerne havde til, at der kunne fremvises et alternativ til den socialdemokratiske skandaleøkonomipolitik, er forsvundet. Regeringen har forspildt den chance til at vise, at der var alternative muligheder, men man ligger fuldstændig, som man selv har redt. Undladelsen af besparelser på de

[Pia Kjærsgaard]

offentlige udgifter er en af årsagerne, der bekræfter dette.

Når oppositionen gennemfører sin politik på væsentlige områder, som vi gang på gang har set det ske, undskylder regeringen sig med sin mindretalsstatus. Når regeringen så gennemfører ting, der skal være regeringens mål, sker det ved hjælp af typisk socialdemokratiske løsninger, nemlig skatteforhøjelse, afgiftsforhøjelse og mere offentlig styring. Netop derfor er de fire regeringspartiers politik ikke en alternativ politik, eftersom man spiller ud med modpartens egen politik. Det er jo bl.a. ikke så svært at få balance på statsbudgettet, når det sker ved at øge skatterne. Finansministerens begejstring over statsbudgettet er derfor ikke noget at skrive hjem om.

Der er selvfølgelig resultater, der kan glæde, og her tænker jeg på de 120.000–140.000, der er kommet i arbejde. Ganske vist viser arbejdsløshedsstatistikken stadig, at der er ca. ¼ million danskere, der ikke har arbejde, men nogle må dog være kommet i arbejde. Det har altså langtfra været nok, og de indgreb, der har gjort det muligt, er fremskridtspartiet stort set uenigt med det borgerlige firtal om.

For hvad har vi oplevet ske ude omkring, for at regeringen kan bryste sig af disse tal, der dog er så små? Ja, af en eller anden grund tror partier, der kalder sig borgerlige, at dette mål løses ved at forhøje skatter og afgifter. Hvis nogen ikke kan se alternativet til en socialistisk regering, så er vi helt enige. Julepakker, påskepakker, tvangssparing, afgifter og afgifter og afgifter er de midler, vi møder, mens udgifterne til offentlig papiradministration vokser og vokser og opsuger alle de pakker og afgifter, de borgerlige partier pålægger os.

Med stor overbevisning udtalte statsministeren for nylig, at nu kunne det være nok. Ordene faldt, efter at han med sit yndlingsparti var blevet enig om at udsætte pinsepakken til efteråret. Vi havde ellers hørt, at påskepakkens 10 mia kr. ikke var borgerlig politik; det mener justitsministeren i hvert fald ikke. Ikke desto mindre fik vi påskepakken »forærende« af regeringen. Det er da ejendommeligt, at denne selvransagelse ikke finder sted, for skaden er sket ikke for første, men for anden gang.

Vi kunne måske få at vide, om justitsministeren mener, at julepakken er borgerlig politik, om realrenteafgiften er det, om den tvungne opsparing er det. Vi vil også gerne høre om de andre ting, regeringen har gennemført, og som ikke er borgerlig politik, og jeg skal i den forbindelse klage over – og jeg er ked af – at hverken justitsministeren, statsministeren eller finansministeren er her i øjeblikket.

Jeg vil derfor opfordre justitsministeren til i hvert fald senere på dagen at tage ordet om dette vigtige spørgsmål, der må formodes at interessere de vælgere, der ventede, at de fire partier ville føre borgerlig politik, hvilket justitsministeren imidlertid selv har afkræftet at man gør.

Den socialdemokratiske skattedeform vil betyde yderligere offentligt ansatte personer og dermed færre penge i de skattetryksplagede borgeres lommer. De offentlige udgifter er samtidig vokset med to cifrede milliardbeløb, og regeringens oprindelige mål om at reducere de samlede offentlige bruttoudgifter med 3 pct. fra 1983–84 og derefter fastholde udgifterne uændrede på det nye niveau er lige så stille opgivet.

I stedet for forsøger regeringen at holde de offentlige nettoudgifter fast på det nuværende, høje niveau. Regeringen har altså også i dette spørgsmål skiftet standpunkt og accepterer en højere vækst i bruttoudgifterne, blot der bliver dækning ved hjælp af højere gebyrer, takster og brugerbetaling.

Påstande om nedskæringer inden for offentlig regie har ikke holdt stik. Det er pænt, at regeringen verbalt fremlægger fremskridtspolitik, men når den skal udføres i praksis, svigter modet, og man går stik modsat af det, man lover. Derfor stiger de offentlige udgifter.

De seneste år regeringen har siddet, er antallet af offentligt ansatte vokset med 15.000–16.000 personer, så en lille million mennesker er offentligt ansatte; det er i hvert fald ikke langtfra. Disse helt vanvittige forøgelser af antallet af personer, der skal udføre deres arbejde bag et blankpoleret skrivebord på bekostning af erhvervslivet, ser ikke ud til at ryste hr. Fogh Rasmussen fra venstre, der i Børsens Nyhedsmagasinet den 26. maj 1986 skriver:

»Tåperiseriet over de påståede nedskæringer i den offentlige sektor savner altså

[Pia Kjærsgaard]

bund i virkeligheden. Den hele hurlumhej dækker over, at institutionerne og personaleorganisationerne har skullet vænne sig til lavere vækst end tidligere.

Den politiske realitet er imidlertid, at mange vælgere tror, at regeringen har skåret drastisk ned i den offentlige sektor. Ifølge flere meningsmålinger kan dette image koste regeringen stemmer.«

Her ser vi altså et helt klart bevis på, at regeringen ønsker at gå på stemmefiskeri hos de offentligt ansatte. Det første af de borgerlige partier har opgivet og har offentligt vedkendt sig en politik, der på alle måder ligner, hvad en socialdemokrat ønsker at udføre. Det er stensikkert, at den politik ikke vil bedre den elendige økonomiske politik en disse.

Ser vi så på firkløverregeringens evne til at bekæmpe den indenlandske gæld, kan det konstateres, at det er en fiasko. Det kan man roligt sige, når en gæld på 182 mia kr. ved regeringens tiltræden nu er vokset til en gæld på over det dobbelte, altså over 375 mia kr.

Den samlede nettogæld til udlandet er nøjagtig lige så elendig, nemlig på en kvart billion kroner, og den vokser immervæk hver time med ca. 2,5 mill. kr.

Statsministerens og for den sags skyld flere af de borgerlige regeringsmedlemmers troværdighed er gang på gang havnet i skammekrogen. Jeg tænker ikke mindst på de reaktioner, der kommer, når økonomer, vismænd eller fremskridtsfolk erklærer, at der må komme nye indgreb. Hvem husker ikke statsministerens udtalelser i slutningen af september 1985 om, at man ikke skulle lade sig gribe af panik og foretage indgreb, som de kommende måneders udvikling antagelig ville gøre overflødige? Det var de vege statsmandsord, som fik regeringen til at lave et panikindgreb 2 måneder efter.

Påskepakkeoplægget blev lige så utvetydigt afvist af den daværende konservative ordfører, hr. Gammelgaard. Som belønning for denne forkerte oplysning fik den konservative ordfører et fiskeriministerium at passe, og vi andre fik en påskepakke. Statsministerens glæde over afgifts- og skattepakker led dog et pinsenederlag, og vi fik ikke yderligere afgifter fra regeringen. Men vent bare til efterårsferien, så er den gal igen!

Lige meget hvor mange gange regeringen pålægger befolkningen nye afgifter, vil det

ikke lykkes på et eneste tidspunkt at bremse den accelererende økonomiske ruin. Nye tilskud er stillet eksporten i udsigt af den nye industriminister, men disse tilskud kan jo kun tages et eneste sted fra, nemlig fra de samme, der betaler ministerens vederlag, de danske skatteydere. Tilskud løser ingen verdens ting. Det, der skal til, er selvfølgelig besparelser, besparelser og besparelser, og det er regeringen, der skal spare – det er ikke befolkningen – så vi igen kan konkurrere med udenlandske varer.

Tilskud er heller ikke nogen alternativ politisk løsning udtænkt af en borgerlig minister. Modellen kendes til bevidstløshed fra socialdemokratiske regeringer.

I nogle år har vi haft en regering bestående af fire partier, nemlig venstre, kristeligt folkeparti, CD og det konservative folkeparti. Disse fire partier har ved fælles anstrengelser bibragt den danske borger et nyt rekordskattetryk og et tilsvarende afgiftstryk. Denne form for politik betegnes som »borgerlig« og indeholder så megen gift, at man i en periode kan se en optimisme forude for derefter at måtte se realiteterne i øjnene og mærke optimismen fordufte langsomt, fuldstændig som når et cykeldæk taber luften langsomt.

Regeringen er nemlig ved at ligne en piftet cykel. Luften er ved at være lukket ud, og regeringen kører efterhånden faktisk kun på frihjul, idet det ikke er regeringens politik, men socialistisk tankegang, der kører linjen herhjemme.

Af en eller anden grund har socialdemokratiet også kunnet være dominerende i udenrigs- og forsvarsspørgsmål, hvor regeringens fire borgerlige partier så godt som hver gang har indtaget en »ved ikke-holdning«, nemlig ved at undlade at stemme, når den ene dagsorden efter den anden har pillet troværdigheden af vort NATO-tilhørsforhold. Alt sammen noget til stor morskab for socialdemokratiet og de radikale, der ikke undslår sig for at bringe Danmarks navn i miskredit i Vesten, mens Øst roser regeringen for dens vattede holdning.

Jeg skal på fremskridtspartiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsordenen.

»Folketinget udtaler, at der i den kommende overenskomstperiode ikke vil blive

[Pia Kjærsgaard]

gennemført skatte- og afgiftsstigninger, som det har været tilfældet med jule- og påskepakke, den bundne opsparing, pensionskassetyveriet samt de stigende boligudgifter, der sammenlagt har resulteret i Danmarkshistoriens største skattetryk.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

Maisted (FD):

Jeg skal indlede med at sige, at jeg beklager, at Danmarks Radio, som råder over tre kanaler, ligesom den ikke fandt det nødvendigt at bringe åbningsdebatten, heller ikke finder det nødvendigt at bringe denne afslutningsdebat, som ville give befolkningen et indtryk af, hvad der foregår i folketinget. Det synes jeg simpelt hen er for dårligt, og det er en foragt for demokratiet fra Danmarks Radios side. Her havde man lejlighed til at høre samtlige politiske partier i folketinget, men man vælger at sortere, som man plejer, alt efter hvad man selv ønsker der skal bringes.

Med hensyn til regeringens politik er der ingen, der kan benægte, at der er opnået glimrende resultater. Der er sket mere end en halvering af renten, og man har været i stand til at holde en fast kronekurs. Der er sket et markant fald i ledigheden, og vi har opnået at have den laveste inflation i årtier. Og man har altså været heldig med at føre en fornuftig indkomstpolitik. Samtidig har man konstateret, ganske naturligt, at der ikke er råd til, at der bliver slappet af over for den offentlige sektor.

Problemet er imidlertid, at de offentligt ansatte selvfølgelig bliver utilfredse med den manglende styring af den private sektor. Det er klart, at man kan fastholde en stram indkomstpolitik over for den offentlige sektor, men at der mangler disciplin i den private sektor. Det bør være sådan, at den private sektor virkelig udviser disciplin i forhold til indkomstpolitikken, således at der kan blive plads til skattelettelse til alle.

Det nytter ikke, at man vil føre en politik, hvor man giver efter over for den offentlige

sektor, fordi der har været en løneeksplosion i den private. Kun ved, at man holder en disciplin og fører indkomstpolitik i den private sektor, vil der være plads til skattefrie lettelse for alle, og ved at hæve den skattefrie bundgrænse vil de svagest stillede blive bedre stillet.

Ligeledes bør man iværksætte sociale tiltag på det private arbejdsmarked på den måde, at man opretter produktive arbejdspladser for alle de mennesker, vi har, der er handicappede. Man har tit hørt den argumentation, at det skulle være konkurrenceforvriddende. Det passer ikke, for de udgør kun en meget ringe andel af den samlede arbejdsstyrke, og på den måde kan man altså hjælpe de handicappede, og selv om de kun er i stand til at indtjene halvdelen af, hvad man præsterer på de normale arbejdspladser, vil det give den gruppe af befolkningen en tilfredsstillelse og en følelse af at være med i samfundet. Det ville være et fornuftigt tiltag.

Til minuserne hos regeringen hører naturligvis den manglende privatisering af den offentlige sektor. Vi har hørt megen tale om det, men der er intet sket, for det kan jo måles ganske enkelt ved, at der sker et fald i antallet af offentligt ansatte. Dermed ville der blive frigivet midler til yderligere skattelettelse. Tværtimod har vi oplevet, at denne regering har sat verdensrekord i skattetryk. Man har også haft en manglende holdning til politiske spørgsmål som f.eks. Christiania og sikkerhedspolitikken. Man har også haft problemer med den voksende gæld til udlandet; det har man ikke været i stand til at løse. Det er minuserne.

Men dette hænger selvfølgelig sammen med regeringens forhandlingspartner, det radikale venstre. Det er en forhandlingspartner, der gerne leverer en række forslag, men nægter at betale prisen for dem. Men i tiltro til, at den reelle magthaver her i landet er Danmarks Radio og TV, er man altså klar til at viderebringe ethvert populært forslag inden for energiforsyningen, miljøpolitikken, afspændingspolitikken, socialpolitikken og sikkerhedspolitikken uden nærmere analyse af forslagene, og det bliver selvfølgelig støttet af den såkaldte opposition.

Med disse arbejdsvilkår skulle man tro at der var et alternativ til den siddende regering, men der findes intet alternativ til denne regering. Det alternativ, som bliver ført frem

[Maisted]

i medierne, uden at der foretages nogen analyse af det reelle indhold, er en alliance imellem socialdemokrater og kommunister, som kun fremsætter udgiftskrævende, populære forslag uden at fortælle befolkningen, hvad det vil koste at gennemføre dem i stigende arbejdsløshed og i fald i levestandarden.

Dog må jeg sige, at jeg har lyttet til hr. Jes Lunde i dag og var meget tilfreds med hans bemærkning om, at det klart ville betyde et fald i levestandarden for den danske befolkning, hvis SF fik indflydelse på den økonomiske politik.

Denne form for politik kan kun fremføres, fordi Danmarks Radio og TV ikke oplyser om denne koalition imellem kommunister og socialdemokrater og ikke oplyser, at det er en umulighed. Det er en ros til nogle socialdemokrater, at en sådan koalition er en utænkkelighed.

Problemet stammer selvfølgelig fra Danmarks Journalisthøjskole, der tåler sammenligning med journalistuddannelsen i Moskva, hvorom man har hørt, at journalisterne bliver uddannet under mottoet: propaganda og derefter agitation for partiets holdning over for befolkningen. Journalisterne fra Danmarks Journalisthøjskole får følgende vejledning fra Journalisthøjskolens prorektor, Gretelise Holm:

Vi udvælger, vi definerer, vi proportionerer, vi vinkler virkeligheden. Vi er arbejdere i bevidsthedsindustrien. Det er et stort ansvar, det er en stor magt. Vi befinder os midt på slagmarken, hvor kampen om virkeligheden udkæmpes, det giver skrammer, og det giver venner og fjender. Kun ideologiske analfabeter tror, at der findes objektivitet og neutralitet i denne kamp.

Det er prorektoren for Danmarks Journalisthøjskole, der har udtalt og skrevet disse ord, og så tror man vitterlig her i det danske samfund, at man kan forvente alsidighed i Danmarks Radio og TV. Det er naivt ud over alle grænser, og Danmarks Radio og TV dementerer da også hver eneste dag, at der er tale om objektivitet på det område, der hedder nyhedsformidlingen herhjemme. Det kan ganske enkelt ikke lade sig gøre, for denne magtfaktor benytter magten og har lært, at man selvfølgelig skal lægge sin sjæl og sine meninger i det, man udsender. Derfor er det sludder at tale om objektivitet i den forbindelse.

Men som sagt: regeringen har meget dårlige arbejdsvilkår, og den har en forhandlingspartner, som absolut ikke respekterer spillereglerne. De indgår gerne forlig til højre og til venstre, de indgår gerne forlig med regeringen, men de er ude af stand til at levere det antal mandater, som er nødvendigt for at gennemføre deres egne forslag.

Det er beklageligt, at dansk demokrati ikke længere er afhængigt af 10 mandater, men nu er afhængigt af 3 mandater; det er de faktiske forhold med hensyn til et lovforslag, vi skal stemme om i morgen, men sådan er dansk demokrati på nuværende tidspunkt, og det er dybt at beklage. Der findes intet alternativ til denne regering, vil jeg gerne endnu en gang påpege, for en alliance imellem kommunister og socialdemokrater er ganske umulig, eftersom der endnu findes fornuftige socialdemokrater i dette land.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

På baggrund af hr. Maistedes tale om Danmarks Radio synes jeg, der er grund til at sige, at det er et fantastisk hensyn, man tager til de frie demokrater, at man ikke udsender denne debat.

Breckmann (Fær.):

En sådan afslutningsdebat er vel en anledning til at tage bestik af udviklingen både på Færøerne og i vores forhold til Danmark siden i fjor.

Sidste fredag var de 500 dage gået, som den nuværende socialdemokratiske lagmand på Færøerne ved landsstyrets tiltræden i januar 1985 sagde der behøvedes for at vende den økonomiske udvikling til det bedre for at undgå, at der opstod en bananrepublik i Nordatlanten. Men bortset fra, at dollarkursen er faldet og har formindsket en del af vor udlandsgæld, at oliepriserne ligeledes er faldet og har lettet driftsudgifterne hos fiskerflåden og en del af industrien, at den norske krone er nedskrevet og har gjort samtlige skibsbyggepriser billigere, at den internationale inflation er halveret og har afdæmpet den færøske prisvækst tilsvarende, at fiskepriserne på de internationale markeder er steget og har forhøjet vor eksportværdi, samt at det udenlandske renteniveau er faldet drastisk i forhold til det færøske og

[Breckmann]

har gjort det fordelagtigt at låne penge til investeringer, noget, som har medført en hidtil uhørt byggeaktivitet og beskæftigelse på Færøerne – ja, bortset fra disse ændringer i vore ydre omstændigheder, som vi ikke kan takke os selv for, er der desværre ikke sket særlig stor økonomisk forandring til det bedre efter disse 500 dage.

Jeg har været og er også den første til at indrømme, at vi ikke kunne få Færøerne til at fungere efter det samme krampagtigt fastlåste økonomiske princip som her. Der er brug for maksimal fleksibilitet og vovemod, hvis man skal udnytte de svingende og varierende muligheder, som fiskeriet byder.

Denne risikovillighed har også tendens til at smitte af på andre aspekter af vort nationale liv, og det er en formildende omstændighed, at den støt voksende udlandsgæld trods alt modsvares af tilsvarende erhvervsinvesteringer, en privat opsparing, der ikke kender sin lige, en boligstandard uden sidestykke og en social fleksibilitet, der gør, at blot de færreste går rige i graven, fordi de arvede en formue, og at ingen ender sit liv i fattigdom, fordi de ikke fik jævnbyrdige chancer med andre til at forsøge sig i erhvervslivet.

De særegne økonomiske forhold, der har eksisteret på Færøerne de sidste 100 år, hvor man har overlevet imod al forventning herfra og måske endda imod al sund fornuft, har været en balancegang imellem det utænkelige og det umulige og er desværre ikke blevet fremmet af den årlige dommedagsrapport fra statsministeriet, der velment og pligtskyldigt bliver udsendt til pressens almindelige jubel og Færøernes årlige ydmygelse.

Hvad angår Færøernes forhold til Danmark, vil jeg igen denne gang udtrykke min tilfredshed med den velvillige og den bevislige imødekommenhed, som denne regering har tilkendegivet hele tiden i sin holdning til folkeflokkens politiske forsøg på at bringe orden i en række mellemværender, der nu er utidssvarende og bør ændres. Her har der altså været et sammenfald – tilfældigt eller bevidst – imellem vore to politiske linjer.

Bortset fra en foruroligende tendens til et landspolitisk overforbrug over lagtingets budget, der helst i kommende finansår skal afløses af en genoptagelse af sidste landsstyres politik, der afskaffede offentlig budgetlåntagning til at finansiere socialistiske let-

sindigheder, har denne landsstyrekoalition begået nogle brølere i en skattelovgivning, der gør det sværere for færøsk erhvervsliv at begå sig under vore vanskelige forhold, med et skattelovsindgreb, der ikke er bekendtgjort endnu, men som efter alt at dømme får tilbagevirkende kraft helt til 16. december i fjor, selv om dette helt er i strid med den grundlovssikrede retssikkerhed. Nå, men den sag er altså vort eget problem og det nuværende landsstyres skamlet.

Ellers har vi forstået, at der just i denne uge har været ført forhandlinger mellem repræsentanter for landsstyret og statsministeriet om bl.a. undergrunden og vist også et kommende bloktilskud. Som forventet, og som jeg før har forstået på statsministeren, er det svært at nå til enighed om en overtagelse af undergrunden, idet en direkte færøsk overtagelse af denne ville skabe præcedens over for Grønland, hvor man vil have både i pose og i sæk.

Både for Færøernes og Grønlands vedkommende foretrækker den danske regering en råstofordning, der ikke helt kan accepteres af Tinganes og det nuværende landsstyres lagtingsflertal.

Jeg har ellers noteret, at de fundamentalistiske republikaneres deltagelse i forhandlingerne i denne omgang ikke har fremmet sagen om en overtagelse af undergrunden. Personlig nærer jeg større forhåbninger til et bloktilskud, der vil forøge vort administrative og økonomiske selvansvar for egne anliggender for at gennemføre nogle sær færøske foranstaltninger på de områder, særlig i undervisnings-, sundheds- og socialektoren, hvor det er hårdt tiltrængt.

Disse foranstaltninger er stillet mig i udsigt i et stort antal svar på spørgsmål til danske fagministre, som jeg har henvendt mig til, og det skal de have tak for.

Udenrigspolitisk har dette år både for Danmarks og for Færøernes vedkommende været ligesom foregående. Danmark og Færøerne har haft fælles udenrigs- og forsvarspolitik både før og efter anden verdenskrig.

På dette felt har de sidste par år i folketinget givet os de største bekymringer. Jeg græmmes selv over, at hele forsvarspolitikken bliver nedværdiget gang på gang til den famøse fodnote af en socialistisk opposition, der altid ofrer sikkerhed og ansvar for en letkøbt irritation af det ansvarlige udenrigs-

[Breckmann]

og forsvarsministerium, og som i form af et hav af dagsordener har til formål at lefle for stemmer blandt peaceniks og infiltratorer.

Resultatet af denne uansvarlighed til venstre er, at Danmark ikke har den nødvendige respekt blandt sine NATO-partnere, lige meget hvor hårdt regeringen forsøger, samtidig med at oppositionens uansvarlighed fører til, at forsvarsalliancen svækkes, og oppositionen har heller ikke været i stand til at påpege et pålideligt forsvar, der kan erstatte den tryghed, som NATO har givet siden 1949.

Nok kan man være lille og svag alene, men at bruge luftige, uprøvede forestillinger om defensivt forsvar som erstatning for det prøvede kollektive forsvar med styrke gennem sammenhold er blot endnu en undskyldning for virkelighedsflugt og kujoneri, der mærkede dagene op til den 9. april og nu om stunder egentlig har sit udspring i Kreml med denne ideologiske rotteredes verdensomspændende ambitioner som eneste mål.

Desværre er det endnu ikke lykkedes regeringen at løsrive sig fra den traditionelle venstredrejede udenrigspolitik fra før i tiden og lægge et solidt grundlag under sin egen. Forhåbentlig kommer der en større vestlig og demokratisk målbevidsthed over vor fælles udenrigspolitik, således at man får øje på klart og tydeligt, hvilket land vi bør arbejde sammen med, og hvilket land vi har en pligt til at sky som pesten.

Dog er jeg pinligt klar over, hvor vanskeligt det er for et demokratisk land som Danmark, der har lang erfaring med et godt forhold til sine nabolande – også til de lande, der er demokratiets fjender – at omlægge kursen, og dette står i mærkværdig grel modsætning til de nævnte landes muligheder og sædvane: at svinge 180 grader i deres udlandsrelationer på én nat.

Hvis folketinget i denne tale skulle forvente at få et fingerpeg om, hvorvidt jeg i arbejdet hernede dette sidste år har forsøgt at forhandle mig frem til særlige fordele for Færøerne til gengæld for at have været regeringens sidste redningsplanke en enkelt gang eller to, så er svaret et klart nej.

Derimod har jeg forventet, at vort åbne tekniske samarbejde vil give generelle resultater til fordel for begge vore lande. Jeg regner f.eks. regeringens positive holdning til især bloktilskuddet samt planer om mange enkelte forbedringer i forbindelse hermed

som en del af frugterne af det åbne og positive samarbejde, der i bredeste forstand fremmer vore landes frisindede interesser på længere sigt.

Med hensyn til TV 2-sagen vil jeg understrege, at folkeflokket ikke fik vælgerstøtte sidst for, at partiets kandidat her skulle sidde med hænderne i skødet og næsen i sky eller fødderne fastspændt hernede eller på Færøerne. Vi blev valgt på grund af vælgernes overbevisning om, at en folkeflokksmand arbejder af livsens kræfter for partiets frisindede idealer på kort og lang sigt og dér, hvor kampen er hedest. Det drejer sig om at gøre sin positive indflydelse gældende, så det ikke kun er de venstreorienterede, der bestemmer ved et samarbejde over landegrænser. Jeg stoler stadig væk til det sidste på, at regeringen finder en udvej for at få bragt TV 2 i hus sammen med en nødvendig støtte, der findes blandt de danskvalgte her i huset.

Der har været tale om en afvikling af den færøske folketingsrepræsentation med tiden. Og principielt – og det vil jeg gerne indskyde her – er det også folkeflokkens stilling, men den gældende ordning må først afløses af noget bedre. At bilde sig ind, som fremskridtspartiet har gjort, at en grundlovsændring er nok til at løse alle disse problemer, er meningsløst. Jeg vil samtidig med den foreslåede grundlovsændring henstille til partiet at finde en udvej for, at Færøerne måske kunne slippe ud af det ubehagelige kvæler-tag, som vores udenrigshandel er ved at kværkes i af de danske handelsinteresser, der fuldstændig og aldeles dominerer vores handel med udlandet. Jeg vil huske fremskridtspartiet på, at Danmark i sin udenrigshandel med Færøerne har et overskud på handelsbalancen på en hel milliard kroner årligt. Det bør vel også tages i betragtning.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Der er ingen, der overhovedet sætter spørgsmålstegn ved hr. Breckmanns ret til at stemme på nøjagtig samme måde som alle andre 178 folketingsmedlemmer – den diskussion kan vi gemme til en anden gang – men jeg vil blot lige i denne forbindelse gøre opmærksom på, at såvel Grønland som Færøerne har fået hjemmestyre, og at folketinget ikke blander sig ret meget i forholdene der-

[Dohrmann]

oppe. De få områder, der er tilbage, ønsker fremskridtspartiet også skal afgøres lokalt. Derfor er grundloven utidssvarende i dag ved, at nogle mandater valgt i det nordatlantiske område kan indtræde her i folketinget, men det er deres fulde ret i dag. Fremskridtspartiet fremsætter på et eller andet tidspunkt et forslag til grundlovsændring derom, og så tager vi den diskussion.

Men grunden til, at jeg bad om en kort bemærkning, var egentlig, at hr. Breckmann omtalte rettighederne til undergrunden på Færøerne. Nu er det sådan, at Færøerne stadig befinder sig inden for det, vi kalder rigsfællesskabet. Vi ved alle sammen, at Danmark hvert år sender betydelige beløb til Færøerne, på trods af at levestandarden i almindelighed på Færøerne vel nok er højere, end den er i Danmark. Derfor synes jeg faktisk, at hr. Breckmann, når han begynder at tale om særrettigheder til færinger i forbindelse med undergrunden, også samtidig burde sige, at de mange millioner kroner, danske skatteydere hvert eneste år sender til Færøerne, ville hr. Breckmann gerne slippe for.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Hr. Breckmann gjorde sig store anstrengelser for at huske fremskridtspartiet på en hel masse ting. Jeg behøver ikke at gøre mig så store anstrengelser, for jeg behøver nemlig bare at slå op i Folketingstidende 1983-84 (2. samling) sp. 1185, der indeholder referat af en finanslovdebat, vi havde den 23. februar 1984, hvor det blev påtalt, hvorfor hr. Breckmann blandede sig i den. Der siger hr. Breckmann:

»Jeg har tilkendegivet mit manglende ønske om at tage del i udgiftsfremmende eller udgiftsnedskærende forslag her i folketinget ved at undlade at stemme i flere tilfælde.«

Det vil sige, at man i det hele taget ikke blander sig i detaljer, der udpræget angår danske forhold. Det kan jeg så til gengæld huske hr. Breckmann på, når vi nu skal til at stemme om TV 2-forslaget i morgen. Befolkningen er blevet holdt hen i spændt uvidenhed om, hvad afstemningen vil blive, og vi venter da til det sidste, men jeg vil, ligesom jeg gjorde forleden, appellere til hr. Breckmann om, at han holder sig uden for den

afstemning, som bestemt hverken kommer hr. Breckmann eller de færøske vælgere ved overhovedet, ligesom jeg vil anbefale hr. Breckmann ikke at lade sig misbruge af den danske regering i dette tilfælde.

(Kort bemærkning).

Breckmann (Fær.):

Det er ganske rigtigt, hr. Dohrmann, at hjemmestyret er en del af udviklingen, som fortsætter hele tiden, og som vi bør fortsætte, således at den bliver tidssvarende år for år. Det er jo ikke nogen hemmelighed, at demokratiet trives bedst på nært hold. Derfor har begge vore parlamenter en interesse i, at så mange af de anliggender, som gælder os selv, bliver afgjort så nær os selv som muligt. Så fremskridtspartiet og folkeflokket har dette punkt tilfælles.

Når vi taler om retten til undergrunden, har der været forhandlinger, og der vil uden tvivl blive forhandlinger, således at begge lande når frem til det absolut bedste resultat for begges vedkommende. Det gælder også bloktilskuddet eller den refusion på 500 mill. kr. næste år, som bliver tilsendt Færøerne.

Jeg vil bare endnu en gang understrege, at det ikke er »a one-sided business«; der strømmer mindst lige mange penge tilbage til den danske statskasse, til den danske nationalbank, som der bliver sendt op til Færøerne, og det må I prøve at forstå.

Hvad angår finanslovsforslaget og afstemningen om det, er den danske finanslov for øjeblikket stadig væk også et færøsk anliggende, ligesom alle de love er et færøsk og et dansk anliggende, som I stemmer for næsten daglig, der har med Færøerne at gøre, og som er i tråd med lagtingets stilling til de samme love.

Med hensyn til påskepakken vil jeg sige, at det var en ydre omstændighed, der gjorde sig gældende, men det, som var det springende punkt under den kriseafstemning, var, at den regering, som nu sidder, er god for Færøerne, ligesom den er god for Danmark, og at en socialistisk regering ville være lige så dårlig for Færøerne, som den ville være for Danmark.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

[Dohrmann]

Jeg må altså konstatere, at hr. Breckmann mener, det er rimeligt, at danske skatteydere fortsat skal sende store beløb til Færøerne, på trods af at levestandarden på Færøerne i gennemsnit er højere end i Danmark. Jeg må ærligt tilstå, at jeg totalt har misforstået de politiske udtalelser, hr. Breckmann tidligere er fremkommet med, for jeg mener, de er gået lige præcis i modsat retning. Men jeg synes, det er meget interessant at vide, også set i sammenhæng med, at hr. Breckmann udgør regeringens parlamentariske flertal, når det kniber.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg synes da ellers, jeg plejer at udtale mig ret klart og tydeligt, men jeg tror, at hr. Breckmann bevidst misforstår, hvad jeg siger. Det, jeg citerede fra forhandlingerne, var, at hr. Breckmann udtalte, at han ville stemme for finansloven, fordi det også vedrørte færøske forhold. O.k., det var ikke det, jeg anfægtede.

Det, jeg anfægtede, var, at hr. Breckmann bagefter siger, at han ikke vil blande sig i detaljer, som angår danske forhold, og det gør et TV 2 da, og det er det, vi diskuterer, hr. Breckmann. Jeg ønsker ikke i denne afslutningsdebat at gå ind i en finanslovdiskussion; det var slet ikke det, jeg var inde på i mit første indlæg. Hr. Breckmann misforstod mig.

Jeg var heller ikke inde på påskepakken. Jeg vil ikke engang bebrejde hr. Breckmann det, for jeg så fra min plads, hvor meget hr. Breckmann var i bekneb, fordi der ikke var orden i clearing. Jeg havde faktisk en lille bitte smule ondt af hr. Breckmann den dag, kan jeg godt betro hr. Breckmann. Men det får jeg ikke i morgen, hvis hr. Breckmann stemmer for et TV 2, for dér er han ikke blevet taget på sengekanten, som han blev sidste gang. Der har været særdeles god tid til at overveje, om man skulle blande sig uden om eller man skulle blande sig i danske forhold.

(Kort bemærkning).

Breckmann (Fær.):

Den røde lampe lyste, før jeg fik svaret fru Pia Kjærsgaard sidst.

Hvad angår hr. Dohrmanns bemærkning om leveomkostningerne på Færøerne og vores levestandard, vil jeg påpege, at vores levestandard vel nok er omtrent lige så høj som den danske. Hvis den er højere deroppe, kan det være, fordi Danmark i dag betaler prisen for en letsindig socialistisk regering igennem 1970'erne, samt at Danmark har et højere offentligt aktivitetsniveau, end Færøerne har. Det kan være årsagen til, at skatetrykket hernede er højere, end det er på Færøerne.

Jeg vil bare understrege, at selv om vores levestandard er høj, er konsekvensen af den uheldige stilling, vi har som en del af det danske rige, samtidig med at vi er uden for EF, at vi betaler højere varepriser i det hele taget, end I gør hernede.

Om TV 2 er der ikke så meget at tilføje efter debatten i går. Jeg har tydeligt sagt, at TV 2-anliggendet har to dimensioner for mit vedkommende. For det første er det lovteknisk et dansk spørgsmål, det er rigtigt, men på den anden side er lovens indhold af så gennemgribende betydning, at det får indflydelse på nordisk tankegang, på dansk-nordisk oplysning og derved også på færøsk formidling af en almindelig pressefrihed i mange år fremover. Det er en spæd begyndelse, måske endda en slet begyndelse, men det er trods alt en begyndelse, og det er den, vi må have fat i.

Jeg håber, at I klarer den i morgen. Det ville være forfærdeligt, hvis bl.a. fremskridtspartiet ville blive nødt til at leve med, at det danske folketing med 179 medlemmer måtte ty til den ene, nemlig på Færøerne.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Når jeg tager ordet, er det såmænd ikke for at forsvare hr. Breckmann. Jeg synes, at hr. Breckmann klarer sig aldeles fortrinligt i debatten.

Det, der kalder mig herop, er hr. Breckmanns bemærkninger om et defensivt forsvar eller måske rettere et dobbelt-defensivt, altså et defen-defensivt forsvar, det, der hidtil er kendt fra socialdemokratiet.

En kort bemærkning skal jo tjene det formål at skabe afklaring af et spørgsmål, og jeg vil gerne skabe den afklaring, at centrum-demokraterne i hvert fald ikke kan del-

[Nør Christensen]

tage i et defen-defensivt forsvar og slet ikke deltage i det oplæg, der hidtil er kendt fra socialdemokratiet.

Jeg skal personlig sørge for, at det bliver et af sommerens hovedspørgsmål i hvert fald i den debat og i de indlæg, centrum-demokraterne vil fremføre. Jeg skal sørge for, at det skal blive fremhævet på passende vis allerede fra grundlovsdag og derefter hele sommeren igennem, indtil vi får et mere kendt grundlag at debattere på.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Jo, men hr. Breckmann, så kunne vi jo sådan set lade vores fælles forargelse og lettere vrede gå ud over regeringspartierne, som åbenbart ikke vil samarbejde med danske parlamentarikere om interne danske problemer, for det er det, der er hjørnestenen i det her.

Jeg synes, det er meget sørgeligt, at en dansk regering skal til Færøerne eller til Grønland for at hive et flertal hjem. Det synes jeg ærlig talt, når der er danske folketingsmedlemmer, som denne sag angår, der godt ville gå ind i en forhandling med regeringen, men regeringen ønsker det altså desværre ikke. Det er i virkeligheden dér, problemet ligger.

Det er faktisk lidt synd for hr. Breckmann, at han skal op og stå og forsvare disse synspunkter. Det er jo regeringen, der er den store, stygge ulv. Men hr. Breckmann burde blande sig udenom. Det vil jeg fastholde.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det er jo ikke første gang, fremskridtspartiet er ude i det ærinde, det er ude i i dag. Vi har set det før. Da gjaldt det de grønlandske medlemmer af dette ting.

Udadtil proklamerer man, at alle medlemmer i dette ting er lige. Enhver kan stemme, som vedkommende selv ønsker det. Det gælder også, fortsætter man, de grønlandske og de færøske medlemmer af dette ting. Der er bare én undtagelse: de grønlandske og de færøske medlemmer skal ikke have lov til at gøre det. I det øjeblik de gør det, skal de have af pisken af fremskridtspartiet.

Det hører ingen steder hjemme. Så længe dette folketing består af medlemmer dels fra Syddanmark, dels fra Færøerne og dels fra Grønland, er alle ligestillet. Det er hvert enkelt medlem selv, der træffer afgørelsen om, hvordan vedkommende vil stemme. Jeg synes, man skulle holde op med den slags nedvurdering af medlemmer af dette ting fra fremskridtspartiets side.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs (S):

Hr. Nør Christensen var her på talerstolen for et øjeblik siden med et indlæg om et såkaldt defensivt forsvar. Jeg synes, at indlægget må afføde det spørgsmål, om hr. Nør Christensen anser det nuværende danske forsvar for at være et offensivt forsvar.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Ja men enten vil de ærede medlemmer ikke høre efter, eller også forstår de simpelt hen ikke, hvad der bliver sagt heroppefra.

Det blev i hvert fald fremført fra hr. Dohrmanns side, at det ikke er det, vi angriber. Vi er helt klar over, at ethvert medlem har ret til at stemme, som han eller hun vil, også de grønlandske og færøske medlemmer.

Det, der er det specielle ved det her, er, at hr. Breckmann faktisk har stået oppe på denne talerstol, hvor jeg står nu, og har sagt, at han ikke vil blande sig i interne danske forhold. Man skal være forsigtig med at sige sådan nogle ting, for de bliver skrevet ned og står til evig tid, så enhver kan slå tilbage og se, hvad der står. Det var det, jeg refererede. Det er det, jeg angriber.

Jeg kan godt sige efter den skolelærerbalance, jeg fik af hr. Bernhard Baunsgaard, at det ikke er det, det drejer sig om. Det er bare for at sætte det helt på plads. Det er ikke det, det drejer sig om, men hr. Breckmann har sagt, at han ikke vil blande sig i interne danske forhold. Det er ikke os, der angriber hr. Breckmann for at ville stemme efter sin overbevisning.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Jeg vil gerne sige til hr. Hjortnæs, at vi har et forsvar, og et forsvar er pr. definition et

[Nør Christensen]

forsvar. Det har vi for resten haft i adskillige år. Det har vi haft i omtrent 100 år. Det ulogiske for mig er, at man nu vil have et defensivt forsvar, altså et forsvar-forsvar, eller hvad man mener med det. Det, vi hidtil har kendt, er kun, at man ønsker et defensivt forsvar, hvad vi har haft i adskillige år, omkring 100.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs (S):

Det var jo et interessant svar. Et forsvar er et forsvar, siger hr. Nør Christensen. Det kan vi ikke blive uenige om, men jeg forstod alligevel, at hr. Nør Christensen ikke mener, at det danske forsvar skal betragtes som et offensivt forsvar. Ja men det er rarest, at vi ved, hvad det er, vi taler om.

Hvorfor ønsker hr. Nør Christensen nu at rejse en diskussion om et begreb, som hr. Nør Christensen tilsyneladende ikke selv definerer? Jeg synes ikke, der er nogen grund til, at vi skal begynde på nuværende tidspunkt at opstille nogle uenigheder, hvis der ikke er nogen uenigheder. Foreløbig har jeg måttet forstå hr. Nør Christensen sådan, at han i hvert fald ikke mener, at det danske forsvar skal udvikles til et offensivt forsvar. Altså er hr. Nør Christensen pr. definition også tilhænger af, at det danske forsvar i sig selv skal være defensivt.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Jeg vil gerne sige til hr. Hjortnæs meget direkte, at et forsvar, som vi har i Danmark, og et forsvar, som vi har i NATO i vores i øvrigt strålende samarbejde i NATO – bortset fra nogle fodnoter fra dansk side – pr. definition er et forsvar. Det er i og for sig ganske enkelt, og det er mig ubegribeligt, at man kan blive stillet over for det spørgsmål: hvad er et offensivt forsvar? Mon jeg må bede hr. Hjortnæs om at fortælle mig, hvad et offensivt forsvar er? Jeg vil bede om at få direkte svar, ikke mindst i disse VM-tider, hvor der kan blive behov for et godt forsvar på det danske landshold.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg vil gerne spørge hr. Nør Christensen, om man skal forstå hans trompetskrald heroppefra på den måde, at hvis socialdemokratiet fastholder hovedtankerne i sit forsvarspolitiske oplæg, så er hr. Nør Christensen ikke deltager i et kommende forsvarsforlig med socialdemokratiet.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Det er selvfølgelig meget vanskeligt for mig at foruddiskontere, hvordan udviklingen inden for socialdemokratiet bliver, men jeg vil gerne sige direkte og uden omsvøb, at hvis det er det, vi hidtil har set, og det, vi hidtil kender, så er svaret meget enkelt, nemlig et ja. Dermed har min korte bemærkning bidraget til en afklaring, og det er det, der er formålet med en kort bemærkning.

Ingerlise Koefoed (SF):

I sin tale i dag nævnte statsministeren bl.a. kulturpolitikken. Han fremhævede nogle områder, hvor der i det forløbne år er sket en udbygning eller en omlægning: musikområdet, Nationalmuseet, kunstfondsområdet, Det kgl. Teater, og som den strålende diamant i diademmet TV-området, hvor statsministeren naturligvis glædede sig over, at der nu kommer et TV, der – som statsministeren udtrykte det med noget, der måske bliver et nyt statsministerslogan – betyder danske programmer fortrinsvis finansieret af danske reklamepenge.

Statsministeren glemte i sin begejstring bagsiden af medaljen, nemlig at der også skal ske nedskæringer på det kulturelle område, som f.eks. betyder, at nationalmuseumsudbygningen for bl.a. private penge får svært ved at fungere, at de nye musikbevillinger er ganske kummerlige set i lyset af den nødvendige musiklovsrevision, og endelig, at det reklamefinansierede TV 2 set i sammenhæng med regeringens øvrige politik, ikke mindst med den politik, der blev indvarslet med påskepakken, fremtræder som en kolossal selvmodsigelse.

Påskepakkens formål var jo angiveligt, at forbruget skulle nedsættes drastisk ved hjælp af store afgifter, for ellers kunne Danmark ikke klare det voksende betalingsbalanceunderskud. Et TV 2 med reklame må set fra erhvervslivets side først og fremmest have det

[Ingerlise Koefoed]

formål at stimulere til forbrug, at få forbrugt til at vokse. Hvordan kommer det så til at gå med betalingsbalanceunderskuddet, også selv om det er danske programmer, vi skal have finansieret med danske reklamer, for i de danske reklamer og i de danske varer, som reklamerne reklamerer for, er der næsten altid ting, der har noget at gøre med betalingsbalancen?

Vi har eller havde i folketinget et kulturpolitisk alternativ, som har formået dels at holde regeringen fast på, at der generelt ikke må spares på det kulturpolitiske område, dels at få gennemført større og mindre forbedringer på kulturområdet, f.eks. i år at bevare støttepenge til folkekultur, at forhindre, at der skal betales entré til de statslige museer, og at give billedbogsfolket en bedre behandling.

Men det ville nu være synd at sige, at det kulturpolitiske alternativ altid fungerer, og det beklager jeg meget. Hvert af de fire partier, der er med i det kulturpolitiske flertal, vil selvfølgelig meget gerne markere sig hver for sig som det mest kulturelle, men det hjælper ikke så forfærdelig meget, hvis vi ikke vil erkende, at ingen af os kan gennemføre noget helt alene.

Jeg vil derfor herfra opfordre til, at vi lægger egen forfængelighed og gamle aggressioner lidt mere til side til næste år, at vi prøver at finde frem til et samarbejde om at gøre kulturpolitikken bredere, mere folkelig og mere kvalitativ, end regeringen kan gøre det.

Vi har, siden vi stod her sidst, fået en ny kulturminister. Den kulturminister har jo nu fået gennemført sit TV 2. Det skal jeg ikke kommentere i dag, vi vender tilbage til det i morgen. Jeg vil tillade mig at sige til kulturministeren, at selv om han er blevet kulturminister i en borgerlig regering, har enhver kulturminister jo lov til at have sin egen profil. Den kulturminister i den borgerlige regering, som den nuværende kulturminister afløste, havde sin egen profil. Fru Mimi Stilling Jakobsen blev meget kendt som bl.a. idrættens minister, og det synes jeg var godt, for det fik folketinget, det fik også oppositionen til at diskutere idrætspolitik på et mere kvalificeret niveau, end vi nogen sinde før har diskuteret idrætspolitik.

Derfor vil jeg opfordre kulturministeren til nu at formulere nogle kulturpolitiske synspunkter, som kunne være en udfordring til

den borgerlige regering, som han desværre, var jeg lige ved at sige, selv er medlem af, nogle synspunkter, som også kunne være en stimulans og en udfordring for den opposition, der er meget interesseret i at gå ind i diskussioner og i udbygning af kulturpolitikken og også i selv at bidrage til kulturpolitikken med nye ideer og nye tanker.

Jeg opfordrer altså kulturministeren til at være offensiv i regeringen og over for oppositionen.

Carsten Andersen (SF):

Denne debat handler jo om rigets almindelige tilstand, og herunder hører vel også rigets almindelige ansatte og moderniseringen af deres arbejdspladser. Det har der ikke været ofret mange ord på.

Finansministeren har i foråret 1986 givet tinget en redegørelse om modernisering og oplyste under debatten – jeg citerer fra sp. 8981:

»... ville det være forkert at påstå, at hele dette program har været igennem en proces i alle samarbejdsudvalgene, hvor det hører til.«

Det er moderniseringsprogrammets forhold til samarbejdsudvalgene, jeg her vil gribe fat i, fordi det er et spørgsmål om, hvordan regeringen egentlig forvalter sin opgave som arbejdsgiver og sit forhold til samarbejdsudvalgene.

Finansministeren siger videre:

»Men det er et program, der er stykket sammen af mange enkeltelementer, hvor masser af disse enkeltelementer naturligvis har været drøftet i samarbejdsudvalgene.«

Her skal man lægge mærke til, at ministeren peger på, at enkeltdele er drøftet, men ikke deres sammenhæng, og det er netop det, frustrationen blandt medarbejdere i den offentlige sektor gælder. De får ikke sammenhængen at vide. Må jeg tillade mig at citere fra Dansk Post- og Telegraftidende, hvordan en medarbejder i den offentlige sektor oplever moderniseringsprogrammet:

»Hvad der hos os offentligt ansatte øger oplevelsen af det uhæderlige i hele moderniseringsprogrammet, er dette, at programmet skal gennemføres hen over hovedet på os og uden vores medvirken til fastlæggelse af mål, endsige valg af midler og metoder. Vi offentligt ansatte forventes loyalt at gennemføre

[Carsten Andersen]

moderniseringsprogrammet og dets beslutninger, beslutninger, der allerede er truffet, uden at vi har haft lejlighed til at øve indflydelse på blot metodevalget.

Det er der altså ikke meget moderne i, Palle. Systemet er ældgammelt, på alder med enevælden, og det gør ikke noget, at der træffes forkerte beslutninger, for det vil altid være muligt at anklage dem, der skulle føre beslutningerne ud i livet, for dårligt arbejde, altså rigets almindelige medarbejdere.«

Ministeren siger senere i debatten, at regeringen lægger megen vægt på, at man anvender samarbejdsudvalgene i størst muligt omfang og udstrækning. Der er ingen tvivl om det. Der er heller ingen tvivl om, at samarbejdsudvalgene bliver anvendt i stadig større udstrækning. Finansministeren peger på, at samarbejdsudvalgene selv må være offensive, og føler de, at de ikke har været tilstrækkeligt med i behandlingen af en plan, er det op til samarbejdsudvalgene at reagere. Ja men hvordan, hr. minister? Det er tjenestemænd, de har jo ikke aktionsret, de er jo lænket. Hvordan skal de reagere andet end ved at bruge pennen og ved at bruge offentligheden, ved at påpege deres problemer?

Det er også af centralorganisationerne påpeget, at decentraliseringen snarere har udviklet sig til en centralisering, og at beslutningerne om f.eks. farverne på papiret godt nok er flyttet ud lokalt, men beslutningerne om, hvorvidt der skal være papir, er centraliseret, og det er det egentlige resultat. Ministrenes ønsker om at forbedre styringen er blevet til centralisering under påskud af en decentralisering.

På to væsentlige områder, som er grundlæggende for medarbejdernes positive holdning til moderniseringsprogrammet, vil jeg spørge, om finansministeren dog ikke kan tage organisationernes, medarbejdernes, udsagn alvorligt og ikke kun gentage, at ministeren mener, at det bør ske, og pege på, at det er besluttet i folketinget, og at det er indskærpet over for de øvrige ministerier. Der er en oplevelse blandt medarbejderne rundt omkring af, at de ikke bliver taget med på råd, og det må være den oplevelse, der er grundlæggende for finansministerens opfattelse af hans ønske om arbejds giver om, at medarbejderne har medindflydelse.

Vil ministeren i sommerens løb tage ekstraordinære initiativer for, at det vedtagne

dagsordensforslag af 10. maj 1984 bliver opfyldt, sådan at vi ikke kommer ind i det næste folketingsår og skal gentage den folketingsbeslutning?

Bjørn Westh (S):

Til enhver regerings politik hører en industripolitik som en vigtig del – forhåbentlig da – og vi har også lige før debatten fået et debatoplæg om vækst og omstilling og hørt nogle enkelte ord om industripolitik. Desværre kommer det – ligesom så meget andet fra denne regering – lige før folketinget slutter, så tinget ikke kan nå at debattere det, men jeg vil alligevel gerne knytte et par ord til industripolitikken.

Regeringens holdning, som vi har oplevet den hidtil, har været passiv, det var passivitet over for industripolitikken i det hele taget. Det har regeringen åbenbart indset er forkert, og nu skal der altså ske noget. Derfor foreslår regeringen med sin sædvanlige sans for dramatik en handlingsplan for forskning og udvikling.

Det er interessant at læse Berlingske Tidendes kommentar på lederplads til regeringens udspil i dag: »Planer har det med at komme for sent i forhold til de problemer, de prøver at løse«, står der ganske tørt, og det er vel rigtigt set af Berlingske Tidende, at regeringen simpelt hen her er ved at komme bagefter, og at det er for sent, den kommer med sit udspil.

Vi har i socialdemokratiet gang på gang påpeget det farlige i regeringens manglende industripolitik og det farlige i den ikke særlig gunstige industriudvikling, vi har haft.

Sidste år erkendte regeringen også problemet. Dengang kom regeringen også med en stor plan. Dengang hed det »det teknologiske udviklingsprogram«, og det beløb sig også til de ca. 1,5 mia kr., man foreslår i år. Planen sidste år blev kommenteret som det store tigerspring fremad, men det viste sig hurtigt, at det store tigerspring sidste år på dette område skulle finansieres af besparelser på en lang række andre erhvervsfremmeområder, sådan at det slet ikke blev noget tigerspring, men et lille spjæt, og man ødelagde eller reducerede andre gode ordninger.

Det er derfor lidt flot, når statsministeren i dag taler om, at teknologi-, forsknings- og udviklingsområdet er forøget med 3 mia kr. i

[Bjørn Westh]

de sidste år, for 1½ mia kr. fra forrige år blev i hvert fald klaret med besparelser andre steder inden for industriministeriets område.

I det debatoplæg om vækst og omstilling, regeringen har udsendt, er der imidlertid en interessant iagttagelse. Regeringen skriver på side 1 i kapitel 1, at »dansk industri klarede sig relativt godt gennem 1970erne«. Det passer ikke særlig godt med fru Grethe Fenger Møllers beskrivelse af, at socialdemokratiet kun interesserer sig for den offentlige sektor, når man ligefrem selv her siger, at dansk industri klarede sig godt, da vi havde de socialdemokratiske regeringer, men det er rent faktisk det, der står.

Jeg må opfatte regeringens plan, som om man vil genoprette industripolitikken på en sådan måde, at man kommer tilbage til den aktive industripolitik, der blev ført under den socialdemokratiske regering, og som også gav resultater.

Regeringens politik har hidtil været, at den gennem tvangsindgreb og gennem nedskæringer har prøvet at skaffe overskud i virksomhederne, og hvis det så bare skete, ville det hele gå af sig selv. Men det gør det ikke. Det er jo ikke sket. Vi har tabt markedsandele, produktiviteten er faldet, og investeringerne har ikke været tilfredsstillende på trods af de meget store overskud.

Jeg opfatter regeringens plan på den måde, at nu erkender regeringen denne fejlslagne politik, at denne laden stå til ikke længere slår til. Regeringen er nu klar over, at en mere målrettet, selektiv – for at bruge et grimt ord i regeringens øre – indsats er nødvendig. Derfor taler regeringen nu om vækstpunkter, der skal udvælges. Derfor taler regeringen nu om mere samarbejde mellem den offentlige sektor og den private sektor. Det er vi enige i. Det betyder for os også, at den private sektor og den offentlige sektor skal have mulighed for i fællesskab at markedsføre sig og producere. Det er faktisk det modsatte af privatisering.

Vi håber, at regeringens plan denne gang er mere end bare de smarte ord og de rigtige udtryk, at der virkelig er tale om et holdningsskifte. Men vi er skeptiske over for det. Hvorfor? Fordi regeringen i sin handlingsplan omtaler Eureka, det store forskningsprogram i Europa, og afsætter 20 mill. kr. om året til Eureka, når vi ved, at man til f.eks. Sukkerfabrikkernes membranforsk-

ningsprogram, der er et dansk-fransk projekt, der koster flere hundrede millioner kroner, men er et virkelig fremtidsorienteret projekt, kun sætter lidt af. Man kan bare læse i avisen i dag, at ledende erhvervsfolk siger, at det er noget pjat med de små beløb.

Brusvang (CD):

Jeg taler som CD-privatist, ikke fordi jeg tror, jeg ikke er i overensstemmelse med mit parti.

Der er to elementer i den debat, vi har haft, jeg gerne vil kommentere og måske sige endnu stærkere.

Det ene drejer sig om det kontrære folketingsflertal på det udenrigspolitiske felt. Det er min personlige opfattelse, at der endnu ikke er vedtaget noget, der rækker ved vort NATO-medlemskab, og jeg tror heller ikke, at det reelt har nogen betydning for de amerikanske beslutningstagere, der, som jeg har sagt før, ved alt om dansk inden- og udenrigspolitik.

Der er ét faremoment, jeg meget gerne vil trække frem og understrege. Selv om den amerikanske medieverden vel ikke følger alle danske begivenheder i detaljer, vil man på et eller andet tidspunkt blive opmærksom på de mange nålestik. Hvis der gentagne gange i de amerikanske medier sker en bearbejdelse af de amerikanske vælgere og de amerikanske skatteborgere med det indhold, at Europa, specielt et land som Danmark, i virkeligheden ikke har forsvarsvilje og vilje til at betale, hvad det koster at anvende de våben, der skal til, så kan det meget nemt komme dertil, at den amerikanske skatteyder siger: hvorfor skal vi så betale? Selv om de amerikanske beslutningstagere ikke umiddelbart lader sig påvirke af, hvad vi vedtager, kan de ikke undgå at lade sig påvirke af, hvad deres vælgere mener, og man kan komme i den efter min mening katastrofale situation, at de amerikanske beslutningstagere bliver nødt til at reducere de amerikanske styrker i Europa. Hvis der sker en reduktion eller i værste fald en tilbagetrækning af de ca. 300.000 mand, amerikanerne har placeret i Europa, vil jeg anse det for en fundamental sikkerhedsrisiko for Europa. Det vil simpelt hen hasardere Europas fremtid.

Jeg vil gerne vedkende mig, at denne lærdom ikke er en, jeg selv har fundet på. Det

[Brusvang]

er en, der er blevet bibragt mig af forhenværende udenrigsminister Per Hækkerup så langt tilbage som for 25 år siden.

Det næste moment, jeg gerne vil tale om, er det, der hedder uro i regeringen og uro i regeringspartierne. Jeg er en af de politikere, der har tilladt sig på forskellige enkeltpunkter at give udtryk for en anden mening end den, der har ligget i et bestemt regeringsinitiativ. Men det er ikke det afgørende. Det afgørende er, at så vidt jeg har kunnet følge med i pressen, er der ingen af de kritiske røster fra regeringspartiernes folketingsgrupper, der har kritiseret regeringen som sådan, ingen, som på nogen måde har givet udtryk for mistillid til regeringschefen.

Min partiformand, hr. Erhard Jakobsen, sagde for lidt siden, det er jo heller ikke mærkeligt med forskellige meningstilkendegivelser, når der er fire partier.

Jeg vil gerne gå et skridt videre og sige, at hvis sådanne individuelle politiske tilkendegivelser udeblev, så ville befolkningen fordomme os og ville udtale, at vi var en grå masse uden selvstændige meninger, uden selvstændig tankevirkingsomhed, og se, det ville være en negativ konsekvens for regeringen.

Det afgørende må være, at regeringspartierne er enige om det væsentlige: at fastholde regeringsmagten under den regeringschef, vi har, på grund af den overordnede økonomiske politik, på grund af EF- og NATO-politikken, og så i øvrigt dokumentere, at de enkelte medlemmer af de fire folketingsgrupper, der står bag regeringen, er selvstændige, aktive politikere.

Det, som oppositionen kalder for uro, er i virkeligheden udtryk for politisk vitalitet.

Formanden:

Jeg skal her give to meddelelser. Den første er, at jeg alvorligt har overvejet, om det af fru Anne Grete Holmsgård fremsatte forslag om motiveret dagsorden kunne indgå i forhandlingen. Jeg har valgt at lade det indgå i den videre forhandling og overlade til folketingets medlemmer at tage stilling til indholdet.

Den anden meddelelse er, at der vil blive en pause ca. kl. 18.15 af ca. 3 kvarters varighed.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Et af elementerne i hr. Svend Auken usandsynligt demagogiske grammofonplade – undskyld udtrykket – var et angreb på det program for teknologisk udvikling og forskning, som regeringen fremlagde i går. Også i Aktuelt kan man læse det synspunkt, at dette program er kommet for sent, og at det er udtryk for noget i retning af en falliterklæring.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at de forskningsbudgetter, regeringen overtog fra den tidligere regering, var i et og alt stagnerende. I den tid, den tidligere regering sad, var der intet håb for forskningen, og der var ikke atydning af de opadstigende kurver, som vi har set, især for den erhvervsrelevante forskning, under den nuværende regering.

Når det bioteknologiske program nævnes af både hr. Svend Auken og hr. Bjørn Westh, så vil jeg gøre opmærksom på, at det var noget, regeringen startede for et lille års tid siden, og først for et par måneder siden kom socialdemokratiet med et bioteknologisk program. Hvad ligner det så at bebrejde regeringen, at den kommer for sent?

Jeg synes, det er så utrolig usagligt, hvad der er sagt af hr. Svend Auken og hr. Bjørn Westh i dag, og som står i Aktuelt i dag, at det faktisk ikke er værdigt til noget som helst andet svar end: nå.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Med fare for at forstyrre undervisningsministerens klædelige harme skal jeg sige, at jeg i min tale jo ikke angreb det nye program. Jeg sagde, at det var godt, at man omsider var kommet til den erkendelse, at der skulle gøres noget på disse områder. Jeg gjorde opmærksom på, at den tidligere industriminister gentagne gange havde forsøgt at få etableret en mere aktiv industripolitik, men hver gang var blevet mødt med krav om, at hvis der skulle bruges penge på dette område, så skulle han selv klare en stor del af finansieringen ved nedskæringer på andre budgetter.

Tag et eksempel: det teknologiske handlingsprogram, som vi diskuterede for et par år siden, var på 1,4 mia kr. Over halvdelen af det program blev finansieret ved nedskæringer på andre teknologiske bevillinger, og det førte til, at direktøren for teknologisk institut sagde, at det, der skulle have været et

[Svend Auken]

tigerspring, blev et lille hop på stedet. Og så er det, at jeg i al beskedenhed og uden nogen form for polemik tillader mig at sætte et lille spørgsmålstejn ved, om der her er tale om nye penge, om initiativet er kommet i tide, og om det vil få den fornødne effekt.

Hvis der endelig skal være polemik i det her, så går den alene på, at jeg har hørt undervisningsministeren i sin tidligere egenskab og en stribe borgerlige politikere år efter år tale om, at det, der var fejlen ved socialdemokratiet, var, at vi troede, at vi kunne føre strukturpolitik og selektiv erhvervs politik. Hvad er det, man har bebudet her, andet end strukturpolitik og selektiv erhvervs politik? Det er bare kommet for sent.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg bliver nødt til at sige til undervisningsministeren, at det ikke var Aktuelt, jeg citerede, det var Berlingske Tidendes lederkommentar i dag, der siger: »Planer har det med at komme for sent«. Og derfor mener jeg i og for sig, at det er nogle folk, der står undervisningsministeren meget nær, der har den samme konklusion, som vi altså har haft, at det her kommer meget sent.

I øvrigt var jeg overhovedet ikke polemisk; jeg takkede endda for, at regeringen åbent skrev, at dansk industri klarede sig godt gennem 1970erne, mens der var socialdemokratiske regeringer. Det er da ikke polemisk at takke for den slags ting.

Med hensyn til, hvordan det teknologiske udviklingsprogram blev finansieret sidste år, synes jeg, at undervisningsministeren skulle spørge den tidligere industriminister, hr. Stetter, om, hvordan han blev pålagt at finansiere dette program, og hvor meget det i øvrigt ødelagde for hans ministerium. Jeg tror, at undervisningsministeren så vil blive klar over, at vi slet ikke har taget så meget fejl.

Jeg er stolt af, at undervisningsministeren siger, at når socialdemokratiet først er kommet med noget for to måneder siden, så kan man ikke forvente, at regeringen skal komme før nu. Vi har jo ikke det samme apparat til rådighed til at lave den slags programmer, og det burde faktisk være regeringen, der spillede ud og kom med oplæg til os andre, men jeg er da glad, hvis vi i socialdemokratiet er i

stand til at komme med nogle programmer, der også kan inspirere regeringen.

Jeg mente det heller ikke polemisk, når jeg sagde, det var glædeligt, at regeringen indså, at man var nødt til at vælge sig nogle vækstpunkter. Det var det, vi kaldte selektiv industripolitik, og det er altså det, regeringen slår ind på nu, fordi det er nødvendigt. Det var ikke nok bare at lade virksomhederne få overskud, det gav ikke den dynamik i erhvervslivet, som man har brug for i Danmark. Vi har jo tabt markedsandele på trods af større overskud i virksomhederne end nogen sinde tidligere.

Vi syntes, det var positivt, at regeringen var kommet til den erkendelse, at det ikke gik længere med bare at lade stå til, men at der måtte noget aktivt til. Det takkede vi for, og det var ikke polemik.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg kommenterede ikke Berlingske Tidendes leder; det skal jeg gerne gøre i Berlingske Tidende en af de nærmeste dage.

Jeg sagde blot, at når det gælder bioteknologien, var socialdemokratiet altså langt senere ude af starthullerne end regeringen. Dernæst påpegede jeg, at dette at satse på den erhvervsrelevante forskning blot er en brik, der lægges oven på en række andre brikker: det teknologiske udviklingsprogram, programmet for grundlæggende teknologisk forskning og en række andre forskningsprogrammer, i øvrigt også et bioteknologisk program og et humanistisk forskningsprogram, som har haft nøjagtig den samme specificeringsgrad som dette her. Dette er blot noget, der gør den kurve endnu stejlere, som bringer vore erhvervsrettede forskningsudgifter opad, i modsætning til hvad der var tilfældet under den tidligere regering.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

I en bog, som både undervisningsministeren og jeg holder meget af, tales der om, at der i himmerige altid er størst glæde over en omvendt. Det er derfor, vi alle nyder at høre undervisningsministerens taler i dag.

Jeg minder om, at den tidligere industriminister blev sendt i byen af regeringen i alle årene for at forklare den undrende offentlighed, at der ikke var behov for at gøre noget

[Svend Auken]

ved erhvervspolitikken, der var ikke behov for at gøre noget ved forsknings- og teknologipolitikken, for når bare virksomhederne havde stort overskud, så skulle de nok selv klare problemerne. Vi kritiserede denne holdning og sagde, at den var farlig og ikke ville give noget resultat.

I dag er regeringen med den nye industriminister – jeg tror, den nye industriminister har haft stor indflydelse i så henseende – kommet til den erkendelse, at den tog fejl og vi andre havde ret, og det har vi hilst velkommen. Nu spørger vi bare os selv, om det er nok, om der er tale om en nettoforøgelse af indsatsen.

Endelig må jeg sige, at jeg tror, undervisningsministeren er den eneste nulevende dansker, der kan se, at der gøres tilstrækkeligt for forskning og teknologi i dette land.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Det er rigtigt, at undervisningsministeren ikke omtalte Berlingske Tidende, men Aktuelt. Det var mig, der omtalte Berlingske Tidende, der altså drog den samme konklusion som vi. Jeg håber, at undervisningsministeren vil irrettesætte Berlingske Tidende, hvis de er forkert på den.

I øvrigt håbede vi, at den nye industriminister betød en ny industripolitik, men jeg forstår, at det er undervisningsministeren, der også skal føre den del af det, og så kommer der sikkert ikke så meget nyt ud af det, som man kunne have ønsket.

Med hensyn til den tidligere regerings indsats på dette område havde jeg f.eks. den glæde at lægge grundstenen til Foulum, det største forskningscenter i Danmark til 350 mill. kr. Vi satte virkelig mange penge af til forskning både i 1981 og i 1982.

Industriministeren (Nils Wilhjelm):

Jeg synes, vi i diskussionen her nøje skal skelne mellem på den ene side handlingsplanen og på den anden side debatoplægget, som nu er kommet frem.

Hr. Bjørn Westh og hr. Svend Auken er allerede dybt inde i handlingsplanen, og samtidig begynder man at trække relationerne op til debatoplægget. Man skal ikke glemme, at debatoplægget er en første start i denne fase på at få en konstruktiv dialog om,

hvordan vi supplerer de generelle økonomiske instrumenter til sikring af, at den investeringskurve, som vi har set gennem de sidste par år, også kan fortsætte de kommende år. Det er helt afgørende nødvendigt, at det dynamiske, konstruktive udspil, som hele tiden har kendetegnet regeringen, og som vi også gerne skulle fortsætte med, kan videreføres på en fornyet måde.

Hvis hr. Bjørn Westh forestiller sig, at dette er ensbetydende med et tilbagefald til den industripolitik, som socialdemokratiet førte i 1970'erne, så har vi altså behov for nytænkning, for det er slet ikke det, jeg tænker på. Jeg tænker i helt andre baner, og det håber jeg at vi kan få lejlighed til successivt at diskutere, her som andre steder.

Formanden:

Hr. Bjørn Westh for en sidste kort bemærkning, før mødet bliver udsat.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Tak til industriministeren, fordi han inviterede til en konstruktiv dialog. Undervisningsministeren sagde, at det ikke var værd at debattere med os. Det er dog et stemnings-skifte, som vi gerne vil have. I 1970'erne gik det godt i dansk industri, det har regeringen selv skrevet i oplægget; så kan det vel ikke have været så galt, det, socialdemokratiet dengang lavede.

Et konkret spørgsmål: der er afsat 20 mill. kr. om året til Eureka-projektet. Der er et fantastisk spændende program på Sukkerfabrikkerne om forskning i membraner mellem dansk og fransk industri, hvor den franske regering er villig til at give mere end 100 mill. kr. til projektet. Tror regeringen så, at vi kommer ret langt med at afsætte 20 mill. kr. til alle danske projekter inden for Eureka? Hvis regeringen tror det, så skulle den læse hr. Brønnicke Olsens kommentarer i Berlingske Tidende i dag.

Industriministeren (Nils Wilhjelm):

Jeg vil sige om Eureka, at når man læser handlingsprogrammet igennem og knytter det til debatoplægget, så er de 20 mill. kr., der foreløbig er afsat, et startbeløb. Det er klart, at man må vurdere inden for dette program, hvad der eventuelt kan komme.

[Industriministeren]

Dette er direkte tilskudsmidler, på toppen af hvilke de private virksomheder skal lægge deres bidrag. Det fremgår også af handlingsplanen, at regeringen har videregående overvejelser om, hvordan man eventuelt kunne tilføre supplerende beløb, men overvejelserne er endnu ikke afsluttet på dette område, og de må nødvendigvis afstemmes efter de behov, som vil vise sig.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen. Mødet genoptages i dag kl. 19.00.

Mødet udsat kl. 18.16

Mødet genoptaget kl. 19.00

Forhandlingen genoptoges.

Ministeren for offentlige arbejder (Arne Melchior):

Hr. Svend Auken talte før pausen om noget, han kaldte klædelig harme. Jeg går ud fra, at hr. Svend Auken vil forstå, at jeg har iklædt mig noget sådant ved at gense de ord, hr. Svend Auken brugte tidligere på dagen om den offentlige sektor, idet hr. Svend Auken sagde:

»Trods den megen snak om modernisering fungerer den offentlige sektor dårligere og dårligere.«

Det vil jeg gerne bestride, og jeg tror egentlig, at jeg kan få hr. Svend Aukens indrømmelse af, at den offentlige sektor i Danmark fungerer endog særdeles rosværdigt og prisværdigt. Der sker desværre nogle uheld en gang imellem, men i hundredtusinder af tilfælde hver evig eneste dag bliver danske borgere, skatteydere og vælgere betjent fortrinligt. Jeg taler her både om de offentlige virksomheder, som jeg har et nøjere kendskab til i disse år, og om alle de andre offentlige tjenester, som jeg som borger i landet bliver betjent af. Jeg synes, de fungerer prima, og man skal ikke opholde sig ret længe i andre lande, før man siger, at vi har en dygtig og ansvarsbevidst offentlig sektor. Og jeg vil endda takke dens repræsentanter, fordi de samarbejder dygtigt og kreativt om rationaliseringer, der medfører, at også nye tekniske landvindinger og nye erfaringer

kommer borgerne til gode netop gennem den offentlige sektors mange dygtige medarbejdere.

Jeg synes altså, at de bliver bedre og bedre, og denne regerings signaler til offentlige virksomheder har da også – mindst lige så klart som nogen tidligere regerings signaler – været, at hvor den politiske vilje, statslig, amtslig eller kommunal, ønsker, at der skal drives offentlig virksomhed, skal medarbejderne have lov til at udfolde sig med al den dygtighed og kreativitet, som de overhovedet kan opbyde.

Jeg vil gerne således foranlediget benytte denne lejlighed til at sige, at det skal ikke blive ved den kritik, som faldt hr. Svend Auken i munden, men at der også fra folketinget i dag skal lyde ros og anerkendelse for en dygtig og fuldgod indsats fra statens mange medarbejdere.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Det er fantastisk, at trafikministeren kan sige, at den offentlige sektor fungerer mere og mere uproblematisk, og samtidig kan man jo ikke åbne en avis uden at se, at der er problemer med at få togtrafikken afviklet – det må da i det mindste være trafikministeren bekendt – på grund af, at man ikke kan fastholde personalet, fordi man har ført en løn- og ansættelsespolitik, en uddannelsespolitik, som gør, at folk søger væk fra den offentlige sektor.

Jeg vil fastholde, bare for DSBs område, bare for elektrofører- og lokomotivførerområdet, at man ikke er i stand til på grund af sin personalepolitik at gennemføre en almindelig køreplan. Er det udtryk for en bedre fungerende offentlig sektor, at den ikke en gang kan overholde sin egen tidsplan?

Ministeren for offentlige arbejder (Arne Melchior):

Jeg skal gøre det ultrakort. Hvad hr. Carsten Andersen ikke kan vide, er, at jeg for ganske nylig har givet udvalget om offentlige arbejder et udførligt svar om de forsinkelser, som der her blev talt om, og det drejer sig om promiller. I et meget stort program med tusindvis af afgang hver dag drejer det sig om promiller, som er forsinket, respektive må udskydes, så jeg vil fastholde, at også her

[Ministeren for offentlige arbejder]

er der en service og en indsats, som påkalder respekt og giver borgerne anledning til at være tilfreds med indsatsen.

Jeg siger ikke, det er godt nok. Vi skal bestandig gøre os umage for at nå op på 100 pct. Men vi er altså meget tæt derved.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg skal ikke afvise, at der er tale om promiller hos trafikministeren. Men dette drejer sig om, at der faktisk hver morgen er mennesker, som i morgenradioen for Københavnsområdet – for nu at blive i noget helt konkret, så vi ikke flipper alt for meget ud i Storbæltkollisioner og sådanne ting – får at vide, at deres S-tog er taget ud af drift, fordi man ikke har mandskab til at køre disse tog, fordi trafikministeren ikke er i stand til at fastholde sit mandskab på grund af finansministerens personalepolitik. Det er ikke et spørgsmål for den hr. Hansen eller fru Jensen, der skal på arbejde for at tjene til sit udkomme, og som mister timeløn på grund af trafikministerens promiller.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Det er en lang debat, der er ført i dagens løb. Mange har haft ordet, og ordførerne har ikke været de eneste på talerstolen, men der er jo ikke stillet egentlige spørgsmål til mig.

Jeg vil da alligevel sige, at det har været interessant at overvære debatten og lytte til de mange indlæg. Der har været meget polemik på et højt niveau, og jeg er sikker på, at vi alle glæder os til at studere alle disse polemiske betragtninger nærmere, når nu folketingets forhandlinger foreligger i trykt form.

Der er heller ikke forelagt en alternativ politik, og det er noget meget karakteristisk for denne afslutningsdebat. Ofte har det været sådan, at oppositionen var i stand til at forelægge en samlet politik. (*Munterhed*). Jo, det er hr. Svend Auken gammel nok til at huske. I VK-årene forelagde man VK-oplæg, og senere mere samlede borgerlige oplæg. Debatten i dag har båret præg af, at oppositionen er kritisk, og det er den i sin gode ret til, men den har ikke fremlagt et alternativ overhovedet.

Alligevel tager jeg ordet i anden omgang af høflighed og tradition, og det manglede bare andet. Jeg vil især beskæftige mig med

hr. Svend Aukens ordførertale, og det er ikke svært at begrunde. Det er, fordi der i denne tid – både her i salen og i befolkningen – knytter sig stor interesse til, hvor socialdemokratiet nu befinder sig i verdensrummet. Socialdemokratiet befinder sig – det er åbenbart for os alle – i et politisk vadested. Hvad vil socialdemokratiet, hvor vil det placere sig?

Vi har alle på det sidste iagttaget, og det er meget stærkt understreget af hr. Svend Aukens ordførertale i dag, at socialdemokratiet bevidst og villet nærmer sig socialistisk folkeparti, og det sker med syvmileskridt. Og så er det da, jeg godt vil give det lille, gode råd: pas nu på, at man ikke i den høje fart kommer til at ryge helt forbi SF. Hvis socialdemokratiet vil placere sig mellem SF og VS, så gør det dog med en rimelig modningstid.

Men ellers var hr. Svend Aukens kampråb i dag, at socialdemokratiet ønsker et nyt flertal, og så kommer tilføjelsen: med et styrket socialdemokrati. Det sidste er jo vigtigt, det forstår jeg godt. Vi andre iagttager socialdemokratiet med stor interesse i denne tid, og jeg har i hvert fald gjort den iagttagelse, at jo mere socialdemokratiet i de senere år har nærmet sig SF, jo stærkere vælgertilslutning har SF fået. Det hænger naturligvis sammen med, at socialdemokratiet over for et stort vælgerkorps til venstre for midten selv legaliserer SFs vækst.

For mig at se tyder alt på, at denne tendens vil fortsætte. Vi får et stærkere SF, og vi får et mere og mere svækket socialdemokrati. Og det bekymrer mange af os, som er vant til at omfatte socialdemokratiet med langt venligere følelser, end vi viser SF, og det er jo ikke så mærkeligt.

Derfor vil jeg sige: lad nu være med at indrette hele socialdemokratiets strategi og politik efter, at vi nok får valg i utide. Socialdemokratiet har jo lidt så mange skuffelser, og jeg synes ikke, man frivilligt skal indskibe sig i én til, når det er helt unødvendigt.

Forleden hæftede jeg mig ved, at hr. Svend Auken fremsatte en meget bombastisk udtalelse, og den var utvivlsomt uhyre gennemtænkt som altid. Hr. Svend Auken sagde nemlig, at socialdemokratiet har besluttet ikke at ville være med i flere større politiske forlig på denne side af valget. Jeg vil helst glemme den udtalelse, lade som ingenting, for det kan da ikke være socialdemokratiets

[Statsministeren]

politik og strategi, at 57 medlemmer af folketinget skal sidde og trille tommelfingre her i salen det næste 1½ år. Det tror jeg ikke socialdemokratiets egne vælgere er tjent med.

Jeg tror, og jeg håber, at vi kommer til at opleve i den kommende tid ligesom før, at selv om vi er politisk overordentlig stærkt og naturligt uenige, så er der alligevel små og store sagsområder, hvor vi kan finde et brugbart forlig. Det kunne vi i den store sag om skattereformen, og jeg kunne nævne mange andre eksempler. Det kan være, der ikke bliver lige så store sagsområder på denne side valget, men der bliver da nok nogle, hvor det vil være i overensstemmelse med god dansk politisk tradition, at selv om vi kæmper imod hinanden og ikke mindst skal det, når valget kommer, så er der sager, hvor det er vigtigt, at vi prøver at lægge kræfterne sammen.

Jeg synes også, der næsten i samme sætning blev udtrykt en dobbelthed i hr. Svend Aukens ordførertale. Regeringen er ikke forhandlingsvillig, siger hr. Svend Auken. Regeringen bruger sit snævre flertal. Og så den anden halvdel af sætningen: oppositionen bestemmer jo næsten alting. Det hænger ikke sammen. Træf dog nu i det mindste en beslutning, om man mener det ene eller det andet! Man kan jo ikke mene begge dele.

Men ellers må jeg sige, at jeg var skuffet over hr. Svend Aukens tale, fordi i de 4 år, der er gået, har socialdemokratiet ikke rigtig præsenteret os for et brugbart modstykke til regeringens politik, som den er forelagt og gennemført i et samvirke med det radikale venstre, men i dag synes jeg nok, vi har oplevet kulminationen. Der var jo ikke engang et forsøg på at opstille en alternativ politik.

Ellers vil jeg blot beskæftige mig med de to kraftigste postulater i hr. Svend Aukens indlæg. Det ene drejede sig om regeringens forhold til alt i den offentlige sektor, og det andet drejede sig om regeringens økonomiske politik.

Hr. Svend Auken sagde to ting om vores holdning til den offentlige sektor og dem, der er ansat i den. Hr. Svend Auken sagde: de borgerlige har en negativ indstilling til den offentlige sektor. Og så én ting til: de offentligt ansattes løn- og arbejdsvilkår er blevet drastisk forringet. Det er jo barske karakteristikker, og dem synes jeg det er rigtigt af mig at imødegå, for de er ikke berettigede.

I regeringen har vi det syn på den offentlige sektor, at Danmark har råd til og brug for en offentlig sektor, som i et moderne samfund kan yde borgerne den naturlige service, og det skal være på et højt kvalitetsniveau, for det er der brug for i et velfungerende og velstående samfund. Men vi ville ikke fortsætte den linje, som blev fulgt af de foregående socialdemokratiske regeringer, som gennem 10 år hvert eneste år ansatte 30.000–40.000 flere hos det offentlige, for det var jo det, som ødelagde balancen i samfundshusholdningen, og jeg tror, det hang sammen med denne umådeholdne vækst i antallet af offentligt ansatte, at man nødvendigvis for at klare finansieringen også måtte lade de ansatte i den offentlige sektor blive genstand for et voldsomt reallønsfald. For sådan gik det jo. I de senere år med dyrtidsreguleringen var der jo ikke nogen særlig god garanti for de offentligt ansatte lønmodtagere, som havde de stive lønssystemer. Vi oplevede i de år lønstigninger, som var høje, men vi oplevede samtidig de store prisstigninger, og der var en meget uensartet udvikling for de forskellige lønmodtagergrupper.

I 1983 havde arbejdere i håndværk og industri stort set samme realløn som i 1975, men i samme periode oplevede funktionærerne i den private sektor en nedgang i reallønnen på ca. 5 pct. Der er sket en genopretning af funktionærernes lønforhold på det sidste, men det har altså sin forklaring i, at i den foregående periode forringedes de.

Men nu går jeg så til medarbejderne i den offentlige sektor. Her kunne vi finde reallønsnedgange på både 10 og 20 pct., ja, endog større nedgange for de højerelønnede, og det gav mange skævheder; de har faktisk været mindre, efter at suspensionen gennemførtes.

Vi ønsker, at folk, der er medarbejdere i den offentlige sektor, også lønmæssigt skal behandles som andre grupper. Det var også derfor, vi forbedrede reguleringsordningen i foråret 1985. Det betød jo, at funktionærlønstatistikken nu også indgår i beregningsgrundlaget, og det betyder, at i oktober i år kan der forventes vel mellem 1 og 1½ pct. i regulering af de offentligt ansattes lønninger ud over de forhøjelser, der direkte er indeholdt i overenskomsten. Med prisstigninger på under et par procent det sidste års tid betyder det, at de offentligt ansatte selv uden

[Statsministeren]

anciennitetstillæg bevarer deres realløn og deres indkomsts købekraft, og det er dog faktisk første gang siden midten af 1970'erne.

Det store reallønsfald for de offentligt ansatte fandt sted i perioden fra 1975 til 1982. Det skal vi også huske i denne tids berettigede debat om de offentligt ansattes lønvilkår. De skævheder, der er opstået i lønudviklingen siden midten af 1970'erne, kan vi jo ikke rette fra den ene dag til den anden, men der skal ikke være tvivl om målet. Det er regeringens opfattelse, at de offentligt ansatte over en længere periode skal være lønmæssigt lige så godt stillet som de privat ansatte, men jeg tror, den opgave kun kan løses, hvis lønsystemerne gøres betydeligt mere smidige og fleksible.

Det andet meget vigtige tema i hr. Svend Auken's tale var spørgsmålet om regeringens økonomiske politik. Her blev brugt kraftige ord, og jeg tror, hr. Svend Auken har svært ved at overbevise ret mange ud i befolkningen om deres berettigelse. Hr. Svend Auken svang sig op til at sige: regeringens økonomiske politik er forlist totalt! Det var alligevel meget.

Vi har selv påvist, at vi ikke er tilfredse med alle udviklingstræk. Der er opgaver, som endnu er uløst, og dem er der brug for at vi tager hårdt fat på. Så gik ellers det hele på, at regeringen har fået en stor chance med det økonomiske opsving.

Må jeg gøre opmærksom på, at i Nord- og Vesteuropa steg industriproduktionen fra 1982 til 1985 kun med 2,3 pct. om året. Det var altså de andres gennemsnit fra 1982 til 1985, stærkere har opsvinget ikke været i verden omkring os, men i Danmark har vi dog immervæk præsteret en stigning i vores industriproduktion fra 1982 til 1985 på 6 pct. om året.

Det er altså ikke konjunkturerne i udlandet, som har drevet opsvinget igennem hos os. Det er i høj grad den politik, vi selv har ført, og ikke mindst indkomstpolitikken, den faste kronens politik, halveringen af renteudgifterne osv.

Ser vi så på arbejdsløsheden, ja, så steg den desværre i Nord- og Vesteuropa fra 1982 til 1985 samlet fra 9,5 pct. til 11,2 pct., men vi ved jo alle, at i Danmark lykkedes det at få arbejdsløsheden bragt til fald. Arbejdsløsheden er faldet med ca. 60.000 i de 3 år. Det mener jeg er væsentligt.

Og så skal jeg bare sige til sidst, at hvis man vil hævde, at regeringens økonomiske politik er forlist totalt, hvordan kan man så få det til at passe med Danmark i forhold til den øvrige verden? Jeg skal ikke repetere alle de økonomiske udviklingstræk, men må jeg bare minde om 4 kendsgerninger.

1) Danmark er det eneste land i Europa, som har oplevet en kraftig nedgang i ledigheden. Arbejdsløsheden i Danmark er siden 1984 faldet med 15 pct. Den er steget i den europæiske OECD-familie. 2) Eksporten i Danmark vokser ikke langsommere end eksporten fra de lande, vi normalt sammenligner os med, men vi ved, at på grundlag af Danmarks store, gamle gæld er denne stigning ikke tilstrækkelig, og det er baggrunden for, at regeringen nu intensiverer alle sine bestræbelser for at få endnu mere gang i erhvervslivet. 3) Intet andet OECD-land har haft en renteudvikling, der overhovedet kan sammenlignes med den gode danske udvikling. Og endelig 4) Den økonomiske vækst i Danmark i de sidste år har simpelt hen været den stærkeste i Europa.

Hvis man vil sige, at dette er et udtryk for en økonomisk politik, som er forlist, ja, så er det jo i virkeligheden en kompliment. Kendsgerningerne er rigtig gode, når vi skal karakterisere Danmarks økonomi netop nu. Vi har ét stort uløst ubalanceproblem, og det er betalingsbalancen. Det skal vi arbejde intenst med, det gør regeringen, og vi opgiver ikke, før vi også har fået ligevægt på vort lands betalingsbalance.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Af hensyn til debatten her i anden runde vil jeg da godt opfordre statsministeren til nærmere at uddybe, hvilken længere periode de offentligt ansatte skal have reguleret deres lønforhold i. Det synes jeg det ville være meget rart for den debat, som skal køre nu, at statsministeren giver udtryk for. Er det en 25-årig periode, er det en periode på 25 måneder, eller er det endnu kortere tid?

Så jeg vil godt gentage det spørgsmål, som jeg stillede finansministeren. Det kan være, statsministeren vil svare på det. Vil finansministeren i løbet af sommeren tage nogle ekstraordinære initiativer til, at folketingsbeslutningen af 10. maj 1984 bliver opfyldt, sådan

[Carsten Andersen]

at man vedrørende det moderniseringsprogram og i særdeleshed det teknologiprogram, som i øjeblikket kører i den offentlige sektor, tager samarbejdsudvalgene og de offentligt ansatte med ind, sådan som et næsten enigt folketing besluttede den 10. maj 1984?

Svend Auken (S):

Statsministeren gjorde – og det forstår jeg godt – meget ud af socialdemokratiet, og i betragtning af, at han og hans regering har så få bud på en løsning af samfundets problemer, er det vel rimeligt at kaste sig over oppositionen. Det synes jeg er fair nok. Men der var en række forkerte påstande, som jeg først skal tilbagevise, og derefter vil jeg gerne fremsætte nogle betragtninger.

Den første forkerte betragtning, statsministeren fremsatte, var, at jeg skulle have udtalt, at socialdemokratiet ikke ønskede at være med i flere forlig. Det er en lodret usandfærdighed. Jeg skal sige, at vi, så sent som få dage før samlingen slutter, var med til at indgå et bredt forlig om miljøloven på vort eget initiativ, hvor det lykkedes at få regeringen med. Jeg skal sige, at vi indgik et bredt forlig om en handlingsplan for et asbestfrit Danmark på vort initiativ. Det lykkedes heldigvis at få arbejdsministeren og regeringen med og få bred tilslutning til det. Jeg kan nævne opretningen af boligsikringen i forholdet til de ældre, hvor det også lykkedes at skabe et bredt forlig, som rettede op på en række af de forringelser, regeringen tidligere har gennemført. Jeg kan nævne Bonnerupudvalgets indstilling til folketinget vedrørende fejludbetalinger på dagpengeområdet, hvor vi var med, og hvor vi vel hjalp regeringen mere end andre partier, det Bonnerupudvalg, som regeringen siden desværre har aflivet. Jeg kan også nævne, at til trods for at der i folketinget er et flertal for 1. etape af den etapeløsning vedrørende en fast forbindelse over Store Bælt eller under Store Bælt eller ved Store Bælt, alt efter hvilken terminologi ens temperament tilsiger én at anvende, er socialdemokratiet blevet ved forhandlingsbordet for at opnå resultater i forhold til de synspunkter, vi har fremført, og det vil vi naturligvis blive ved med at gøre. Men det er klart, at hvis regeringen kommer med sociale nedskæringer og forringelser, ting, som peger

den gale vej, så kan man naturligvis ikke få socialdemokratiet i tale.

Det synes der ikke at være nogen stor risiko for. Så vidt jeg har kunnet høre på statsministeren både i første og i anden omgang, så mener statsministeren, at det klogeste, der er sagt om udviklingen i Danmark, er det, han selv har sagt på det konservative landsrådsmøde, nemlig at i Danmark går alting ufattelig godt, og derfor er der ikke behov for yderligere initiativer, forslag eller tanker. Det går simpelt hen fremragende.

Den anden forkerte påstand, statsministeren fremførte, var påstanden om, at socialdemokratiet havde bevæget sig eller sigtede mod at bevæge sig hen i retning af en placering midtvejs mellem SF og VS, at vi ikke havde formået at fremlægge vore egne forslag og ideer, og at der var ikke noget alternativ, og al den snak.

Jeg har ikke tal på, hvor mange forslag vi har stillet i den forløbne samling. Jeg vil skyde på, at det ligger et sted mellem 40 og 50 forslag på stort set alle de vigtigste områder for den danske befolkning. Senest har vi fremlagt to helt afgørende reformer, som peger i den rigtige retning, for at løse det, der er økonomiens store problem herhjemme, nemlig den svigtende opsparring. Jeg tænker naturligvis på vort forslag om overskudsdeling og på vort forslag om en pensionsreform, hvor regeringen jo ingen politik har, hverken på det ene eller på det andet område.

Så siger statsministeren, at han er bekymret for, at socialdemokratiet ikke går styrket ud af det næste valg. Jeg husker, at dengang statsministeren blev formand for det konservative folkeparti, havde man 16 mandater, så røg man ned på 9 mandater, og så var alle bekymrede for statsministeren og hans parti. Nu går det opad osv. Vælgerlykken svinger naturligvis, men vi er overbevist om, at ved at fremlægge de forslag og det alternativ, vi har fremlagt i forhold til den borgerlige nedskæringspolitik, vil der komme en øget tilslutning til socialdemokratiet, og vi mener også, at en sådan øget tilslutning er helt nødvendig.

Den tredje forkerte påstand, statsministeren fremførte, var påstanden om, at det gik vældig godt for de offentligt ansatte, at denne regering havde taget mange initiativer til

[Svend Auken]

gavn for de offentligt ansatte, og at den offentlige sektor trivedes i bedste velgående.

Jeg tror, at her har statsministeren et kommunikationsproblem, som det vist hedder på moderne dansk. Jeg ville godt møde nogle af dem fra den offentlige sektor, der arbejder derude til hverdag, hvad enten det er i de store produktionsvirksomheder eller det er i servicevirksomhederne, som ville give statsministeren ret i dette. De offentligt ansatte fik i forbindelse med den sidste overenskomstsituation den behandling fra statsministerens og hans regerings side, at de end ikke fik mulighed for at forhandle deres egne overenskomster. Selv om der ikke var udbrudt konflikt eller var udsigt til, at der skulle udbrude konflikt, så greb man ind i deres overenskomstforhandlinger og dikterede dem en bestemt løsning. I samme forbindelse gav man dem det løfte, at der så ikke ville ske mere i aftaleperioden, og at det var vældigt godt for dem. Siden har de måttet opleve først julepakken, så påskepakken og siden arbejdsministerens pinsepakke. De offentligt ansatte føler i hvert fald ikke, at de under den nuværende regering har fået en ordentlig behandling.

Afstanden mellem ansatte i den private sektor og i den offentlige sektor øges og øges med alle de problemer, det giver med hensyn til rekruttering og udvikling i den offentlige sektor.

Og så til påstanden om, at den offentlige sektor klarer sig godt. Jeg har sagt det før, men jeg vil gerne gentage det: det er et forkasteligt valg af værdier i et samfund, der kommer til udtryk, når vi foretrækker at bruge vore begrænsede ressourcer til hvert år at sætte bilparken drastisk i vejret, samtidig med at vi ikke mener at have råd til at give mennesker en operation for grå stær eller indoperering af en kunstig hofte, eller hvad det kan være, uden at de skal vente den ene måned efter den anden og efterhånden måske kun har det håb, at de borgerlige kræfter i dette land kan komme igennem med en privatisering på sygehusområdet.

Jeg ved godt, at statsministeren føler, at det sidste angreb måske ikke er helt rimeligt, men glem ikke, at det var statsministerens første embedshandling som statsminister at igangsætte i statsministeriets regie et udvalgsarbejde om privatisering af den offentlige sektor.

Jeg ved godt, at man siden den tid på grund af forskrækkelse over befolkningens reaktion er vejet tilbage for det, men alligevel!

Og så med hensyn til økonomien. Lad os bare tage Børsen – og det er jo ikke et professionelt, venstreorienteret, opvigleroppositionsstidsskrift. Lad mig bare tage forsiden i dag i Børsen. Der står »Bankøkonomers dystre meldinger«. Så står der: »Rentestigning og vaklende tillid til økonomien«. »Trods gunstige internationale konjunkturførhold«, skriver Børsen, »lykkes det ikke at rette op på den danske betalingsbalance. De mørke udsigter for dansk eksport bekymrer bankøkonomerne, og i Handelsbankens konjunkturrapport fastslås det, at nye drastiske indgreb i stil med påskepakken vil ødelægge såvel den hjemlige som internationale tillid til dansk økonomi.«

Og i dag på børsen har renten taget et enormt spring opad i kraft af kursfald på både obligationer og aktier.

Jeg bebrejder ikke regeringen alle de økonomiske problemer, vi har i vort samfund, naturligvis ikke. Jeg bebrejder regeringen den falske optimisme, som statsministeren i alle sine taler og i hele sin optræden legemliggør, for den falske optimisme blokerer for en reel diskussion af problemerne, en reel diskussion om, hvad der er årsag til problemerne, en reel diskussion om, hvad der kan gøres ved problemerne.

Statsministeren er både i sit lange første indlæg og i sit lange andet indlæg vejet uden om alle de fundamentale menneskelige og økonomiske problemer, der optager befolkningen herhjemme.

Jeg tror ikke kun, det er en opfattelse, vi har. Jeg tror, det er en opfattelse, mennesker over det ganske land har. De føler sig svigtet, de føler sig ladt i stikken af regeringen. De føler, at regeringen på grund af ønsket om at opretholde denne kunstige optimisme og i forsøget på at dække over en alvorlig indre uenighed om mål og midler i politikken simpelt hen ikke har hverken vilje eller evne til at tage fat på vort samfunds problemer.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Jeg synes nok, det er værd at sige ved denne lejlighed, hvor statsministeren har væ-

[Anker Jørgensen]

ret så stærkt ude imod socialdemokratiet, at først og fremmest det konservative parti og venstre har polariseret debatten og hele forhandlingssituationen her i folketinget, og dette har medført, ikke at den borgerlige fløj – hvis man skal tro de opinionsundersøgelser, som statsministeren indirekte henviser til – har vundet noget som helst ved det. I første omgang var man de stærke, da gik det fremad, men det er jo helt tydeligt nu, at efterhånden som udviklingen går på, sker der det, at det konservative folkeparti måske går frem, måske går tilbage, men hvis det vinder noget, er det kun på bekostning af dets venner i den kreds af partier, der sidder i regeringen, og for resten da også af støttepartierne. Der er altså ikke noget at henviser til for regeringen i opinionsundersøgelserne.

Men det er da rigtigt, at socialdemokratiet heller ikke kan være tilfreds med de opinionstal, der nu engang er tale om, men det er der flere ting at sige til. Det vigtigste er, at utilfredsheden i de kredse, som vi appellerer til, i øjeblikket er så stor, at der er mange, der har lyst til, skal vi sige at understrege det lidt stærkere ved at gå til et parti til venstre. Det tror jeg ikke er det bedste svar, og det er heller ikke det, der vil genere regeringen alermest, men det afgørende er, at i øjeblikket er der en bevægelse væk fra det borgerlige flertal i dette land, og der er altså rent faktisk næppe et borgerligt flertal i folketinget, hvis der kom et valg nu.

Jeg vil også tro, at der er flere, der har mærket det, f.eks. det radikale parti. Jeg vil gerne sige tak til det radikale parti, fordi det faktisk i den seneste tid har bevæget sig lidt mere. Jeg kender også debatten fra i går, og også fra i dag, men alligevel. Ser man på de faktiske resultater af kulturpolitik, miljøpolitik, ja, minsandten også ting, der har relation til landbruget, u-landsholdningen og sikkerhedspolitikken, må man konstatere, at det radikale parti har bevæget sig mere kritisk, noget mere afstandtagende fra regeringen, og det er selvfølgelig også, fordi de ved, hvordan vinden blæser. Faktisk er regeringen gået i opposition, og når den en gang imellem er venlig over for socialdemokratiet, er det, fordi statsministeren har opdaget, at nu er der alligevel et flertal imod ham, og så kan han lige så godt være åben over for socialdemokratiet – men ikke et minut før.

Gert Petersen (SF):

Det var da en interessant tale, statsministeren holdt. Jeg sad og tænkte: ja men hvad er det dog for et land, han taler om? Hvad er det for en virkelighed, han taler om? Er det den virkelighed, jeg møder rundt omkring i landet, når mennesker kommer og fortæller mig om den sociale deroute, den sociale nedtur, de har oplevet? Lavtlønnede, arbejdsløse, bistandsmodtagere og mange andre med, de synes ikke, at det går så ufatteligt godt.

Jeg synes også, statsministeren udviser en betydelig arrogance, når han siger, at der er kun ét stort balanceproblem tilbage, og det er betalingsbalanceproblemet. Guderne skal vide, at det er et stort problem, det har statsministeren så inderlig ret i. Det er et katastrofalt stort problem, en tikkende bombe under hele foretagendet. Det så vi også illustreret i praksis derved, at regeringen stik imod alt, hvad den er gået til valg på ved to valg, alt, hvad den havde sagt og lovet, gik i gang med at gennemføre afgiftsforhøjelser, fordi den til sidst var blevet opskræmt over det betalingsbalanceunderskud, som i høj grad skyldes dens egen politik, og som er kommet under de bedst tænkelige konjunkturer for denne regering. Ikke desto mindre har vi altså dette kolossale underskud, og det førte til de desperate handlinger fra regeringen i form af afgiftsforhøjelser og den slags ting i strid modsætning til regeringens intentioner og erklærede politik.

Men der er da også et andet balanceproblem. Er 230.000 arbejdsløse i dette land, hvor vi fra årene 1962-63 og frem til 1975 kunne klare os med 30.000-40.000 arbejdsløse om året, ikke et alvorligt balanceproblem? Statsministeren nikker. Det glæder mig da i hvert fald, at vi kan blive enige om, at det er et alvorligt balanceproblem. Men det synes jeg at statsministeren burde have nævnt, for her har vi i virkeligheden en kræftsvulst i vort samfund og samtidig også et symptom på, at der er noget galt og noget langt mere fundamentalt galt, end statsministeren vil ind på, når han tegner sit rosenrøde billede.

Derfor er der brug for en anden grundretning i den politiske udvikling end den, denne regering står for. Arbejdsløsheden kan ikke effektivt overvindes af denne regering, og jeg tror egentlig heller ikke, at det er formålet, det må jeg erkende, selv om jeg er helt

[Gert Petersen]

sikker på, at det vil blive benægtet af statsministeren.

Så talte statsministeren om den offentlige sektor og om sin sympati for de ansatte i den offentlige sektor, de lavtlønnede dér osv. Jeg har forstået, at hans sympati så sandelig også gjaldt de højtlønnede, for da han gennemgik, hvor skævt det var gået tidligere år, og de reallønsforringelser, der var sket inden for den offentlige sektor, fik han jo med, at der er nogen, der har fået deres realløn forringet med 20-30 pct., og jeg tænkte: ja men du godeste gud, det stakkels postbud, som har fået sin realløn forringet med 20-30 pct.! Men så tilføjede statsministeren altså, at det var de højtlønnede. Og det er jo så sandt, som det er sagt. Det er de højtlønnede, fordi der blev gjort et forsøg på en lønudjævning inden for den offentlige sektor med en reduktion af de højeste lønninger. Det har vi været tilhængere af, og det er vi fortsat, men det er klart, at det strider imod den konservative filosofi.

Men tilbage til spørgsmålet om de offentligt ansatte og statsministerens sympati også for de lavtlønnede i den offentlige sektor. Deres løn er for lav, de skal have noget mere. Ja men så spørger man sig selv: er det den samme statsminister, som påtvang hele sektoren en 2 pct.s lønramme for bare et par år siden? Er det den samme statsminister? Det var denne statsminister, det var denne regering, som gennemtrumfede en 2 pct.s lønramme, som helt klart rammer hårdest nedad på de lavtlønnede, og som samtidig også suspenderede dyrtidsreguleringen, hvilket helt klart rammer hårdest nedad, især inden for den offentlige sektor, hvor lønsystemerne er de stiveste. Ja men det vidste man da dengang. Ikke desto mindre gennemtvang man denne 2 pct.s lønramme, og nu står man så og siger: det er vel nok ærgerligt, det er vel nok synd for de stakkels mennesker i den offentlige sektor.

Ja men det er altså den skyldige, som nu græder sine krokodilletårer. Det har vi ikke megen respekt for, og jeg er helt overbevist om, at det har man heller ikke blandt de mange hundrede tusinde i den offentlige sektor, som er ramt af regeringens politik.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det er jo hr. Gert Petersens særlige mesterskab, at det altid er galt. Jeg har lagt mærke til, at hvis det er galt med betalingsbalancen, så er det galt med den hele økonomiske politik. Hvis derimod vi bragte os i en situation, hvor vi prioriterede betalingsbalancen over beskæftigelsen, så skulle vi sandelig også nok få med hr. Gert Petersen at gøre!

Sagen er jo den, at der føres en økonomisk politik, der sætter beskæftigelsen i højsædet, og at der er vundet ganske betydelige resultater, siden vi var på bunden beskæftigelsesmæssigt.

Hr. Svend Auken har lidt af det samme. Jeg har lagt mærke til, at hr. Svend Aukens forhold til børsen er lidt det samme som hr. Gert Petersens til betalingsbalancen og beskæftigelsen. Hvis det går godt på børsen, så forgylder vi spekulanterne, så skaber vi kæmpeformuegevinster for spekulanterne. Når det går mindre godt, når der er kursfald, ja, så har man mistet enhver tillid til den førte politik.

Men alt det er jo polemik, det burde jeg nok holde mig fra og i stedet for gøre nogle saglige bemærkninger til hr. Jes Lunde, som jeg synes det er en fornøjelse at diskutere med, fordi hr. Jes Lunde i modsætning til så mange herinde udtrykker sig uden svulstighed og med god vilje til at diskutere de reelle problemer. Det vil jeg gerne kvittere for.

Jeg vil gerne påpege de afgørende problemer, der er i hr. Jes Lundes økonomiske model eller udspil eller skitse, eller hvad jeg skal kalde det.

Der er først det problem, at selv om man nu forestiller sig en realvækst i den offentlige sektor på 2 pct., så ville der stadig væk stå tilbage det store spørgsmål til SF: ja men hvem er det så af dem, man har givet løfter til, som ikke skal have noget? For der er ikke plads til de løfter, SF i tidens løb har givet i sag efter sag, også efter behandlingen af finanslov og alt muligt. Der er ikke plads til en 2 pct.s vækst inden for den ramme, til at opfylde de løfter, man har givet, og derfor er de 2 pct. jo et udtryk for, at SF erkender, at det kan ikke lade sig gøre at leve op til de løfter, man selv har givet. Det er derfor også berettiget at spørge: hvem er det, SF vil snyde?

Det næste er, at alene med 2 pct.s realvækst vil skattetrykket selvfølgelig også stige, og tilbage står spørgsmålet om, hvorledes SF

[Niels Helveg Petersen]

vil regulere væksten i den kommunale sektor, som jo er to tredjedele af de samlede offentlige udgifter. Vil SF også til at regulere den kommunale vækst? Sådan må jeg forstå det. Og hvorfor har vi så aldrig fra SFs side hørt noget som helst om, at det var antageligt eller rimeligt at gribe ind med rammer for, hvorledes den kommunale vækst måtte være?

Lad mig så komme til et hovedanliggende: arbejdstidsnedsættelsen. Det er jo kernen i SFs politik. Arbejdstiden skal 5 timer ned om ugen. Der skal gives lønkomensation op til et vist niveau, og det er der mange problemer i; det vil blive en vældig sammenpresning af lønniveauerne til skade for mellemindkomsterne, men lad nu det ligge. Det grundlæggende problem er, at det selvfølgelig vil øge efterspørgslen efter arbejdskraft. Det er jo også meningen med det, og derved rammer man lige ind i det, som bliver kerneproblemet, nemlig at det vil give stødet til en meget betydelig løninflation.

Og så er det, jeg vil spørge hr. Jes Lunde: hvis den situation opstår, hvilke indkomstpoltiske midler vil SF så tage i anvendelse for at bremse op for den ophedning, for de flaskehalsudviklinger, der vil blive ved nedsættelse af arbejdstiden? Med andre ord: er det kædet sammen med rigoristiske håndgreb, om man vil, over for arbejdsmarkedet i retning af, at sådanne flaskehalse ikke må give anledning til lønglidning og dermed til større forbrug? For ellers falder den grundlæggende sidste forudsætning om, at det private forbrug kun må stige med ½ pct.

Dette er et forsøg på i hvert fald meget kort at give en lille replik til SFs skitse. Jeg forlanger ikke et omfattende svar, det anerkender jeg ikke kan lade sig gøre inden for rammerne af en kort bemærkning.

Til hr. Anker Jørgensen vil jeg så godt sige, at jeg synes, man skal lade være med at diskutere opinionstal. De holder ikke ved valget; det er andre tal, vi ser. Og så undrer jeg mig lidt over udtrykket, at vi havde bevæget os i en række sager om miljø og kultur og sikkerhedspolitik. Vi er, hvor vi hele tiden har været, og at vi skulle have bevæget os, er i hvert fald ikke, hvad vi i de sidste 14 dage har hørt fra socialdemokratiske ordførere.

Men jeg takker for hr. Anker Jørgensens korreksion af sine egne ordførere. Det var da helt rart, at også det kunne blive sagt.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg skal så takke for, at hr. Niels Helveg Petersen også begiver sig ind i en ordentlig diskussion om tingene.

Jeg må fastholde fra SFs side, at når vi sætter en realvækst på 2 pct. i den offentlige sektors udgifter for de næste 4 år, perioden 1986-90, så er det en realvækst, der giver plads til de ting, vi har lagt frem bl.a. i forbindelse med finanslovsbehandlinger her. Det vil sige, at der er plads til en social genopretning i størrelsesordenen små 10 mia kr. Det er en fuld opregulering af arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge, efterløn og bistandshjælp og en vis forbedring til pensionisterne.

Derudover er det klart, at der også er nye opgaver inden for den offentlige sektor. Dem har vi peget på med mange af de beslutningsforslag, vi har fremsat, og vi har altid anvist finansieringen af dem. Det var jo også det, der gjorde, at da vi stillede vores ændringsforslag til finansloven i december 1985, havde vi balance i tingene, og det fik vi faktisk dengang budgetdepartementets ord for.

Jeg skal også knytte et par ord til spørgsmålet om arbejdstidsnedsættelsen, for her stillede hr. Niels Helveg Petersen jo det, man i et forsamlingshus ville kalde et godt spørgsmål. Det er da rigtigt, at hvis man foretager en arbejdstidsnedsættelse hurtigt, så får man problemer med flaskehalse. Det giver virksomhederne et problem med, at de ikke kan være så kræsne over for arbejdskraften, som de har vænnet sig til det under krisen, men det giver selvfølgelig også et problem med et lønpres. Det vil vi løse på den måde, at vi gør en indsats over for de flaskehalse allerede nu. Vi har i finansudvalget i går givet en bevilling til de videregående uddannelser, som, når den kommer op i fuldt omfang, giver 580 nye uddannelsespladser, bl.a. inden for de uddannelser, hvor der er allermest mangel i øjeblikket: ingeniøruddannelser, datalogi osv. For en uge siden bevilgede vi i finansudvalget 25 mill. kr. til specialarbejderskolerne for også at gøre en indsats for disse.

Det vil være vores måde at gøre det på. En arbejdstidsnedsættelse til 35 timer kommer jo ikke i morgen, den kommer med et vist varsel, og så må vi herinde samles om at gøre mest muligt ved på forhånd at løse de flaskehalsproblemer, der opstår. Det tror jeg

[Jes Lunde]

også må være hr. Niels Helveg Petersens svar, for hans parti har jo også arbejdstidsnedsættelsen på dagsordenen.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Men hvordan vil hr. Jes Lunde skaffe lærere til alle de uddannelsespladser, han vil oprette? Jeg takker for, at han støtter regeringens aktstykker på dette felt, men hvordan vil han skaffe lærere? Hvis han nedsætter arbejdstiden fra 40 til 35 timer, så skal vi, så vidt jeg kan regne ud, bruge i tusindvis af ekstra lærere, for ikke at sige i titusindvis, lige nøjagtigt på de felter, hvor der i forvejen er knaphed på arbejdskraft, og hvor virksomhederne i forvejen slås med hinanden og slås med den offentlige sektor om teknikere, om ingeniører og om alle de andre. Hvad i alverden skal vi gøre, hvis hr. Jes Lunde starter med at nedsætte arbejdstiden til 35 timer? Det gad jeg nok høre, for bemærk: han har jo ikke i sin økonomiske politik afsat penge til noget som helst på dette felt!

Vi hører, at man heller ikke skal have real-lønsstigninger, hvis SF kommer til. Jeg synes, det er redeligt nok, at man siger det, for man har brugt alle pengene til disse serviceforbedringer, og alene realvæksten i den offentlige sektor på 2 pct. om året vil jo, hvis den kører ret meget længere, ende med at give os et skattetryk her i landet på 71 pct. Det kan man læse i finansministerens budgetredegerelse, der kom i sidste uge. Er det perspektivet for SFs fremtidssamfund, et skattetryk på 71 pct.?

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Det sidste kan jeg fuldstændig afkræfte. Det er selvfølgelig svært at spå om den vækst, der vil være i bruttonationalproduktet i samfundet. Vi har i de seneste år haft vækstrater, som har ligget over de 2 pct., og hvis der fortsat er en vækstrate på over 2 pct. i økonomien og en udvikling i den offentlige sektor på 2 pct., så kan jeg ikke se nogen grund til, at det skulle give de astronomiske skattetryk. Det er der simpelt hen ikke grundlag for at påstå.

Undervisningsministeren beskæftiger sig så med, hvordan vi skaffer lærere til alle disse uddannelsespladser. Jeg har bemærket, at det problem har ministeren også, og ministeren

beskæftiger sig netop i aktstykkerne med, hvordan man kan løse problemet bl.a. ved at inddrage timelærerearbejdskraft fra erhvervslivet.

Det synes jeg er en fornuftig løsning på det. Det er vores erhvervsliv, som står og mangler ingeniører og dataloger, og så må det give os en hjælpende hånd, så problemerne kan blive løst. Det kan jo ikke nytte noget, at erhvervslivet lægger armene over kors og siger: det problem må I løse. Det er dem, der mangler arbejdskraften. Vi vil gøre alt, hvad vi kan, for at hjælpe dem over problemerne, men de må også give en hånd for at hjælpe os, og det tror vi på at de vil.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jo, men erhvervslivet skal jo pludselig bruge 12 pct. flere ingeniører og teknikere og alle de andre typer medarbejdere, som det i forvejen har for få af. Hvor skal det skaffe dem fra?

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Hr. Niels Helveg Petersen spurgte, om SF ikke var interesseret i at indordne kommunernes økonomi i den øvrige samfundsøkonomi.

Jo, det er vi, og hvis hr. Niels Helveg Petersen havde hørt opmærksomt efter, da vi førstebehandlede lovforslag nr. L 268, altså lovforslaget om kommunernes økonomi i 1987-88, ville hr. Niels Helveg Petersen have hørt det. Og hvis hr. Niels Helveg Petersen havde læst betækningsbidraget fra socialdemokratiet og SF, ville hr. Niels Helveg Petersen også have opdaget, hvordan kommunernes økonomi efter vores opfattelse skal styres under et kommende arbejderflertal.

Under den debat var jeg lidt uheldig, for jeg kom til at sige fra talerstolen, at det var hr. Niels Helveg Petersens debut som kommunalpolitisk ordfører. Det var det ikke. Det viste sig, at hr. Niels Helveg Petersen for mange år tilbage havde været en af de ledende kommunalpolitiske ordførere i det radikale venstre, men hr. Niels Helveg Petersen opførte sig, som om han ikke havde været kommunalpolitisk ordfører, og i hvert fald er det længe siden.

Nu er det sommer, og folketinget tager på ferie, og solen skinner, og jeg vil egentlig

[Agerschou]

råde hr. Niels Helveg Petersen til at sætte sig ned i sin have med fødderne i vand og prøve at studere, hvordan den borgerlige regering sammen med det radikale venstre har ført de økonomiske indgreb igennem over for kommunerne.

Hvad er det, man har gjort? Man er kommet med pludselige indgreb, efter at budgetterne er lagt, efter at planlægningen er foregået, og man har gjort også mange borgerlige kommunalpolitikere trætte af arbejdet. Det er den linje, man har lagt over for kommunerne gennem de år, hvor den borgerlige regering har eksisteret. Det er den linje, der ikke må fortsætte, hvis det overhovedet skal have nogen mening at tale om et selvstændigt kommunestyre her i landet.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne sige tak til hr. Jes Lunde, som altså her bekræfter, at kravet om 35 timer ikke er noget med 35 timer nu. Det er en proces, eller hvordan det blev udtrykt, og det synes jeg da er rart at få at vide; det var jo ikke helt det indtryk, vi fik i foråret 1985, men tak for det.

Jeg skal ikke i forhold til hr. Agerschou gentage den lange debat. Jeg glæder mig til at læse betænkningens bidrag, det har jeg ikke haft tid til. Men jeg vil bare sige, at jeg så mindeligt vil bede om at få lov til ikke at sidde med fødderne i vand!

Så skal jeg sluttelig sige, at jeg helt har glemt at meddele mit partis stillingtagen til den socialdemokratiske dagsorden. Den er jo i realiteten en mistillidsdagsorden og måtte jo, hvis den blev vedtaget, føre til udskrivning af folketingsvalg.

Man skal være meget forsigtig med, hvad man foreslår. Hvad ville hr. Svend Auken egentlig gøre, hvis der skulle udskrives folketingsvalg i aften? Skulle vi holde folketingsvalgkamp midt under VM i fodbold? Så tror jeg faktisk, at den depression i landet, hr. Svend Auken gjorde så meget ud af, ville brede sig og få enormt omfang.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg tror, befolkningen ville være godt tilfreds med både at få et verdensmesterskab og en ny regering!

Se, når nu der skal vises ækvilibristiske evner, så har regeringen jo undervisningsministeren. Undervisningsministeren kom herop og slog ud med armene og spurgte: hvor skal vi skaffe alle de lærere fra, som vi skal bruge til at klare disse flaskehalsproblemer? Hvor skal vi placere alle de elever henne?

Jeg kom i tanke om, at det faktisk var det, vi diskuterede her i folketinget for præcis 1 år siden, da vi spurgte undervisningsministeren: hvor vil undervisningsministeren få alle de lærere fra? Det var dengang, da undervisningsministeren og arbejdsministeren ville smide i tusindvis af langtidsledige ind i uddannelser, som de påstod de havde. Hvor var lærerne? Se, det var jo ækvilibristisk gjort af ministeren – lige så ækvilibristisk, som når en ko spiller på banjo – så at stå her og sige: hvor skal vi få lærerne fra?

Jeg vil anbefale ministeren at gå et år tilbage og se i sine egne besvarelser til arbejdsmarkedsudvalget. Der er svaret på, hvor vi får lærerne fra: det var intet problem, sagde ministeren.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg vil godt spørge hr. Agerschou, og han må gerne korrekse mig: er det helt forkert, at de offentlige udgifter på, det kommunale plan er steget med 2 pct. i 1985? Er det helt forkert, at SF som en del af sin økonomiske politik går ind for bloktilskud, når det drejer sig om styring af kommuner og amter? Hvor pokker bliver så det kommunale selvstyre af, når SF klart har som økonomisk model, at man går ind for bloktilskud, og så skal kommuner og amter altså bare rette sig efter det, som SF har tænkt sig at tildele dem? Jeg fatter ikke en lyd af hr. Agerschous indlæg.

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg fæstede mig ved statsministerens svar-tale, hvor han ikke gjorde sig ulejlighed med at komme med kommentarer til fremskridts-partiet. Det kan der være to grunde til. Enten har statsministeren ikke hørt min tale, eller også er han mere interesseret i, hvad socialdemokratiet mener, og det kan da godt gøre mig lidt nervøs for fremtiden.

[Pia Kjærsgaard]

Det gælder også udtalelserne om den offentlige sektor. Dem gjorde jeg også bemærkninger om i min første ordførertale. Der er såmænd ikke nogen, der behøver at være nervøse, for denne regering skal nok sørge for den offentlige sektor. Den offentlige sektor er vokset væsentligt inden for denne regeringsperiode, så alt, hvad der hed privatisering eller nedskæring eller besparelse, kan man godt skyde en hvid pind efter.

Jeg vil også gerne advare statsministeren, når han nu er lidt nervøs ved, at socialdemokratiet åbenbart på et eller andet tidspunkt har sagt, at det ikke vil være med i flere store forlig. Hvis det er sandheden, kan jeg kun være tilfreds. Det fik jeg så dementeret af hr. Svend Auken. Det er det ikke.

Jeg vil gerne nævne en ting som en Storebæltsforbindelse. Her er der nu pludselig igen toner imellem regeringen og socialdemokratiet, hvor man åbenbart vil have en tog-tunnelforbindelse, hvilket også er stik imod det, som regeringen på et tidspunkt i hvert fald har lagt op til. Jeg synes ikke, det på nogen måde var opløftende at høre, hvad statsministeren havde at fortælle os her i dag.

Også en ting som leasingindgrebet var noget, som blev gennemført under disse store forlig, som man bryster sig af, og som man egentlig er så stolt af at have, men som jeg absolut ikke synes der er nogen som helst grund til stolthed over.

Løbet er jo desværre kørt nu. Tusinder af arbejdspladser nedlægges på skibsværfterne. Solide virksomheder mister ordrer, og landet mister valuta. Vi har manko på eksporten, og det er kun, fordi de fire regeringspartier ikke forsøger at vise, hvordan borgerlig politik kunne være en styrkelse af dansk erhvervsliv. Tag bare den seneste melding fra Lindøværftet, der lyder: reducerede indtægter og manglende ordrer! Værftets fremtid er mere end usikker.

Der har været talt en del om TV 2 under denne debat, og det forstår jeg da godt, for der skal jo komme en afgørelse i morgen. Det må man så beklage, men det er der jo ligesom lagt op til. Man kan sige, at denne borgerlige skattetryksregering i al sin visdom har ønsket at påtvinge de danske borgere en TV-model, som hovedparten af seerne overhovedet ikke ønsker. Men den slags bagatel-rører overhovedet ikke regeringen, for den dækker sig ind under, at den er en min-

dretalsregering, og påstår, at resultatet er det bedst opnåelige.

Her må det vel så være på sin plads endnu en gang at påpege, at regeringspartierne har 79 mandater og det radikale venstre 10. Jeg synes, det er hykleri og svaghed, som man skal lede længe efter.

Hvem var det, der ved sidste valg ikke kunne give det radikale venstre ros nok? Det var faktisk den konservative statsminister, der allerede på det tidspunkt lagde op til, hvordan han ønskede at tingene skulle se ud efter næste valg. Statsministeren fik så sin ønskesamarbejdspartner, og resultaterne – eller mangelen på resultater – kendes jo af de fleste. Men statsministerens ønskepartner ville overhovedet ikke være et radikalt parti, hvis det ikke sprang fra den ene side til den anden i denne sag for at lave forlig.

»Til næste kvartal«, »til næste år« er vendinger, man hører så mange gange fra ministrene, at man en gang imellem skulle tro, de var gået i barndom, for de gentager simpelt hen sig selv. Det er trættende, og man fatter ikke, at befolkningen finder sig i det.

Statens eget naturgasklokkeselskab nyder således godt af de kraftige energifgifter, som folketinget har vedtaget. Igen en af de ting, som regeringen gik sammen med sit ønskeparti om. Milliarderne ruller ind i dette gigantunderskudsprojekt, hvorved underskuddet reduceres på bekostning af den danske skatteydere økonomiske bevægelighed.

Og å propos økonomisk bevægelighed: den bevægelighed kan medlemmerne herinde vist godt påstå at have fremover. Igen gik de fire borgerlige partier hånd i hånd med de radikale og socialdemokratiet om bevilling af højere løn. Ikke de snoldede 2 pct., man pålagde lønarbejderne, men hele 37 pct. – mindre kunne ikke gøre det – foruden alle de frynsegoder til bengnavende medlemmer, der befinder sig herinde under dække af at tale de svages vel og styrke arbejdslysten i »det pulveriserende liv«.

Nu kan medlemmerne så tage hjem på omkring 16 ugers sommerferie og føle sig godt tilfredse med deres resultater i denne samling. Jeg kan godt love, at fremskridtspartiet i hvert tilfælde ikke vil ligge på den lade side i denne alt for lange påtvungne sommerferie. Vi vil selvfølgelig fortsat arbejde hårdt på at afsløre og dokumentere uhyr-

[Pia Kjærsgaard]

ligheder både fra regeringens og fra venstrefløjsoptionens side.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Det er ikke, fordi jeg har den store trang til at sige særlig meget på nuværende tidspunkt, hvor folk på det nærmeste står og tripper, fordi de skal med deres fly hjem, osv. Men der er en enkelt ting i statsministerens svar, jeg har lyst til at kommentere.

Nu er udskriften af svaret ikke kommet endnu, men hvis jeg forstod statsministeren rigtigt, så hørte jeg statsministeren sige, at da der jo ikke var fremlagt noget alternativ her i dag, så vidste han ikke rigtig, om han egentlig skulle svare, og det var nærmest af gammel vane eller kutyme, han gik op og svarede.

Jeg synes, statsministeren skal passe lidt på, at magten ikke stiger ham til hovedet. Bortset fra, at man vel må sige, at det virkelig er på kanten af det utilladeligt arrogante at svare folketinget på den måde, så ved statsministeren jo udmærket, at oppositionspartierne hver for sig faktisk har fremlagt programmer, og hvis statsministeren gjorde sig den ulejlighed at tale med sine ministerkolleger, ville han også vide, at de samme partier faktisk fremlægger temmelig mange seriøse og velgennemarbejdede forslag, der udgør alternativer til det, regeringen fremkommer med.

Statsministeren kan selvfølgelig være uenig, han er i sin gode ret til at være uenig, det ville være højst besynderligt, hvis han ikke var det. Naturligvis skal han kritisere oppositionen ud fra den vinkel, men ikke ud fra den i mine øjne arrogante vinkel, som statsministeren valgte, hvis jeg ellers hørte ham rigtigt.

Nu kunne jeg selvfølgelig som V'Ser have en egoistisk interesse i en sådan udtalelse, for jeg kunne sige: fint, det ødelægger da trin for trin mulighederne for, at der nogen sinde – eller i hvert tilfælde i mange år fremover – kan etableres et samarbejde mellem de borgerlige partier og socialdemokratiet. Men ærlig talt er det meget uforståeligt, for jeg forstod på statsministeren, at han på ingen måde ønsker, at der skal komme et alternativ til denne regering. Og hvis han ikke ønsker det, så finder jeg i hvert tilfælde, det var en

meget uklog måde at kommunikere med det største oppositionsparti på.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg stillede for 7 timer siden et spørgsmål til finansministeren om regeringens holdning til en lempelse af realrenteafgiften. Jeg gjorde opmærksom på, at så vidt jeg kunne se, var der ikke i budgetredegørelsen afsat beløb til dette. Imidlertid har en af de ideologiske fornyere på regeringssiden, hr. Fogh Rasmussen, jo bebudet dette nærmest som et flagskib, og jeg forstår, at skatte- og afgiftsministeren også har haft pungen fremme.

Derfor vil jeg gerne spørge finansministeren: hvilke overvejelser gør man sig her? Jeg vil bare gentage det spørgsmål: hvor store beløb er der sat af? Synes finansministeren – og nu taler vi om forlig, og statsministeren var ret hånlig over for os andre – at det er en helt fair måde at behandle forligspartnere på at fare ud i en lang række løfter – som der måske overhovedet ikke er samfundsmæssig økonomisk basis for – før man overhovedet har taget spørgsmålet op med forligspartierne? Jeg gentager mit spørgsmål: hvor store beløb har regeringen afsat til dette formål, som jeg forstår på hr. Fogh Rasmussen og venstre er en mærkesag for regeringen i de kommende år? Og mener finansministeren, at det er her, pengene først og fremmest skal bruges, hvis der skal lattes på finanspolitikken?

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg glemte tidligere at meddele, hvordan vi i SF forholder os til de forskellige dagsordensforslag.

Vi stemmer for det socialdemokratiske forslag, naturligvis. Vi opfatter det så sandelig også som et mistillidsforslag, og skulle der ske det for hr. Niels Helveg Petersen så ulykkelige, at det endte med udskrivning af valg, så mener vi, at vi må tage den byrde på os. Det kan de gøre i Spanien, som jo dog også går for at være en fodboldglad nation, midt under VM, så skulle vi vel også kunne.

Vi stemmer også for den af fru Anne Grete Holmsgård foreslåede dagsorden, som godt nok er usædvanlig, men vi føler så sandelig også, at der er grund til at takke oppo-

[Gert Petersen]

sitionen her i folketinget. Hvis ikke den var der, så så det sort ud.

Vi er nødt til at stemme imod den af fru Pia Kjærsgaard foreslåede dagsorden. I og for sig er der mange ting i den, vi kunne sympatisere med. Vi er enige i den bedømmelse, at når man gennemfører en overenskomst – og den sidste var oven i købet på tvungen – så er det grove løjer, at man undergraver resultatet ved herindefra at gennemføre en række skatte- og afgiftsstigninger.

Men for det første er vi tilhængere af realrentebeskatningen, som kritiseres i dagsordensforslaget. Det er nemlig den, der gemmer sig bag begrebet »pensionskassetyveriet«, har jeg fået opklaret ved en privat samtale; så sparede vi talerstolen.

For det andet kan vi fra SFs side ikke garantere for, at der ikke gennemføres afgifter i den kommende periode. Vi kunne såmænd selv finde på at tage initiativet til visse af dem; jeg mindes en diskussion i går om noget med en afgift på kunstgødning. Alene af den grund kan vi ikke binde os til en sådan dagsorden, selv om der i og for sig er en rigtig intention i den. Vi er nødt til at stemme imod den, som den foreligger.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg skylder at meddele, at den radikale gruppe ikke kan stemme for det af fru Anne Grete Holmsgård fremsatte dagsordensforslag. Vi takker, i det omfang vi også henregnes til oppositionen, for de pæne ord, men vi synes egentlig, at fru Anne Grete Holmsgård skulle have holdt sig til sin velforberejede tale og have forskånet os for at stemme om den pjattede dagsorden. Det er også en form for arrogance.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg forstår, at finansministeren ikke agter at svare på mit gentagne spørgsmål, og det skal jeg ikke være utilfreds med, for det kan kun fortolkes på den måde, at der ingen basis er for hr. Fogh Rasmussens og skatteministerens udtalelser her i dag på regeringens vegne. Der er ikke afsat beløb til dette, og man agter ikke at rejse sagen over for sine

forligspartnere, og det synes jeg er helt i orden.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Så var det netop hr. Niels Helveg Petersen, der skulle sige, at vi skulle passe på ikke at pjatte for meget herinde. Jeg synes, at vi i den sidste tid – jeg har i hvert fald en spinkel erindring om det – har været ude for en lang række holdninger fra det radikale venstres side, som har forekommet mildt sagt pjattede. Vi har vist oven i købet haft et forslag til behandling herinde, der handlede om, at regeringen skulle gennemgå hele miljøbeskyttelseslovgivningen i sommerferien. Det kalder jeg pjattet.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Det svarer ikke til min opfattelse af, hvad der er pjat i en demokratisk forsamling, at sende forslag tilbage til et folketingsudvalg til yderligere uddybning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Svend Auken (S) (se foran)

forkastedes, idet 66 (S, SF og VS) stemte for, 78 (KF, V, RV, CD, KrF, FP og FD) imod.

Forslag om motiveret dagsorden af Anne Grete Holmsgård (VS) (se foran)

forkastedes, idet 20 (SF og VS) stemte for, 79 (KF, V, RV, CD, KrF, FP og FD) imod; 45 (S) stemte hverken for eller imod.

Forslag om motiveret dagsorden af Pia Kjærsgaard (FP) (se foran)

forkastedes, idet 5 (FP og FD) stemte for, 140 (S, KF, V, SF, RV, CD, VS og KrF) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Valg af 6 statsrevisorer og 6 stedfortrædere for tiden 1. oktober 1986–30. september 1990.

(Jfr. tidenden sp. 8910).

Formanden:

Der er flere punkter på dagsordenen, så hvis nogen ønsker at forlade salen, bedes det ske i stilhed.

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 94 medlemmer bestående af det konservative folkeparti, venstre, det radikale venstre, centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti, fremskridtspartiet og de frie demokrater;

en gruppe på 57 medlemmer bestående af socialdemokratiet;

en gruppe på 26 medlemmer bestående af socialistisk folkeparti og venstresocialisterne.

De pågældende grupper har indstillet følgende:

Hagen Hagensen (KF) med stedfortræder Karen Thurøe Hansen (KF),

Ivar Hansen (V) med stedfortræder Povl Brøndsted (V),

Bernhard Baunsgaard (RV) med stedfortræder Niels Helveg Petersen (RV),

Ritt Bjerregaard (S) med stedfortræder Søgaard (S),

Tastesen (S) med stedfortræder Lykketoft (S),

Fhv. medlem af folkettinget Bjørn Poulsen med stedfortræder fuldmægtig Ole Steen Larsen.

De pågældende er herefter valgt.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Valg af 11 medlemmer til landsskatteretten for perioden 1. juni 1986–31. maj 1992.

(Jfr. Tidenden sp. 9959).

Formanden:

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 93 medlemmer bestående af det konservative folkeparti, venstre, det radikale venstre, centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti og fremskridtspartiet;

en gruppe på 83 medlemmer bestående af socialdemokratiet, socialistisk folkeparti og venstresocialisterne.

Grupperne har udpeget følgende medlemmer:

Ivar Hansen (V),

fhv. medlem af folkettinget Keld Andersen,

Bo Kristensen (KF),

toldkonsulent Thorkild Møller,

Bente Juncker (CD),

Arne Bjerregaard (KrF),

Camre (S),

Bakholt (S),

Erik B. Smith (S),

Taanquist (S) og

fuldmægtig Claus Lundsager.

De pågældende er herefter valgt.

Den sidste sag på dagsordenen var:

18) Valg af 6 medlemmer til ligningsrådet for perioden 1. juni 1986–31. maj 1992.

(Jfr. tidenden sp. 9959).

Formanden:

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 93 medlemmer bestående af det konservative folkeparti, venstre, det radikale venstre, centrum-demokraterne, kristeligt folkeparti og fremskridtspartiet;

en gruppe på 83 medlemmer bestående af socialdemokratiet, socialistisk folkeparti og venstresocialisterne.

Grupperne har udpeget følgende medlemmer:

Grove (KF),

fhv. medlem af folkettinget Anders Poulsen,

gårdejer Jørgen Jørgensen,

Stavad (S),

Jytte Hilden (S) og

Rahbæk Møller (SF).

De pågældende er herefter valgt.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folkettinget *Poulsgaard*, der har orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 1. juni atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Kirsten Ja-*

[Formanden]

cobsens, hvern som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af folketinget *Ellemann-Jensen*, der har orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hvern, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 1. juni atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Blachs*, hvern som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

I skrivelse af d.d. meddeler miljøministeren, at han ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give folketinget en skriftlig

Redegørelse om en prioriteret handlingsplan for miljøområdet.

(Redegørelse nr. R 15).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Det energipolitiske udvalg har afgivet tilrådsbetænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter og lov om indeksregulerede realkreditlån. (Ændrede belåningsregler for kollektive energiforsyningsanlæg). (Lovforslag nr. L 199).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Retsudvalget (29/5 86):

Udtræder: Birthe Rønn Hornbech (V)
Nyt medl.: Skrumager Skau (V)

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 29/5 86 om en prioriteret handlingsplan for miljøområdet.

(Redegørelse nr. R 15).

Miljøministeren (Chr. Christensen):

I. Indledning.

Hvor skal kræfterne sættes ind i de kommende års miljøpolitik?

Det spørgsmål besvarer regeringen med denne redegørelse om prioriteringen inden for miljøministeriets område i de nærmeste par år. Herudover indgår miljøhensyn naturligvis som ét af flere hensyn i de beslutnin-

ger, der træffes på en række andre områder, f.eks. energipolitikken, landbrugspolitikken og industripolitikken.

Redegørelsen er en opfølgning af den dagsorden, folketinget vedtog under forespørgselsdebatten den 14. november i fjor (F 9).

Den samlede indsats på miljøområdet består af både en offentlig og en privat del. Den offentlige del er kendt og udgjorde i 1984 ca. 1,1 pct. af bruttonationalproduktet. Der foreligger ikke tilstrækkelige oplysninger om størrelsen af den private sektors indsats. Det må dog antages, at den private sektors indsats er væsentlig større end den offentlige.

Den offentlige indsats fordelte sig i 1984 med ca. 0,7 mia kr. på miljøministeriets område og ca. 5,1 mia kr. og 0,4 mia kr. til henholdsvis kommunale og amtskommunale udgifter på det tilsvarende område. Af de kommunale udgifter gik hovedparten til spildevandsanlæg og renovation. I alt udgjorde den offentlige indsats dette år ca. 6,2 mia kr., hvilket svarer til ca. 1,8 pct. af de samlede offentlige udgifter.

Udgangspunktet for en prioritering af samfundets samlede indsats på miljøområdet er, at der ikke er ubegrænsede ressourcer til rådighed. Derfor er det opgaven at anvende både de offentlige og de private midler så effektivt som muligt.

Det er imidlertid vanskeligt at bruge de traditionelle samfundøkonomiske overvejelser og prioriteringsmetoder til at beslutte, hvordan ressourcerne skal prioriteres. Det skyldes især vanskelighederne ved at opgøre værdien af en bestemt indsats på miljøområdet. Hertil kommer, at man i mange tilfælde med en beskedne ressourceindsats her og nu og gennem en fornuftig planlægning og forebyggelse i øvrigt kan spare samfundet for store omkostninger på et senere tidspunkt.

En prioritering inden for de offentlige ressourcer på miljøområdet er således kun en prioritering af en del af samfundets ressourceindsats på området. Endvidere er der ikke på miljøområdet en enkel sammenhæng mellem den offentlige ressourceindsats målt i penge og det resultat, der opnås. Miljøområdet er på det punkt forskelligt fra de fleste udgiftstunge områder inden for den offentlige sektor. F.eks. koster indsatsen mod forsuring elforbrugerne milliardbeløb, men bela-